

07

Sorszám: IV

Tárgy: Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása
Előterjesztő: Siklósi István polgármester
Készítette: Olejné Mertz Judit referens
Véleményező Bizottság: Oktatási és Kulturális Bizottság
 Szociális és Egészségügyi Bizottság
 Ügyrendi, Jogi- és Közbiztonsági Bizottság
 Pénzügyi és Gazdasági Bizottság
Tervezett döntés: Határozat
Döntés: Egyszerű többségi nyílt szavazás

Előterjesztés
Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete
2013. június 24-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

Mezőberény Város Képviselő-testülete a júniusi ülésére tűzte napirendre a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadását.

A 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet alapján, amely a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének részletes szabályairól szól, elkészült a Mezőberény Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja.

Az HEP további értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására HEP-ért Felelős Fórumot kell létrehozni.

A fentiek alapján az alábbi határozatot javaslom elfogadásra.

Határozati javaslat:

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete a Mezőberény Város Helyi Esélyegyenlőségi Programját elfogadja.

Megbízta aBizottság elnökét, hogy a HEP Felelős Fórumot létrehozza, és munkáját koordinálja.

Felelős: Siklósi István polgármester

.....Bizottság elnöke

Határidő: értelem szerint

Mezőberény, 2013. június 13.

Olejné Mertz Judit
 Olejné Mertz Judit
 referens

BÉKÉS MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

KORMÁNYPEGBÍZOTT

5600 Békéscsaba, Derkovits sor 2.

Ügyiratszám:	BEB/02/329-1/2013.	Tárgy:	Tájékoztatás helyi esélyegyenlőségi programmal kapcsolatosan
Ügyintéző:	Dr. Takács Zsófia	Hiv. sz.:	XXII-6/989/3/2013.
Telefon:	(66) 622-060		

Települési Önkormányzat, Közös Önkormányzati Hivatal
Címzetes Főjegyzője, Jegyzője részére

Székhelyén

Tisztelt Címzetes Főjegyző, Jegyző Asszony/Úr!

Dr. Kovács Zoltán, társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkár a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium területi közigazgatásért felelős és választásokért felelős államtitkár közreműködésével kérte a fővárosi és megyei kormányhivatalokat, hogy a települési önkormányzatokat az alábbiakról tájékoztassák: az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi. CXXV. törvény 31. § (6)-(7) bekezdése alapján 2013. július 1-jétől a települési önkormányzat és annak jogi személyiséggel rendelkező társulása az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, **pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet**, ha e törvény rendelkezéseinek megfelelő – társulás esetén a társulást alkotó települési önkormányzat mindegyike – **hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik**.

Kérem, hogy fentiekről tájékoztatni szíveskedjen a települési önkormányzat/önkormányzatok képviselő-testületét/képviselő-testületeit.

Együttműködését köszönöm.

Békéscsaba, 2013. június 3.

Tisztelettel:

Erdős Norbert
kormánymegbízott

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Mezőberény Város Önkormányzata

2013. június 13.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	52
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	71
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	79
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	88
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	97
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	99
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	100
1. A HEP IT részletei.....	100
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	100
A beavatkozások megvalósítói.....	101
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	107
3. Megvalósítás.....	110
A megvalósítás előkészítése.....	110
A megvalósítás folyamata.....	110
Monitoring és visszacsatolás.....	113
Nyilvánosság.....	113
Érvényesülés, módosítás.....	115
4. Elfogadás módja és dátuma.....	116

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, **Mezőberény Város Önkormányzata** Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Esélyegyenlőségen értjük, hogy mindenki elérhesse az általa kitűzött célt, ha annak érdekében lehetőségének megfelelően mindent megtesz.

Az állampolgárok törekednek az egyenlőségre, hivatkoznak az esélyegyenlőségre, azonban minden erőfeszítés ellenére a valódi egyenlőség napjainkban elérhetetlen. A helyi társadalmon belül is egyre inkább problémává vált az esélyegyenlőség kérdése. Érzékelhetően nő a társadalom rétegei, csoportjai közötti távolság, egyre távolabb kerül az egyenlő esély. Fontos a helyzet megismerése, a problémák feltárása, feladatok megjelölése az esélyegyenlőség megteremtése érdekében.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott HEP összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy a HEP elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

A HEP elkészítése az önkormányzati jogalkotás számára kettős feladatot jelent: egyrészt a helyi rendeletekben tartózkodni kell a diszkriminatív rendelkezések alkalmazásától, másrészt különböző esélyegyenlőség biztosítását célzó rendelkezéseket be kell építeni a szabályozásokba.

A HEP tartalmazza különösen a helyi közügyekkel és a települési önkormányzat által ellátott feladatokkal kapcsolatos célokat.

A jelen helyzetelemzés HEP megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Mezőberény az ország Dél-alföldi Régiójában elhelyezkedő háromnemzetiségű (magyar, német, szlovák) kisváros. A város a Békési Kistérséghez tartozik, amely sajnos az ország leghátrányosabb helyzetű térségeinek egyike.¹

A kistérségi rendszer átalakulása után a város a Békési kistérségből közigazgatási szempontból a Békési járáshoz került. A megye és a kistérség – országos összehasonlításban – a földrajzi, gazdasági és demográfiai mutatói (csökkenő lélekszám, előregedő népesség) szerint a hátrányos helyzetű területek közé sorolható.

¹ 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet, Befektetőbarát Település stratégia alapján

Mezőberény a nehéz gazdasági helyzet ellenére biztosítja lakosai számára a stabil intézményhálózatot és a meglévő szolgáltatások színvonalát is igyekszik megtartani, lehetőségéhez mérten bővíteni.

A település fejlesztésére irányuló törekvések, a stratégia kidolgozása alapján a település 2012. évben megkapta a Befektetőbarát Település díját. A Mezőberényi Nagycsaládosok Egyesülete javaslatára ugyan ebben az évben a Családbarát település címet is elnyerte.

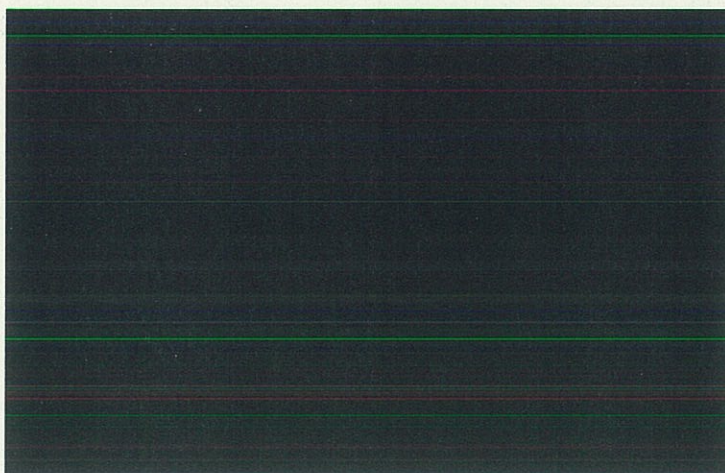
A nemzetközi kapcsolatok sem idegenek Mezőberény számára, nagyhangsúlyt fektet ugyanis nemzetközi, testvérvárosi kapcsolataira, ápolja, erősíti azokat, elsősorban a kultúra, az oktatás és a sport területén.

Németország:	Gronau, Észak-Rajna Westfalia – 1991-től testvérváros
	Münsingen, Baden-Württemberg – 1995-től testvérváros
Szlovákia:	Kolárovo (Guta) Csallóköz – 2001-től testvérváros
Románia:	Szováta – 2002-től testvérváros
Szerbia:	Csantavér – 2005-től testvérváros

Gazdaság

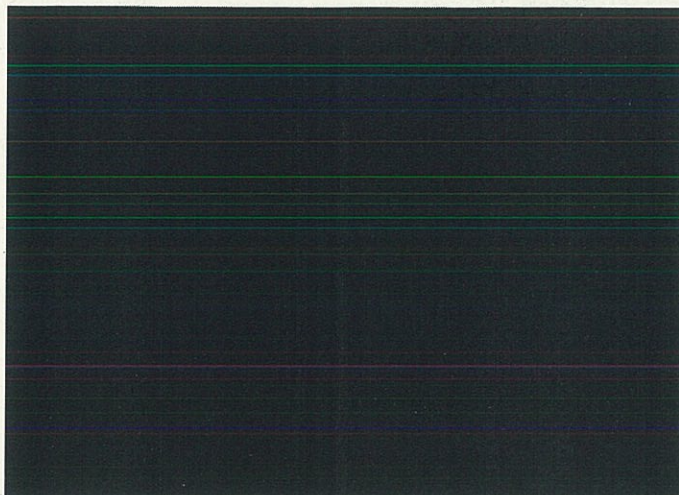
Mezőberény földrajzi- és talajadottságai igen kedvezőek a mezőgazdasági termelés számára. A település agrárgazdaságára döntően a növénytermesztés, és csak kisebb mértékben az állattenyésztés a jellemző. A város külterületének 80,2%-a szántóterület, amely 8.769 hektárt jelent. E területnagyságot figyelembe véve megállapítható, hogy jelentős természeti és termelési adottságokkal bíró település. Sajnálatos módon azonban nincs jelen a településen az agrárium által megtermelteteket feldolgozó ipari háttér (konzervgyár, hűtőház, gyümölcsaszaló, malom, stb.), néhány esetben helyi kisvállalkozások, családi vállalkozások formájában működnek.

Mezőberényben az egyéni vállalkozók száma 412 (2012. év). Megoszlásukat tekintve 8,2% a mezőgazdaság, 19,4% az ipar, 39,6% a szolgáltatás, míg 32,8% a kereskedelem és vendéglátás területén működik.

(Forrás: Saját forrás)

A nyilvántartott 284 társas vállalkozás többsége, 49%-a a szolgáltatási szférában (pénzügy-ügyvitel, egészségügy, biztosítás), 27%-a kereskedelemmel és vendéglátással, 14% ipari, míg 10% mezőgazdasággal foglalkozik.

(Forrás: Saját forrás 2012.)

Kiskereskedelmi üzletek száma: 122, üzemanyagtöltő állomás: 2, gépjármű alkatrész szaküzlet: 5, élelmiszer vegyes-üzlet: 19, vegyes- iparcikk üzlet: 4, festék-, vasáru-, barkács-, építőanyag üzlet: 14, nagykereskedelmi raktár: 7, élelmiszer nagykereskedelmi raktár: 2, háztartási cikk nagykereskedelmi raktár: 2, illatszer üzlet, drogéria: 2, újság-papír-írószert 6, számítógép-szoftver üzlet: 2, virág- kertészeti cikk: 9. Vendéglátóhelyek száma: 43. Panzió, szálláshely: 3. A férőhelyek száma: 331 (melyből kollégiumi férőhely 289).

Mezőberény Város Képviselő-testülete a 2011-es adóévtől kezdődően a helyi iparüzési adó mértékét 10%-kal csökkentette és lehetővé tette, hogy a 100.000 Ft-ot elérő helyi iparüzési adót fizető vállalkozók, vállalkozások a befizetett adójuk 1+1%-át, saját belátásuk szerint, a településen működő civil szervezetek részére felajánlják.

Mezőberény úthálózatát tekintve komoly közlekedési csomópontnak is tekinthető. A legfontosabb városon átvető útvonalak: a 47-es út, amely Szeged - Békéscsaba - Debrecen városokat köti össze, illetve a 46-os út Gyomaendrőd – Mezőtúr- Törökszentmiklós felé a 47-es útról vezet át a 4.sz. főközlekedési útra.. Továbbá még a Békés - Békéscsaba - Gyula és a Bélmegyer felé vezető út emelhető ki. A város elkerülő úttal nem rendelkezik, így a városon átmenő forgalom rendkívül nagy. A belterületi úthálózat 99,7%-a burkolt. Jelenleg a vasúthálózat -120-as vonal-korszerűsítése folyik.

Népesség

Mezőberény állandó lakossága: 2012-ben 10. 756 fő, ebből 5.532 nő, 5.224 férfi.

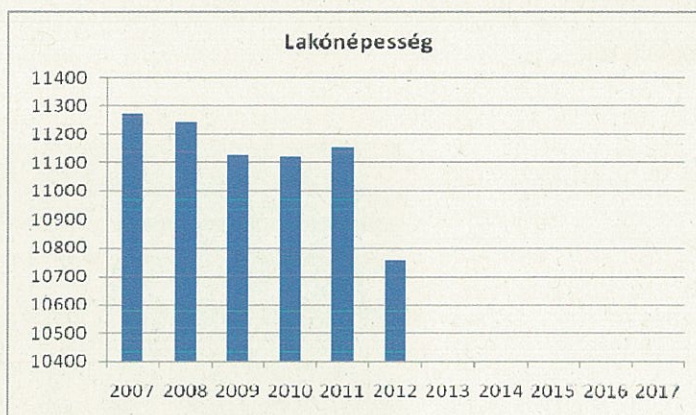
Területe 11.852,0 ha (118,5 km²), melyből belterület 667,2 ha, külterület 11.184,7 ha.

Népsűrűség 94/fő/km².

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2007	11274	
2008	11241	100%
2009	11128	99%
2010	11121	100%
2011	11151	100%
2012	10756	96%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

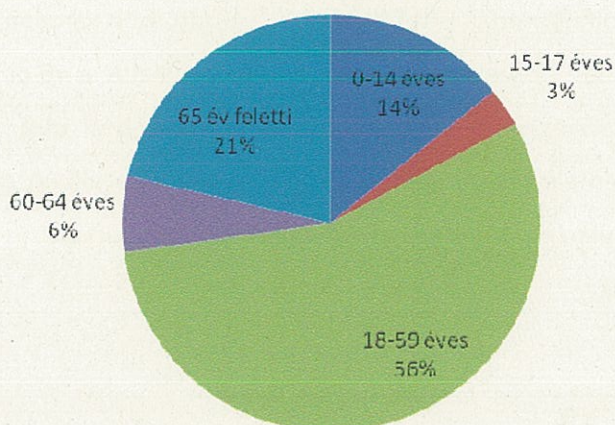
Mezőberény város lakónépessége (lakóhellyel és tartózkodási hellyel rendelkezők száma) 2007. és 2012. év között 698 fővel- a megyei átlagnál lassabb mértékben,de- csökkent.

2. számú táblázat - Állandó népesség

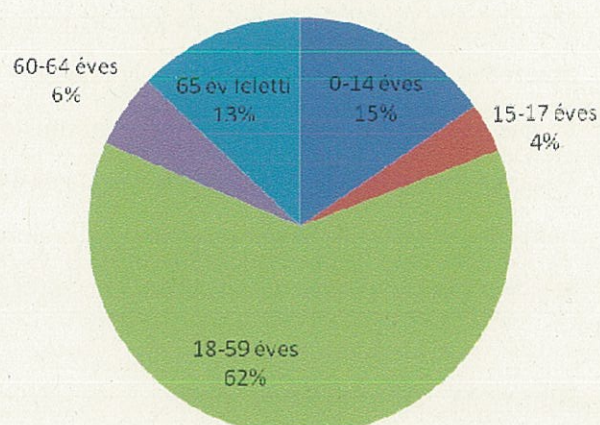
korosztály	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
	5605	5212	10817	52%	48%
0-2 évesek	na	na	309	na	na
0-14 éves	789	796	1585	50%	50%
15-17 éves	167	199	366	46%	54%
18-59 éves	3122	3253	6375	49%	51%
60-64 éves	329	298	627	52%	48%
65 év feletti	1198	666	1864	64%	36%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - nők

Állandó népesség - férfiak

A 2. sz. táblázat, illetve a kör diagramok a 2011. évi állandó népesség (bejelentett állandó népesség) adatait tartalmazza, korosztályos és nemenkénti bontásban. A táblázat a korosztályok nemenkénti egymáshoz

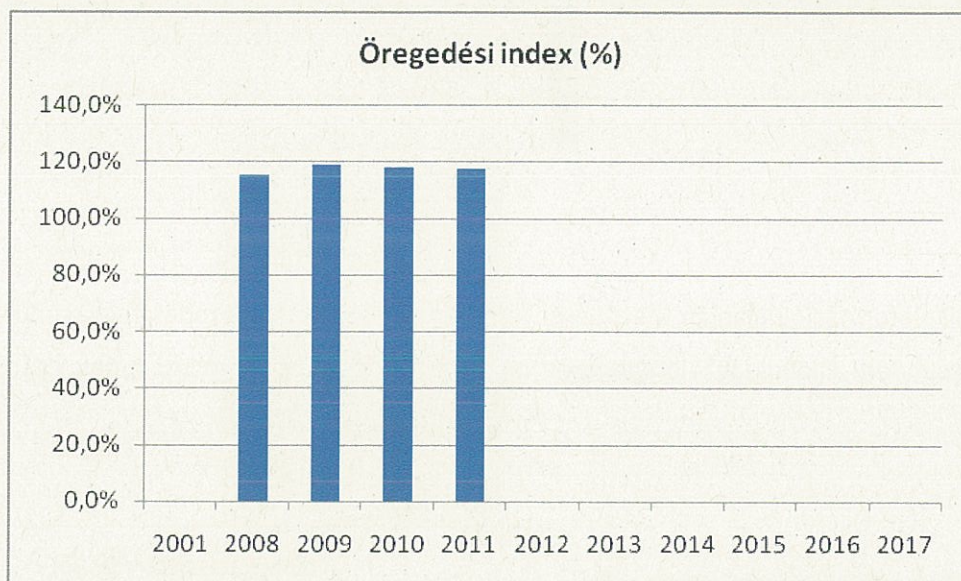
viszonyított arányát fejezik ki, míg a kördiagramok a nemek korosztályon belüli megoszlását mutatják. Mindkettőből megállapítható, hogy a férfiak száma 60 éves kor után erőteljes csökkenést mutat, 65 év felett pedig a nők korosztályos csoportjához képest több mint 50 %-kal csökken.

A népesség korösszetétele is megváltozott az elmúlt évtizedekben. Jellemző, hogy a 0-18 évesek aránya csökkent, még a 60 éven felüliek aránya ugyanezen időszak alatt emelkedett. A születések száma is jelentősen csökkent az elmúlt években, s ezzel ellentétben jelentősen megnőtt az elhalálozások száma.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2008	1889	1640	115,2%
2009	1894	1595	118,7%
2010	1896	1607	118,0%
2011	1864	1585	117,6%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index a 100 fő 14 év alattira jutó 65 év felettiiek számát jelzi. A fenti adatokból is megállapítható, hogy Mezőberény lakossága nem vészesen, de előregedőben van.

Az állandó lakónépesség csökkenésében szerepet játszik az elvándorlás is, amelynek száma sajnos az utóbbi években jelentősen megemelkedett. Míg 2009-ről 2010-re 23%-al emelkedett, addig 2011. évben ellenkező irányú tendencia figyelhető meg.

A településen letelepedők számának csökkenésében, az elvándorlók számának emelkedésében nagy szerepe

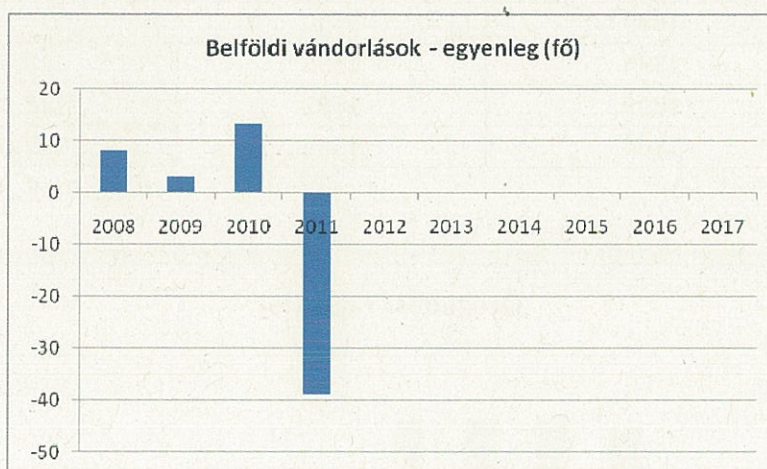
4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

év	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	195	187	8
2009	162	159	3
2010	178	165	13
2011	151	190	-39

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

van egy több száz főt foglalkoztató üzem megszűnésének, valamint a 2008-tól folyamatosan súlyosbodó gazdasági válságnak, amely miatt jelentős számú aktív korú személy külföldre távozott munkavállalás céljából.

Békés megyében viszonylag közel vannak a városok egymáshoz. A sűrű városhálózat, a nagyobb népességtömörülés lehetőséget és korlátokat is jelent Mezőberénynek. 2001-es adat szerint Békéscsaba gyakorolta a legnagyobb vonzerőt, a településről eljáró dolgozók több mint felét, 560 főt alkalmazottat vonzott. Érdekes adat, hogy a városban dolgozó, más településről érkezők száma meghaladta 2001-ben a 370 főt.

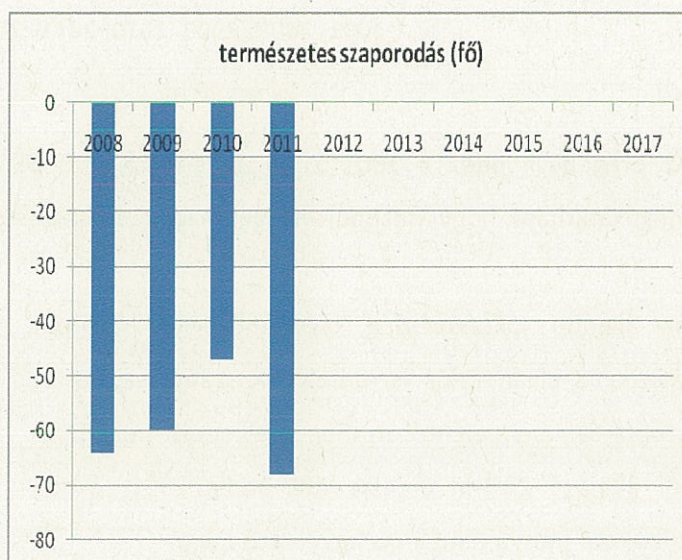

A statisztikai alapinformációk alapján Mezőberényben a természetes szaporodás/fogyás mutatószáma -68 fő, ami egyértelműen a lakosság előregedését mutatja. Mindez az öregedési index (%) diagramján is látható.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	100	164	-64
2009	93	153	-60
2010	101	148	-47
2011	91	159	-68

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

A HEP a 321/2011. (XII.27.) Korm. rend. 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében kiemelt figyelmet fordít célcsoportjai, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen **a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősök, fogyatékkal élők helyzetére.**

Mezőberény Város Önkormányzata mindent megtesz annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok a saját településen jussanak lehetőséghez az oktatás, a kultúra, a sport, a szociális és egészségügyi szolgáltatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közlekedés és a kommunikáció területén.

Lehetőséget teremt arra, hogy helyi pályázatok meghirdetésével anyagi támogatásban részesítse az esélyegyenlőség biztosítására irányuló törekvéseket.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

A HEP célja, hogy a település minden lakójának elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa a **gyermekek, nők, idősök, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű – főleg roma – állampolgárok** esélyegyenlőségét.

Mezőberény Város Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó feladatokat ellátó állami, egyházi, alapítványi szervezetekkel.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges cél számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen. E mellett cél a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP Intézkedési Terv (IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

A helyzetelemzésre építve cél, olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. Szintén célként kell meghatározni annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét.

A HEP-nek kiemelten foglalkoznia kell:

- a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésével, foglalkozási esélyeinek javításával,
- a munkaerő-piaci szegregáció visszaszorításával,
- hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók hátrányainak kompenzálásával,
- a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- a közszolgáltatásokhoz és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításával,
- az esetleges lakóhelyi szegregáció felszámolásával,
- a mélyszegénységben élők, romák, nők, kisgyermekesek esélyegyenlőségével és az egyenlő bánásmód érvényesítésével a megfelelő pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutásával,
- az esélyegyenlőség javításához kapcsolódó prioritási sorrend meghatározásával,
- a helyben élő nehezebb sorsú, tartós betegségben lévő, fogyatékkal élő, szegénységgel küszködők, hátrányos helyzetben levők segítségével,
- az emberi méltóság tiszteletben tartásával,
- akadálymentes közlekedés biztosításával

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A HEP elkészítését a bevezetőben már nevesített jogszabályok:

- 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet
- 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet előírásai alapján végeztük, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a Foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a Nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az Egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

A további kapcsolódó stratégiák ismerete fontos a település esélyegyenlőségi stratégiájának elkészítésénél, hiszen illeszkednie kell nem csak a jogszabályi környezetbe, hanem az EU és hazai releváns stratégiákhoz is.

Az EU 2020 stratégia²

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzéseket tartalmaz: az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni, a szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Nemzeti Reform Program³ (Széll Kálmán terv)

A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzete javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

² A Bizottság közleménye a Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, Brüsszel, 2012. május 30.

³ A következő lépés – A Széll Kálmán terv 2.0, Magyarország Kormánya, 2012. április [www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkezo_C5%91_1%C3%A9p%C3%A9s%20\(SzKT%2020\).pdf](http://www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkezo_C5%91_1%C3%A9p%C3%A9s%20(SzKT%2020).pdf)

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia⁴

A felzárkózáspolitikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani.

„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia⁵

Szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket

Roma Integráció Évtizede Program⁶

A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg.

1.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az állampolgári **öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja** az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti, a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet.

A HEP figyelembe veszi Mezőberény Város Önkormányzata által hozott rendeleteket, dokumentumokat:

- 12/2011. (III. 29.) számú önkormányzati rendelet a gyermekvédelem helyi rendszeréről, mely meghatározza Mezőberény Város közigazgatási területén azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az önkormányzat segítséget nyújt a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez a pénzügyi és természetbeni ellátások, valamint a **személyes gondoskodást nyújtó alapellátások** vonatkozásában.

⁴ Nemzeti Társadalmi és Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020.) Budapest, 2011. november <http://romagov.kormany.hu/nemzeti-tarsadalmi-felzarkozasi-strategia>

⁵ 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032.; www.biztoskezdet.hu

⁶ A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervéről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozat; Szociális és Munkaügyi Minisztérium, 2008.

- 2/2012. (I. 31.) számú önkormányzati rendelet a **lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről** kiterjed minden olyan lakásra és nem lakás céljára szolgáló helyiségre, amely Mezőberény Város Önkormányzatának tulajdonában van. Ide tartozik a Szociális jellegű bérbeadás, Szociális bérlakás, „Fecske” (Garzon) lakás, Piaci alapú bérlakások, Költségalapú bérlakás, Egyéb piaci alapú bérlakások.
- Mezőberény Város Önkormányzata élve a települési önkormányzatok **szociális nyári gyermekétkeztetési lehetőségével**, lehetőségéhez mértén minden évben pályázatot nyújt be. Ennek függvényében alkotja meg rendeletét.
- 10/2011. (III. 29.) számú önkormányzati rendelet a **pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról, mely** a szociális biztonság megteremtése, illetve megőrzése érdekében az 1993. évi III. törvény rendelkezéseinek megfelelően meghatározza Mezőberény város egyes pénzbeli és természetbeni szociális ellátási formáit, a szociális ellátásra való jogosultság feltételeit, az önkormányzati pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait, továbbá célja a hátrányos helyzetű, munkaképes aktív korú ellátott és ellátásban nem részesülő személyek és családjuk önfenntartó képességének megteremtése.
- 18/2008. (V. 26.) MÖK számú rendelet a **személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások helyi rendszeréről** meghatározza a szociális biztonság megteremtése, illetve megőrzése érdekében Mezőberény Városban az egyes személyes gondoskodást nyújtó ellátások formáit, az ellátásra való jogosultság feltételeit, az ellátások igénybevételének módját és a fizetendő térítési díjak mértékét.
- Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testület 20/2004. (VI. 01.) MÖK számú, a **helyi szociálpolitikai kerekasztalról** szóló rendelete alapján különösen a szociális szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának figyelemmel kísérése céljából Szociálpolitikai Kerekasztalt hoz létre.
- Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete 16/2013. (V.28.) számú a **közösségi együttélés alapvető szabályairól** szóló rendelete a lakosság nyugalmával kapcsolatos esélykiegyenlítés területeiről és betartásának szabályairól rendelkezik.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Meg kell említeni azokat a dokumentumokat, koncepciókat, melyek konkrét terveket is meghatároznak saját területre vonatkoztatva. A már meglévő, illetve tervezett stratégiákkal összhangban kerül megalkotásra a HEP is. Ezek a teljesség igénye nélkül és aktualizálás alatt:

- Szociális rendelet és Szolgáltatás Szervezési Koncepció
- Integrált Városfejlesztési Stratégia
- Családbarát önkormányzat 2012. – Nagycsaládosok Egyesülete pályázati anyaga
- Ifjúsági koncepció 2012 - 2014. és Cselekvési terv 2013 - 2014.
- Közlekedési koncepció 2008.
- Közoktatási esélyegyenlőségi program
- Intézményi esélyegyenlőségi programok és akciótervek
- Sport koncepció
- Nemzetközi Kapcsolatok koncepció
- Költségvetési koncepciók
- Gazdasági program
- Településfejlesztési koncepció
- Környezetvédelmi program
- Kulturális koncepció
- Oktatási koncepció

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Mezőberény -a település elhelyezkedése miatt- 2004-től a Békési Kistérségi Társulás tagja. 2007-ben elkészítették a Békési Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója dokumentumot, mely részletesen elemzi a szociális terület feladatait. Elkészült a Békési Kistérségi Társulás Esélyegyenlőségi Programja 2011 - 2016. és a Békési Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójának felülvizsgálata is 2011. évben. A dokumentumok a helyi esélyegyenlőségi terv elkészítésénél alapul szolgáltak.

Mezőberény tagja a Körösök-völgyi Települések Regionális Szervezetének is, amely ellátási feladatokban (pl. szűnyogirtás) jelent eredményes együttműködést, és tagja a Körösök Völgye Natúrpark Egyesületnek, mely által kulturális és egyéb együttműködések megkötésére került sor.

Az önkormányzat tulajdonosként behatással lehet a vízi közműszolgáltatás, valamint a szemétszállítás és kezelés esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdéseire, de tulajdoni részaránya miatt ez a lehetőség elenyésző.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A város és intézményei különböző szolgáltatásfejlesztésekre rendszeresen pályáznak, amelyekhez helyi adatgyűjtések történnek, azonban a település teljes helyzetképére vonatkozó kutatások nem valósultak meg, nem készültek.

A felhasznált statisztikai adatok többnyire a TEIR adatbázisból, helyi önkormányzati adatokból, statisztikákból, a helyi nyilvántartásokból kerültek összegyűjtésre, figyelembe véve a helyi szakemberek beszámolóit, tapasztalatait. Több helyen jelezve lett adathiány, mivel a megelőző évi hivatalos statisztikai adatok több helyen még nem állnak rendelkezésre.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége is. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011.) megállapítása szerint: Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságai miatt –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. De vizsgálni lehetne a szenvedélybetegségek, az alkoholizmus, a drog megjelenésének szerepét is.

A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él). Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

„A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt.” (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénység egyik mutatója a jövedelmi és vagyoni helyzet alacsony szintje. A célcsoporthoz tartozó személyek jellemzően a szociális ellátásokból élnek, amelyek pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások formájában vehetők igénybe.

A szociálpolitika számos eszköze kifejezetten a célcsoport szolgálatában alakult ki.

A célcsoport jövedelmi és vagyoni helyzetének vizsgálata a következő fejezetekben történik.

Mezőberény teljes lakosságának helyzetéről ad információt a település adóerőképessége, a személygépjárművek száma/éves adó, a magánszemélyek kommunális adója hátralékának mértéke.

A város jövedelemszerző képessége, személyi jövedelemadó adatok 2008-2012.:

	2008	2009	2010	2011	2012
Adófizetők száma (fő)	9033	8942	8940	8863	8049
Adóerőképesség	117145998	124026203	106799981	108580928	124941548
Személygépjárművek száma	2468	2525	2524	2496	2440
Személygépjárművek-éves adó	25524520	26758840	30702485	29927030	28573635
Magánszemélyek kommunális adója hátralék	5622669	13027042	18454629	26850936	26886593

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Möt. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

A HEP táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat az Ftt. és a Möt.-ben foglalt feladatai alapján a településre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánja elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

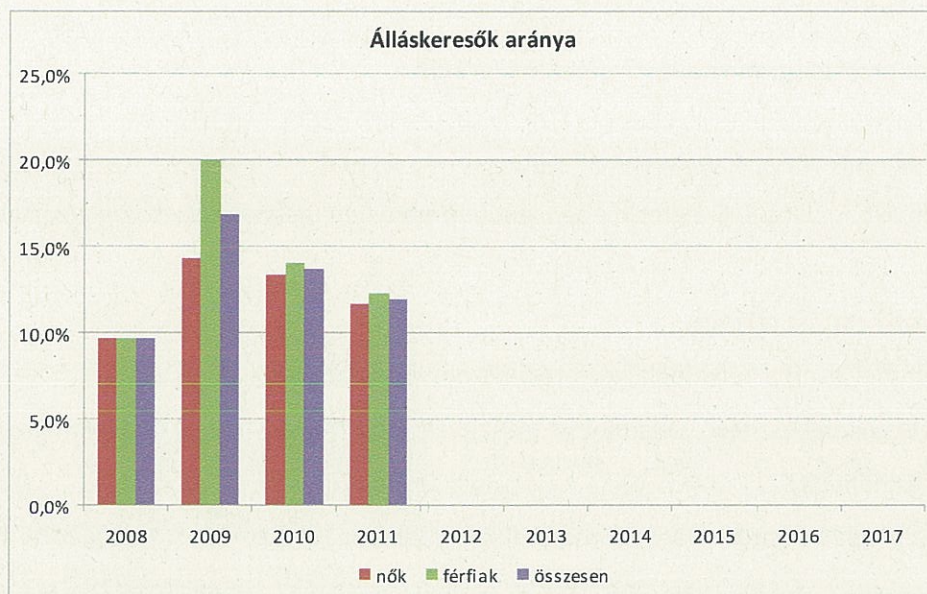
Napjainkban a legégetőbb szociális, sőt ennél tágabb értelemben vett társadalmi kérdés a tartós munkanélküliség. Ma már talán nincs olyan család Mezőberényben, amelyet közvetve vagy közvetlen formában ne érintett volna meg a munkanélküliség problémája. A munkanélküliség és ezzel összefüggésben a szegénység kérdése szinte állandó napirenden van a mai magyar szociális-, foglalkoztatási-, de gazdaságpolitikai intézkedései területén is.

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal által nyilvántartott adatok alapján az utóbbi években Mezőberényben is nőtt a nyilvántartott álláskeresők száma, amelynek arányait, számait a következő táblázatok is mutatják:

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	3679	3786	7465	356	9,7%	365	9,6%	721	9,7%
2009	3672	3031	6703	524	14,3%	607	20,0%	1131	16,9%
2010	3646	3792	7438	485	13,3%	533	14,1%	1018	13,7%
2011	3618	3750	7368	421	11,6%	459	12,2%	880	11,9%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

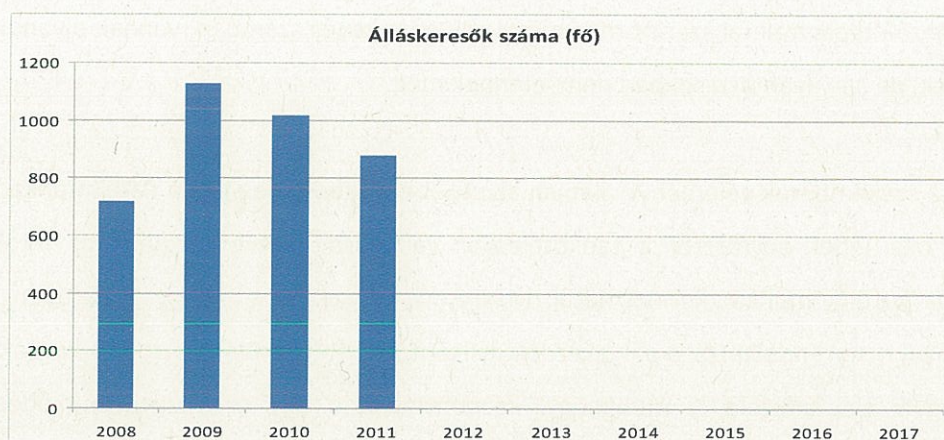

A fenti adatokból jól látható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma 2008-2012. között jelentősen megnőtt, különösen annak figyelembe vételével, hogy az aktív korú népesség aránya az érintett időszakban csökkent. A diagramban látható 2010-2011. évben bekövetkezett csökkenés a bevezetett közfoglalkoztatási mintaprogram eredménye lehet.

3.2.2. számú táblázat – Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	721	1131	1018	880
20 éves és fiatalabb	fő	43	47	38	35
	%	6,0%	4,2%	3,7%	4,0%
21-25 év	fő	102	177	171	151
	%	14,1%	15,6%	16,8%	17,2%
26-30 év	fő	81	149	97	95
	%	11,2%	13,2%	9,5%	10,8%
31-35 év	fő	100	182	137	112
	%	13,9%	16,1%	13,5%	12,7%
36-40 év	fő	106	129	118	80
	%	14,7%	11,4%	11,6%	9,1%
41-45 év	fő	85	153	132	98
	%	11,8%	13,5%	13,0%	11,1%
46-50 év	fő	89	129	135	106
	%	12,3%	11,4%	13,3%	12,0%
51-55 év	fő	81	124	125	118
	%	11,2%	11,0%	12,3%	13,4%
56-60 év	fő	33	41	64	81
	%	4,6%	3,6%	6,3%	9,2%
61 év felett	fő	1	0	1	4
	%	0,1%	0,0%	0,1%	0,5%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Központ

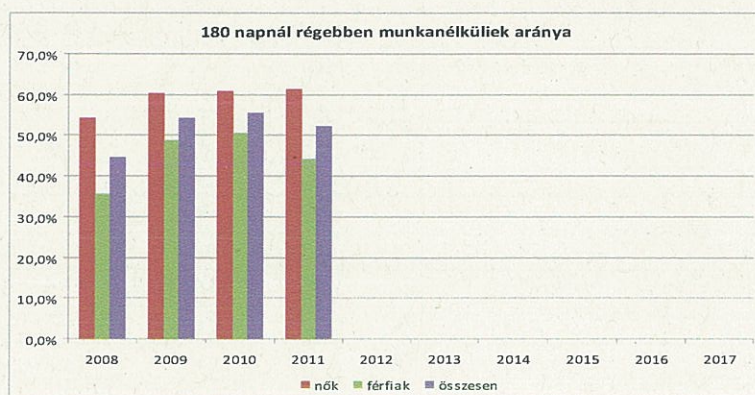

A tábla adatai alapján az 56 év fölötti munkanélküliek száma emelkedett, melynek magyarázata lehet többek között, az utóbbi években a szociális és egészségügyi rendszerben bekövetkezett változás. 2008-tól a tb fizetési kötelezettség hangsúlyozottabbá vált, valamint megváltozott a rokkantsági ellátások rendszere is. Sokan a rokkantsági nyugdíj elvesztése miatt kezdik meg a munkaügyi központtal való kapcsolattartást. Ez a közfoglalkoztatási programok regisztrált munkanélküliek számában jelentkező csökkenésével ellentétes hatást jelent. A középkorú munkanélküliek aránya viszonylag azonos szinten mozog.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/registrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	356	365	721	193	130	323	54,2%	35,6%	44,8%
2009	524	607	1131	316	297	613	60,3%	48,9%	54,2%
2010	485	533	1018	295	270	565	60,8%	50,7%	55,5%
2011	421	459	880	258	203	461	61,3%	44,2%	52,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatban szereplő adatok azonban nem pontos mutatói a munkanélküliek számának, hiszen azok csak az egy adott év során nyilvántartásba kerülő, illetve szereplő személyek számát mutatják. A szociális területen dolgozók tapasztalatai szerint még mindig és nem kevés számban, vannak olyanok, akik tartósan munkanélküliek, de a nyilvántartásokban nem jelennek meg.

A mutatók és a szakemberek véleménye alapján az utóbbi években megnőtt a fiatal munkanélküliek száma is, amelynek oka lehet egyrészt a tankötelesekor változása, illetve megnőtt az iskolát elhagyó és nyilvántartásba kerülő, munkát kereső fiatal. Másik magyarázat lehet, hogy a 25 éven aluli, egy éves munkaviszonnyal nem rendelkezők a pályakezdők nyilvántartásába kerülnek. Az aktív korúak ellátására való jogosultság egyik alapfeltétele, a munkaügyi központtal való egy éves együttműködés, amely miatt munkaviszony hiányában ez a korosztály bekerül a nyilvántartásba.

A rendszeres munkavégzési és tanulással kapcsolatos minták hiánya a szocializáció során, a kortársak túlzott befolyása az életvezetés tekintetében a felnőttekkel szemben, a média hatása, a devianciák, vagy a megfelelő oktatási intézmények hiánya egyes térségekben mind olyan tényezők, amelyek megnehezítik vagy akár megakadályozzák a munkaerőpiacra való beilleszkedést. A Dél-alföldi Régióban a fiatalok elhelyezkedését a térségben jelentkező munkahelyhiány is nehezítheti.

Az elmúlt időszak eltolódott képzési stratégiája mára új körülményeket teremtett. A szakképzettek aránya csökkent, míg a főiskolai, egyetemi diplomával rendelkezők száma jelentősen megnőtt, ugyanakkor a szakmunkások körében munkaerő, illetve szakember hiány, míg a felsőfokú képzettséggel rendelkezők

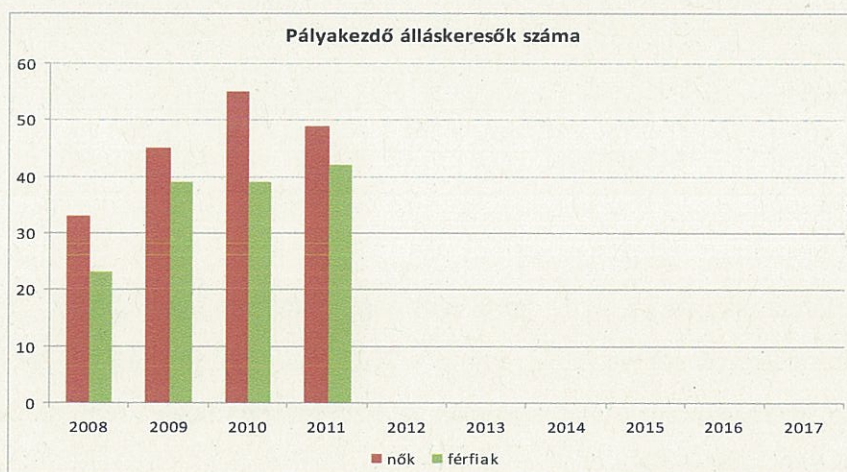
esetében országos szinten túlkínálat alakult ki és mindez eredményezhette, hogy az elmúlt évtizedben megjelentek a diplomás munkanélküliek Mezőberényben is.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők viszonylag kis számban vannak jelen városunkban az RSZS-ek között. Ez a kis részarány, talán betudható annak, hogy a főiskolát, egyetemet végzett fiatalok már nem igen költöznek vissza városunkba, akik tehetik, inkább nagyobb városokban keresnek megfelelő munkahelyet, ahol akár a bérszínvonal is magasabb, vagy a külföldi munkavállalásban keresik a boldogulást. Végzettségüknél fogva nagyobb esélyük is van az elhelyezkedésre.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	756	826	1582	33	4,4%	23	2,8%	56	3,5%
2009	761	812	1573	45	5,9%	39	4,8%	84	5,3%
2010	754	806	1560	55	7,3%	39	4,8%	94	6,0%
2011	737	785	1522	49	6,6%	42	5,4%	91	6,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az utóbbi években a **hátrányos helyzetű személyek** (25 év alatti fiatalok, idősebbek, nők, romák, stb.) foglalkoztathatóságának, munkaerő-piaci részvételének javítására, a fiatalok munkanélküliségének megelőzésére több pályázatot hirdettek meg, melyek mindegyike, ha rövid időszakra is, de a munkalehetőségek bővítését szolgálták, és ezek a vizsgált számokban is megmutatkoznak. 2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét.

Helyi szinten az egyik „legnagyobb közfoglalkoztató” és a munkát koordináló szerv, az önkormányzat, a munkavégzés helyét pedig az önkormányzat és intézményei biztosítja, 2012. évben 84 főnek. A másik nagy

létszámot foglalkoztató a Városi Közszolgáltató Intézmény, amely 2012. évben 109 főt vont be a „másodlagos” munkaerő-piacra.

A fenti táblázatból is jól látszik, hogy az elmúlt három évben jelentősen, (2008-ról 2011-re közel 70%-al) megnőtt a pályakezdő fiatalok száma, korosztályos létszámuk viszont csökkenő tendenciát mutat. A pályakezdő fiatalok foglalkoztatottságának nehézségét az általános iskolai végzettség, a képzés, a szakmai tapasztalat hiánya jelenti, tetézi.

A település viszonylatában segítséget jelentett, hogy 2011. és 2012. évben is a Munkaügyi Központ pályázatának köszönhetően, pályakezdő foglalkoztatása címen, a téli hónapokra a Városi Közszolgáltató Intézmény 4 főt 4 hónapra és 8 főt 1 hónapra foglalkoztatott.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az iskolai végzettség, szakképzettség fontos szempontja a foglalkoztatásnak, mely a szegénység vizsgálatánál, a jövedelmi és a vagyoni helyzet elemzésénél is kiemelésre kerül.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	9326	5010	4316	7817	4000	3817	1509	16,2%	1010	20,2%	499	11,6%

Forrás: TelR, KSH Népszámlálás

A népszámlálási adatok alapján az aktív korú lakosság arányában igen magas az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők aránya (16%). Sajnos a 2011. évi népszámlálási adatok jelenleg még nem állnak rendelkezésre, így csak a tapasztalatok alapján valószínűsíthető, hogy a fenti arányszámok az elmúlt 10 év viszonylatában sem csökkentek.

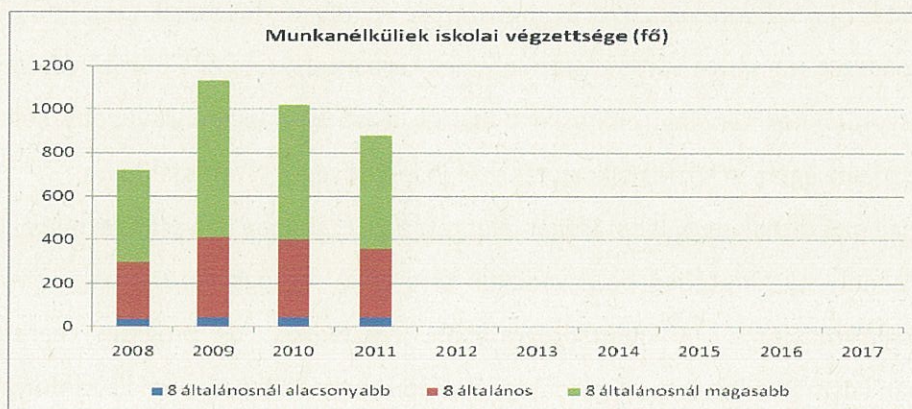
Az alacsony iskolai végzettség, iskolázatlanság a mélyszegénységben élők és a roma lakosság körében igen jellemző, elsősorban a családi minta átörökítése, a támogatottság hiánya miatt.

Az adatok alapján az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező nők aránya közel 10 %-al magasabb a férfiakéhoz képest. Jól tükröződik, hogy a célcsoport női tagjai ebben az életkorban valószínűleg gyermekvállalás miatt kikerülnek az iskolából, s később sem szerzik meg az alapvégzettséget.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	721	37	5,1%	262	36,3%	422	58,5%
2009	1131	45	4,0%	370	32,7%	716	63,3%
2010	1018	44	4,3%	361	35,5%	613	60,2%
2011	880	45	5,1%	314	35,7%	521	59,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piacgazdasági átalakulásának legnagyobb vesztese a roma népesség, a munkahelyek, az ingázási- és a munkásszállás lehetőségek beszűkülése miatt. Nehezíti helyzetüket, hogy az aktív keresők között alapkövetelmény a befejezett általános iskolai végzettség megléte, mely a célcsoport tagjainál jelentős számban hiányzik.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
	fő	Fő	%
2009	0	0	
2010	0	0	
2011	0	0	
2012	0	0	

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépi iskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2009	0	0		0		0	
2010	0	0		0		0	
2011	0	0		0		0	
2012	0	0		0		0	

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

A felnőttoktatásban résztvevőkről adattal nem rendelkezik a település, azonban a szakemberek meglátása szerint javultak az arányok az általános iskola elvégzését tekintve, illetve javult az ösztöndíjprogramoknak köszönhetően a középfokú végzettséget szerzők aránya. A felsőfokú intézményekben tanuló roma fiatalokról nincsenek adataink.

Középfokú felnőttoktatásra a vonzáskörzetben van mód, azonban a mezőberényi tanulók létszámáról a statisztikák nem tartalmaznak elkülönített adatot.

c) közfoglalkoztatás

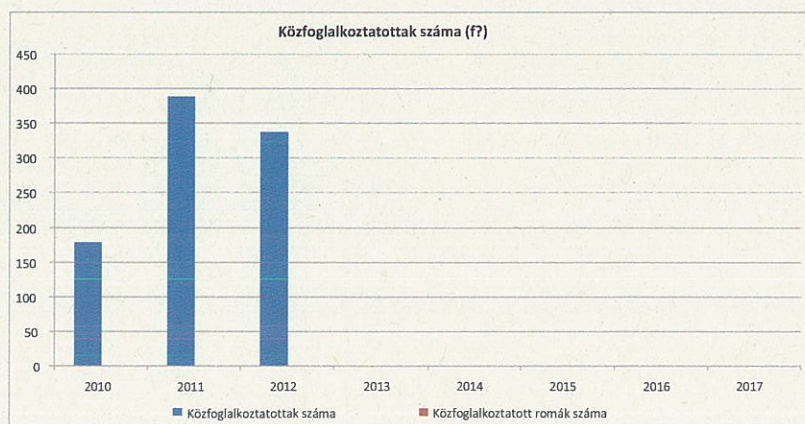
A közfoglalkoztatás új rendszerének 2010. évi bevezetése és folyamatos átalakítása, finomítása lehetőséget nyújt az önkormányzat számára a város közterületeinek karbantartására és a belvízelvezetés munkálataira. Az FHT-ben részesülőknek törvényi előírásként egy év alatt 30 nap munkaviszony kell teljesíteniük, az ellátásra való jogosultságért. A közfoglalkoztatás erre jó lehetőséget jelent számukra.

A városi közfoglalkoztatásnak nagy lehetőséget jelentett a 2011. évben pályázati forrásból bevezetett „Start mintaprogram”, melynek keretében belvízvédelem területén, mezőgazdaságban, és erdőgazdálkodásban került sor foglalkoztatásra. A mintaprogramban résztvevők a program keretében „állandó” foglalkoztatásban vesznek részt. A mezőgazdasági mintaprogram kötelező eleme a tanfolyam elvégzése.

3.2.9. számú táblázat – Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák / cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák aránya az aktív korú roma / cigány lakossághoz képest
2010	177	0,024%	n.a	n.a
2011	388	0,053%	n.a	n.a
2012	337	n.a.	n.a	n.a

Forrás: Önkormányzat adatai

A fenti adatokból is jól látszik a közfoglalkoztatás rendszerének bővítésével együtt járó foglalkoztatotti létszám emelkedése.

Kistérségi közfoglalkoztatásban a nyilvántartott álláskereső, az önkormányzati közfoglalkoztatásban az aktív korúak ellátásában (foglalkoztatást helyettesítő támogatás) részesülő személyek vehetnek részt.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A foglalkoztatás mutatója lehet a munkahelyek, vállalkozások száma, amelynek egy szeletéről a település bemutatása fejezetben már szó esett.

**3.2.10. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja
- vállalkozások**

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek száma	vendéglátó helyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó (eFt)	befizetett iparűzési adó (eFt)
2008	1367	129	51	518	156958	189156
2009	1380	124	52	543	169354	142073
2010	1405	n.a	n.a	564	142987	144707
2011	n.a	119	42	553	141257	156031
2012	n.a	n.a	n.a	563	146298	171416

Forrás: TeIR, T-star, önkormányzat adatai

A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálját vizsgálva megállapítható, hogy a kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma csökkent, ugyanakkor 2008-2010. között minimális számban nőtt a vállalkozások száma.

Ez utóbbi oka lehet, hogy a munkaerőpiacról való kiszorulás miatt kényszer vállalkozások jöttek létre, melyeket a munkaügyi központ is támogat. A mélyszegénységben élők körében a vállalkozási lehetőségek csak kis mértékben kihasználtak, jellemzően időszakosan a mezőgazdasági idénymunkák idejére korlátozódik. A célcsoportnál hangsúlyosabban van jelen a szürke-fekete gazdaságban végzett munka, melyet a táblázat nem jelöl.

A helyi vállalkozások az aktív korú népesség csak elenyésző részét képesek foglalkoztatni, ezért a munkahelykeresés és munkavállalás során fontos a vonzáskörzetekben lévő munkahelyek elérhetősége. Mezőberény a korábban említettek szerint központi helyet foglal el a térségben, viszonylag nagy az átmenő forgalom és a tömegközlekedés rendszere is jól kiépült a városban, amelyet az alábbi táblázat is jól szemléltet.

3.2.11. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munka- napokon	átlagos utazási idő autóbusz- szal	vonat járatok átlagos száma munkanapo- kon	átlagos utazási idő vonattal	kerékpár- úton való megközelít- hetőség	átlagos utazási idő kerékpá- ron
Legközelebbi centrum (Békés)	10-15 perc	26	20 perc	nincs	nincs	van	35-40 perc
Megyeszékhely (Békéscsaba)	20-30 perc	45	40 perc	25-25 db	25 perc	van	60-80 perc
Főváros (Budapest)	150-180 perc	1	4 óra	15-15 db	150-180 perc	nincs	0

Forrás: helyi autóbusz társaság, MÁV, önkormányzat adatai

Helyközi és távolsági buszjáratok településen belül, illetve Békés, Békéscsaba irányába, aktív napi időszakban 30 percenként indulnak.

Emellett nem elhanyagolható az a körülmény, hogy a település vonzáskörzetében található, nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozások (Megyeszékhelyen: Linamar, Hirschmann Corporation, korábban a konzervgyár, Körösladány: Henkel) az utóbbi években kiépítették saját „munkásjárataikat”, a telephely meghatározott km-es körzetéből saját buszjáratokat is indítanak, de a kiscsoportos, személyautóval történő bejárást is támogatják.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A munkanélküliek között jelentős azon hátrányos helyzetű csoportok aránya, akiknek a munkaerő-piacra kerülés, illetve visszatérés nehézségekbe ütközik. Ezek megoldásával megtörténhet a felzárkóztatás, és a munkaerő-piacra való visszatérés.

3.2.12. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	nincs	
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzasközpontban	van	Munkaügyi Központ programjai
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	nincs	
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzasközpontban	van	TÁMOP 2.1.6 „Újra tanulok!” projekt „Tettekben az esély” (ÁROP-1.1.9-2011-2011-0001) ÁROP-2.2.15-2012-2012-0001 Roma felzárkózás módszertani támogatása; TÁMOP-5.3.1-B-1-11/1-2012-0001 Roma emberek képzésbe ágyazott foglalkoztatása a szociális és gyermekjóléti ellátó rendszerben; TÁMOP-5.3.8-B-12/1-2012-0001 A leghátrányosabb helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek növelése érdekében motiváló képzések és támogató szolgáltatások; TÁMOP 1.4.3-12/1-2012-0024 „Innovatív, kísérleti foglalkoztatási programok támogatása”; TÁ-MASZ A hátrányos helyzetű fiatalok elhelyezkedését segítő támogató szolgáltatások kialakítása Békés Megyében; Munkaügyi Központ programjai

Forrás: helyi adatgyűjtés

Az Szt. az aktív korúak ellátására (FHT, RSZS) jogosultak számára a törvényben és a helyi rendeletben meghatározottak szerinti, együttműködési kötelezettséget ír elő, amelyet az RSZS-re jogosultaknak városunkban a családsegítő szolgálat felé kell teljesíteni. A családsegítő szolgálat ennek mentén különböző, többnyire egyénre szabott, beilleszkedést segítő programot szervez, és végez a munkába való visszailleszkedés segítésére folyamatos családgondozáson, segítő tevékenységen keresztül.

Az Szt. 2011. óta továbbá lehetőséget biztosít az önkormányzatoknak arra, hogy az egyébként FHT-ra jogosultak számára mentesítési lehetőségeket határozzanak meg, amelyek alapján részükre RSZS állapítható meg. Számukra a kapcsolattartás és a családsegítő programjain való részvétel szintén előírás. Az egyénre szabott beilleszkedési terv keretein belül kerül kidolgozásra az az akcióterv, amely hozzásegítheti az álláskeresőt ahhoz, hogy más ellátásba, elsődleges, - másodlagos munkaerőpiacra térjen vissza. Reintegrációjukat csoportmunka is segíti, melynek alappillére és mozgatórugója a csoportkohézió, a közös sors érzése.

A mentesítési lehetőségek elsősorban a családi, egészségügyi, mentális körülmények figyelembevételére terjed ki. A önkormányzati rendelet alapján RSZS-re jogosultak létszáma folyamatosan emelkedik. Az jogosultak körében egyre magasabb a fiatal nők aránya.

Az elmúlt évtizedek változásai az álláskeresés területén is jelentős változásokat hoztak. A korábban telefonon, újsághirdetések alapján történő álláskeresést felváltja az internet. Ennek technikai hátterének bemutatása érdekében az OPSKK TÁMOP pályázatnak köszönhetően elindította az „Álláskeresés a neten” című programját.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Az utóbbi években településünk jelentős eredményeket ért el a tartós munkanélküliek foglalkoztatása területén és összesen több mint 180 fő tartós munkanélküli időleges foglalkoztatását szervezte meg, hosszabb idejű közfoglalkoztatás keretében, különböző önkormányzati intézményeknél. A tevékenységben teljes az együttműködés a Polgármesteri Hivatal, a Városi Közszolgáltató Intézmény, a többi önkormányzati intézmény, illetve a Munkaügyi Központ között.

Az Országos Foglalkozási Közalapítvány 2008-ban pályázati lehetőséget írt ki „A családsegítő szolgálatok foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásainak fejlesztése” címmel, melyre a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat szakmai pályázatot nyújtott be. A program célja 2009. 09. 01 – 2011. 08. 31-ig terjedő időszakban a következő volt: A tartósan munkanélküli emberek társadalmi és munkaerőpiaci integrációjának elősegítése, foglalkoztathatóságának erősítése, a rendszeres szociális segélyezettek munkaerőpiaci pozíciójának javítása, foglalkoztatásának növelése, valamint a szociális és munkaügyi szolgáltatások együttműködésének erősítése a segélyezettek társadalmi integrációjának érdekében.

A két éves pályázati program időszakában lehetőség nyílt arra, hogy 150 fő tartós munkanélküli személy számára szervezzenek programokat, melyek a következők voltak: Életmódformáló klubfoglalkozás, álláskeresési technikákat elsajátító csoportfoglalkozás, készség és személyiségfejlesztő tréning. A pályázati program két éves intervalluma alatt 150 fő álláskereső bevonására került sor. A második év végére 55 alkalommal kerültek megszervezésre és lebonyolításra a csoportfoglalkozások, melyek tekintetében a részvételi arány folyamatosan emelkedő tendenciát mutatott. 20 fő rendszeres szociális segélyezett vehetett részt 40 órás készség és személyiségfejlesztésre irányuló képzésen. Az eredményességi indikátorok tekintetében a pályázati program két éve alatt 150 álláskereső közül 52 fő került más ellátásba. A bevont tartós munkanélküliséggel küzdő személyek 35 %-nak történt meg a más ellátásba való elhelyezése. 17 fő álláskereső tért vissza az elsődleges munkaerőpiacra, 25 fő vehetett részt közmunkaprogramban. 7 fő rendszeres szociális segélyezett esetében történt meg a nyugdíjazás, 1 fő esetében egészségkárosodáson alapuló ellátás került megállapításra, 1 fő kötött képzési szerződést a munkaügyi központtal, míg 1 fő számára lett megállapítva ápolási – gondozási feladatok ellátása miatt ápolási díj.

3.2.14. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek

	van/nincs	Felsorolás
felnőttképző programok a településen	van	• mezőgazdasági képzés a mg-i mintaprogram résztvevőinek • szociális gondozó ápoló képzés – Omega Egyesület
felnőttképző programok a vonzásközpontban	van	• önerős felnőttképzések a különböző közép- és felsőoktatási intézmények szervezésében • a munkaügyi központok szervezésében, támogatásával induló TÁMOP képzések - Ipszilon Kft. TKKI által indított képzések
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen	van	• „Álláskeresés a neten” - OPSKK • Családsegítő programjai RSZS-eknek • Fénypont Önkéntes projekt Mécses Szolgáltató Közösség Egyesület
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzásközpontban	van	• állásbörzék • tájékoztatók – Munkaügyi Központok
Helyi foglalkoztatási programok a településen	van	• közfoglalkoztatás (helyi és kistérségi) • start mintaprogram
Helyi foglalkoztatási programok a vonzásközpontban	van	• kistérségi és országos közfoglalkoztatási program (vízügyi igazgatóság – belvízvédelem; rendőrség)

Forrás: helyi adatgyűjtés

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Az önkormányzati foglalkoztatás javarészt a közfoglalkoztatási programokon keresztül valósul meg. Az önkormányzat és intézményei bonyolítják le a közfoglalkoztatás jelentős részét, amelynek keretében aktív korúak ellátásában (AKE) részesülők foglalkoztatása történik.

A 2012-ben elindult „Start-mintaprogram” keretében átlagban 10 hónapra 44 főt alkalmaztak 8 órás munkakörben. A belvíz-startprogram 11 hónapig tartott, a mezőgazdaságban és az erdő-programban pedig 10-10 hónapig dolgoztak a foglalkoztattak. A szerződések december 31-én jártak le. 2013. évben hasonló felvételekkel március 1-jétől indult el újra a mintaprogram, 44 fő munkavállalóval, napi 8 órás foglalkoztatással, mind három programmal.

Annak figyelembe vételével, hogy a támogatásra való jogosultság jövedelmi feltétele a család egy fogyasztási egységre jutó jövedelme nem haladhatja meg a 25.650.- Ft-ot és a megállapítható támogatás fix összege 22.800.- Ft/hó, a jogosultak többsége (az alkalmi munkavégzésből származó bevételek figyelmen kívül hagyásával) mélyszegénységben él. Közülük a már korábban besoroltak alapján lehet meghatározni a romák számát.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá.⁷

„A gyakorlatban előfordulhat, hogy meghatározott speciális foglalkoztatási jellemzők miatt, szükséges a munkavállalók között megkülönböztetést tenni, de ez nem jelentheti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését. Ilyen, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés, ha azt a munka jellege vagy természete indokolja. Megengedett továbbá a vallási vagy más világnézeti meggyőződésen, illetve nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló, a szervezet jellegét alapvetően meghatározó szellemiségből közvetlenül adódó, az adott foglalkozási tevékenység tartalma vagy természete miatt indokolt, arányos és valós foglalkoztatási követelményen alapuló megkülönböztetés.”⁸

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

A foglalkoztatás és a munkavégzés lehetősége a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség kulcselemei, s jelentősen hozzájárulnak az emberek gazdasági, társadalmi és kulturális életben való teljes jogú részvételéhez. Ennek ellenére a foglalkoztatási és a munkaerőpiacon a hátrányos megkülönböztetés számos esetével találkozhatunk.(roma, kisgyermekes szülő, fogyatékos...) A munkáltató feladata, hogy minden szükséges intézkedést tegyen a hátrányos megkülönböztetés ellen, különösen, ha arra a munkahelyen vagy a munkaerőpiacon kerül sor.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskeresők számára elérhető támogatásokat.

Az Flt-ben meghatározott feltételek fennállása esetén az állami foglalkoztatási szerv különféle támogatásokat (pénzbeli) és szolgáltatásokat nyújt az álláskeresőknek.

Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások:

a) munkaerő-piaci és foglalkozási információ nyújtása,

⁷ http://www.egyenlobanasmod.hu/tanulmanyok/hu/Foglalkozasi_Tardos_Katalin.pdf

⁸ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, <http://www.neki.hu/kiadvanyok/valtozasok/diskriminacioafoglalk.htm>

- b) munka-, pálya-, álláskeresői, rehabilitációs, helyi (térségi) foglalkoztatási tanácsadás,
- c) munkaközvetítés.

Az állami foglalkoztatási szerv az álláskereső és a munkáltatók részére is nyújt támogatásokat:

Álláskereső támogatása:

- Képzési támogatás (támogatható személyek körét és a képzési támogatásként adható juttatásokat az Ftt. 14. §-a rögzíti).
- Álláskeresői járadék (az Ftt. 25. §-a szerint).
- Nyugdíj előtti álláskeresői támogatás (az Ftt. 30. §-a szerint).
- Utazási költségtérítés (az álláskereső részére járó álláskeresői járadék, álláskeresői segély megállapításával, valamint a munkahelykereséssel kapcsolatosan állapítható meg az Ftt. 32. §-a szerint).
- Vállalkozóvá válást elősegítő támogatás (az Ftt. 17. §-a szerint a legalább három hónapja folyamatosan álláskeresőként nyilvántartott, vagy rehabilitációs járadékban részesülő magánszemélyek számára, legfeljebb hat hónap időtartamra, havonta a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összegéig terjedő vissza nem térítendő formában, pályázati eljárás keretében).

Munkáltatók részére nyújtott támogatások:

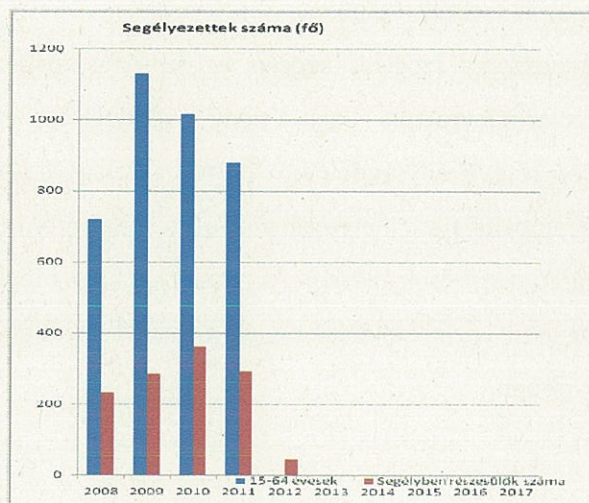
- A hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának bővítését szolgáló támogatások nyújthatók az Ftt. 16. §- alapján a munkaadó részére a törvényben rögzített feltételek esetén.
- A munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatásáról az Ftt. 18. §-a rendelkezik, eszerint pályázati eljárás keretében, vissza nem térítendő munkahelyteremtő támogatás nyújtható a munkavállalók létszámának növelésével tartós foglalkoztatást biztosító munkáltató.

Az Ftt. alapján álláskeresői segélyre jogosult az álláskereső, ha az álláskeresővé válását megelőző évben 360 nap (2011. szeptember 01-ig 200 nap) munkaviszonnyal rendelkezik.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

év	nyilvántartott álláskereső	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	721	233	32,3%
2009	1131	285	25,2%
2010	1018	363	35,7%
2011	880	294	33,4%
2012	n.a	46	

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	721	591	82,0%
2009	1131	1158	102,4%
2010	1018	742	72,9%
2011	880	532	60,5%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokat az Szt. rendelkezéseiben meghatározott feltételek fennállása esetén a Polgármesteri Hivatal nyújtja. Az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek által igénybe vehető pénzbeli és természetbeni ellátási formák:

- Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély.
- Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás.
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, adósságkezelési-szolgáltatás.

Az önkormányzatok a törvényi keretek között rendeleteikben tovább szabályozhatják a helyi szokások, körülmények figyelembe vételével az ellátásokhoz való hozzájutás egyéb feltételeit.

A fenti támogatási formák közül a szociális helyzet szempontjából meghatározó támogatási forma az aktív korúak ellátása (AKE), illetve azon belül a foglalkoztatást helyettesítő támogatás (FHT) és a rendszeres szociális segély (RSZS).

Rendszeres szociális segélyt az az aktív korú, hátrányos munkaerő-piaci helyzetű személy kaphat az önkormányzattól, aki nem rendelkezik rendszeres, megélhetést biztosító jövedelemmel, keresőtevékenységet nem folytat, aki vagy egészségkárosodott, vagy a reá irányadó nyugdíjkorhatárt 5 éven belül eléri, illetve aki a helyi rendelet mentesítési feltételeinek megfelel. A foglalkoztatást helyettesítő támogatást csak álláskereső személy veheti igénybe.

Az aktív korúak ellátása meghatározó mértékben jelenik meg a település alacsony jövedelmű lakosságának körében.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

év	Rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akiktől helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	307	0,04	0	0	0	0
2009	25	0,004	439	0,39	0	0
2010	39	0,005	398	0,39	0	0
2011	67	0,008	460	0,52	32	1
2012	47	n.a	456	n.a	12	0

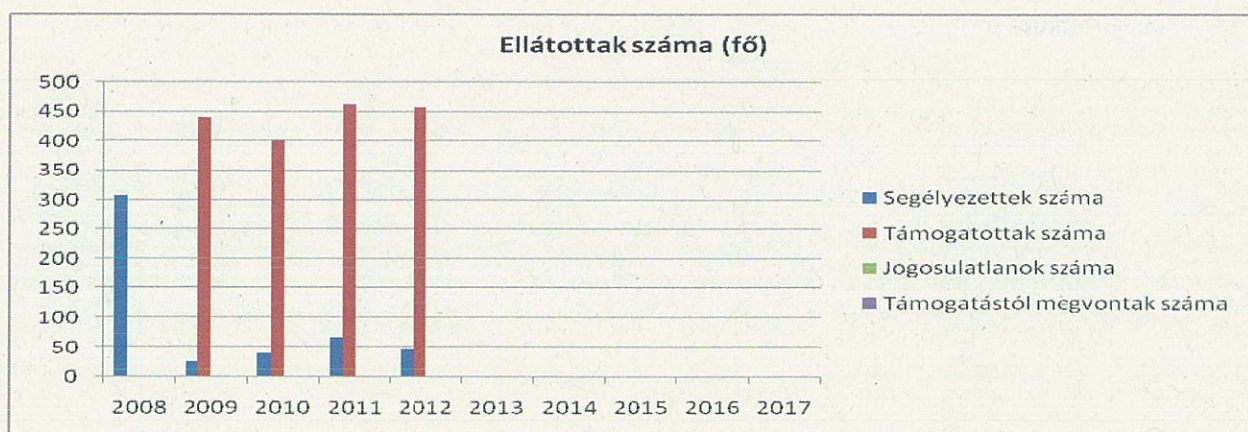
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatsora azt jelzi, hogy az adott településünkön a szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, mint az aktív korúak támogatása milyen mértékben van jelen.

A táblázatban szereplő számok a tárgyév december 31-én támogatásban részesülők számát mutatják. A táblázat értelmezéséhez fontos információ, hogy 2009-ig az ellátás rendszeres szociális segélyként működött. 2009-ben az ellátás rendszere átalakításra került és a munkanélküliség speciális csoportjára figyelemmel az 55 év feletti munkanélküliek részesülhettek a támogatásban.

A 18-55 éves korosztály előbb rendelkezésre állási támogatás (RÁT), 2011 januárjától bérpótló juttatás (BPJ), majd 2011. szeptember 1-jétől foglalkoztatást helyettesítő támogatás néven részesülhetett a támogatásban. Az támogatásra való jogosultságot 2012. évtől kezdődően évente kell felülvizsgálni, és az ellátás - az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén - csak annak folyósítható, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni, amely teljesíthető közfoglalkoztatás keretében, rövid idejű keresőtevékenységgel, alkalmi munkával, háztartási munkával, 6 hónapot meghaladó munkaügyi központos képzéssel, de a 30 nap számításánál az általa teljesített közérdekű önkéntes tevékenység időtartamát is figyelembe kell venni. Az FHT-ben részesülő a munkaügyi központtal nyilvántartott álláskeresőként köteles együttműködni. Közfoglalkoztatásban csak a kirendeltség által közvetített álláskereső, elsősorban FHT-ra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevétele nélkül kötelesek elfogadni, emellett az önkormányzat rendeletben előírhatja jogosultsági feltételként, hogy a juttatásban részesülő a lakóköznyezetét tartsa rendben.

Amennyiben az FHT-ra jogosult a 30 nap munkaviszonyt a felülvizsgálat során nem tudja igazolni, vagy lakóköznyezetét felszólítás ellenére sem teszi rendbe, illetve a felajánlott munkalehetőséget nem fogadja el, részére a jogosultság megszüntetésre kerül. A táblázat ennek adatait is tartalmazza.

A területhez tartozó ügyintézés, feladat ellátást helyben a Polgármesteri Hivatal Szociális Csoportja biztosítja, a mezőberényi munkanélkülieket 2013. június 31-ig a Békéscsabai Munkaügyi Központ tartja nyilván, majd a Békési Munkaügyi Kirendeltséghez kerül a szolgáltatás. A település szempontjából azonban igen nagy előrelépés lenne, ha helyben is megoldott lenne az ügyintézés, a munkaerő-piaci képzések lebonyolítása, a kapcsolattartás elősegítése.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás- (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.⁹

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt, amely alanyi jogon, normatív alapon állapítható meg.

⁹ Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2011. Habitat for Humanity Magyarország, 2012. június

a) bérletlakás-állomány

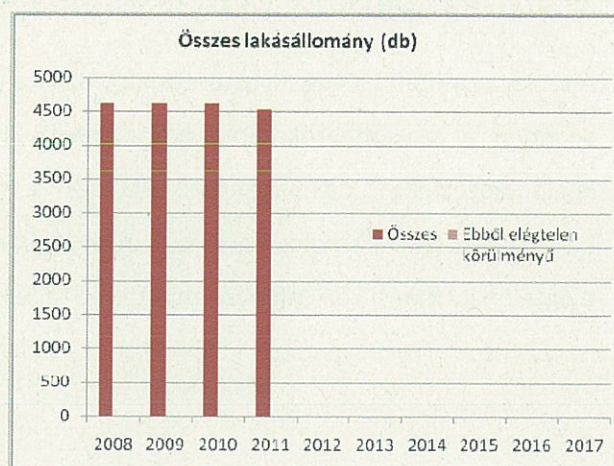
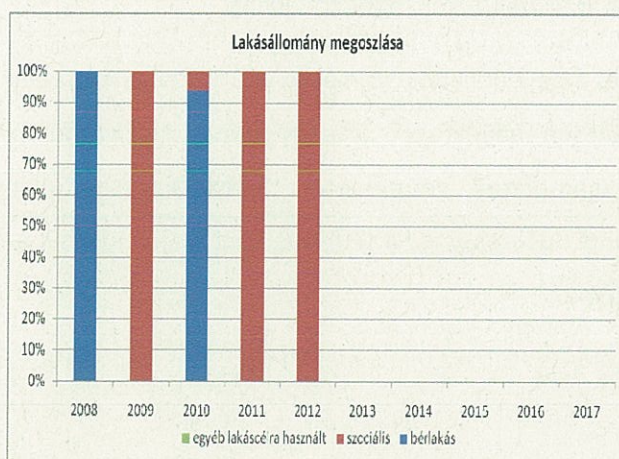
A településen jellemzően 2001. után történt bérletlakás építés növelte az állomány számát. Ezek a lakások azóta is ezt a funkciót töltik be és a piaci feltételek szerint kerülnek bérbeadásra. Az eltelt évek alatt kizárólag ad-hoc jelleggel történtek felújítások ezeknél az épületeknél, a lakhatás minőségének biztosítása miatt időszerű lenne a felülvizsgálatuk, javításuk.

A bérletlakások kategóriába sorolható a „fecskeház” vagy garzonlakás, mely 5 évre juttatja lakáshoz azokat az önálló életre vágyó, családot alapítani szándékozó fiatalokat, akik lakás-előtakarékossági szerződést kötnek. Ez is segíti a fiatalok helyben maradását, életkezdésüket. További hasonló lakások kialakítása az érintett korosztály számára indokolt lenne.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	bérletlakás állomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	szociális lakásállomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	4618	n.a	159	3	0	0	n.a	n.a
2009	4621	n.a	152	3	12	0	n.a	n.a
2010	4623	n.a	152	3	12	0	n.a	n.a
2011	4525	n.a	152	3	12	0	n.a	n.a
2012	n.a	n.a	152	3	19	0	n.a	n.a

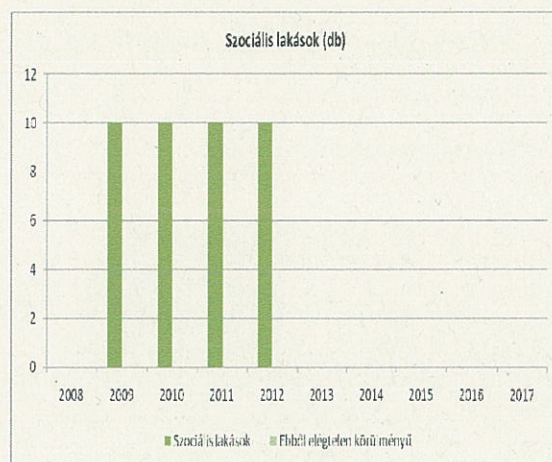
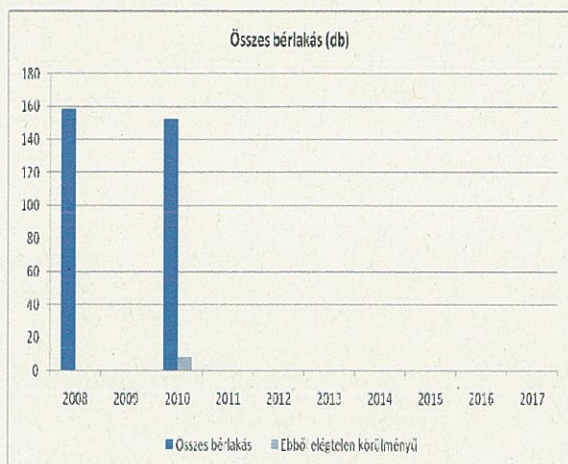
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

2001. évi adatok alapján az akkori teljes lakásállomány 4470 db-ból, a komfortnélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya 29 %, a maximum egy szobás lakásoké 12 % volt.

b) szociális lakhatás

Az önkormányzati bérlakás építés részeként szociális bérlakások is épültek 2001-től. Az érdeklődőknek pályázniuk kell a bérleményre és a szociális szempontok figyelembe vételével jelölhető ki a lakó. Egyre nagyobb igény mutatkozik erre a típusú lakhatás biztosítására, egyenes arányban a szociális helyzet romlásával, sőt komfort nélküli lakásokra is igény lenne, azok alacsony bérleti költségei miatt.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A településen nem jellemző a nem lakáscélú ingatlanokban történő lakhatás. A városközpontban van néhány iroda, üzlethelység, melyet ideiglenesen használatba vonnak, minimális átalakítással lakhatóvá alakítják, de tartós lakhatásra nem használják.

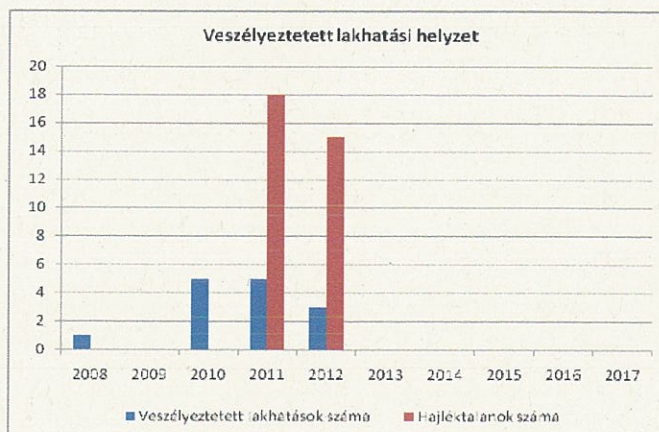
d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A táblázat mutatja a veszélyeztetett lakhatási helyzetek és a hajléktalanok számát. A számokkal ellentétben azonban a szakemberek elmondása alapján a településen hajléktalan személy nincs, a lakcímükről kijelentkezetteket, otthonukat elvesztőket a rokoni kapcsolatok, természetes támasz kapcsolatokon keresztül, a szociális háló segíti és problémájuk megoldott. Időszakosan, a téli hónapokban jelentkezik az elégtelen lakhatási körülmények miatt ilyen jellegű probléma.

3.4.2. számú táblázat - Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

év	Feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma	Hajléktalanok száma
2008	1	n. a
2009	0	n. a
2010	5	n. a
2011	5	18
2012	3	15

Forrás: önkormányzati adatok

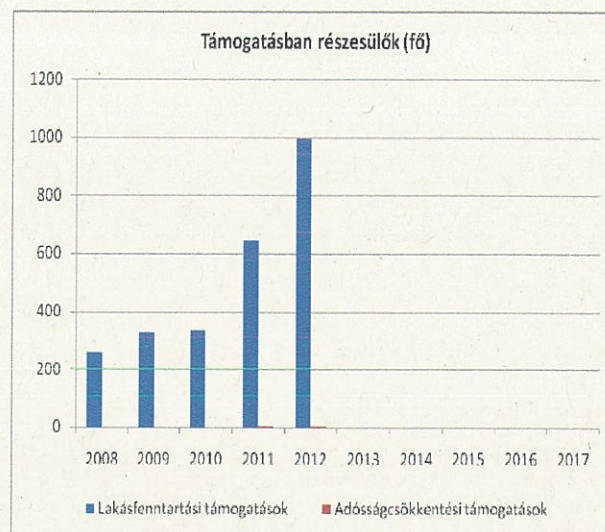
e) lakhatást segítő támogatások

A mindennapi létfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások már igen megterhelőek a családok, a célcsoport családjai számára. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe vehető lakásfenntartási támogatás. A támogatás pénzbeli és természetbeni ellátásként is folyósítható. Településünkön természetbeni ellátásként elsősorban szolgáltatóhoz utalással történik a támogatás megállapítása.

3.4.3. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	260	0
2009	329	0
2010	333	0
2011	646	3
2012	996	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázatban jól látszik, hogy a lakásfenntartási támogatásban részesülők száma ugrásszerűen megemelkedett 2011. évtől, amely a támogatáshoz való hozzájárulás jövedelemhatárának emelkedésével is magyarázható.

A településen kísérleti jelleggel 2011. évben bevezetésre került az adósságcsökkentési támogatás (három megítélt támogatás), - a lakosságszám figyelembe vételével az önkormányzat számára nem volt kötelezően alkalmazandó támogatási forma - de rövid időn belül megszüntetésre is került a kedvezőtlen tapasztalatok miatt.

f) eladósodottság

Komoly problémát jelent napjainkban az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő, vagy alacsony jövedelmű idős, vagy több gyermekes családok esetében.

Jelentősen megnövekedett az eladósodott családok száma a 2008. évben bekövetkezett gazdasági válság miatt, s ez a célcsoport vált leginkább veszélyeztetetté a lakásuk elvesztése, a hajléktalanná válás, vagy fizetés hiányában a közműszolgáltatások kikapcsolása miatt.

A lakosság eladósodását mutatja a hivatalhoz érkezett Végrehajtó Iroda által küldött hirdetmények száma is, mely 2012. évben meghaladta az 50 db-ot. (egyéb hivatalos adat kiadására nincs módjuk)

A bérlakások adósságtartozása 2012. december 31-i állapot szerint: 10.519.129,- Ft volt. A tartozások 2013. április 30-i állapot szerint: 10.845.144,-Ft. A számok is az eladósodás emelkedését mutatják, az adósságszpirál megjelenését körvonalazzák és az átörökítés nehéz kérdését is felvetik.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közműszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Városunk mezőgazdasági jellegéből adódóan vonzáskörzetében több tanya ingatlan található, amelyek jellemzően magántulajdonban állnak. A tanya ingatlanok többsége közművel nem rendelkezik, elszigetelten a várostól távolabbi területeken helyezkednek el. Lakosságuk jellemzően előregedő. Az utóbbi években több ingatlant gazdálkodás céljából felvásároltak és minimális közműfejlesztést (villany) is végrehajtottak rajtuk. A város külterületéhez tartozó, régen mezőgazdasági központként funkcionáló bérlakásokat is magába foglaló ingatlanterület több lakatlan ingatlannal, épületegyüttessel, jelenleg újrahasznosításra vár. (pl. Blanka major, mely magántulajdonban van) A Csabai úti ipartelep bővítése is érinthetné a külterület fejlesztését. Hosszú távon munkahely és akár lakhatási lehetőséget is jelenthetne e területek hasznosításának elindítása.

A legnépesebb külterületi lakott hely az Ókert, közvetlen a várost átölelve, belterületéhez kapcsolódva. E rész infrastruktúrája részben kiépült, a szolgáltatások bővítésére magánereő szükséges.

A másik külterületi hely a Laposikertek, melyeket kezdetben zártkertként, szőlős és gyümölcsöskertként tartottak számon. A kertek jelentős részéhez tartozik „kunyhó”, hétvégi ház, téliesített házika, melyet az utóbbi években a társadalomból kiszorult, munkanélküli, „otthonról elköltözött” magát hajléktalannak nevezett személyek belaktak. Az infrastruktúra részben kiépült ezen a területen, tulajdonosi és önkormányzati összefogással.

A Körös parton található Boldis-hát a telkek eladásával kezdett benépesülni, de elsősorban üdülőövezetként funkcionál, jellemzően nem lakóhelyként használják.

Elsősorban a felsorolt helyeken nehezíti a mindennapi életet a kerékpárút, a járda hiánya, állapota. Néhány helyen a belvízelvezető-rendszer hiánya is gondot jelent, melynek megléte a lakók életminőségének, mindennapi életük megkönnyítését is szolgálná.

Az utóbbi évek csapadékos időjárása miatt kialakuló belvíz, nagy gondot jelent a városnak, különösen ezeken a településrészekén. Az időszakonként jelentkező, visszatérő belvízvédelmi probléma, súlyos vagyoni károkat okoz az ott lakóknak és a településnek is.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A lakhatási helyzetkép megértéséhez szükséges a következő fogalmak meghatározása:

Belterület: a település zárt beépített része, külterület a település zártan beépített részén kívüli szórvány lakóhelyek (majorsági épületek, tanyák, puszták, külterületi lakott helyek)

Szegregált lakóterület: ahol egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek.

Szegregátumnak nevezzük azokat a földrajzilag egybetartozó és elhatárolható területeket, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon (15-64 éves korosztály) belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot.

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Több városrészt érintő terület a Magyarvégen lévő szegregátum (egykori „London” és „Párizs”) illetve a Északi városrészben található szegregátum a Gárdonyi és Rózsa u., illetve a Szent János és a Kérhalom u. egy része (egykori „Delhi”), amelyek ma is ilyen elnevezéssel élnek a köztudatban.

Hivatalos adatokkal alátámasztva a 2001. évi népszámlálási adatok alapján a városban az alábbi szegregátumok határolódtak el.

1. szegregátum: Rózsa u., Gárdonyi u., Kérhalom u. és környéke
2. szegregátum: a városközpont (idős és eltartott fiatal népesség miatt), ami nem valóságos szegregátum
3. szegregátum: Csabai u., Ady u., Frey Á. u., és környéke
4. szegregátum: Szivárvány u., Zöldfa u. és környéke

A település szakembereinek adatai alapján az 1. és 4. szegregátum lakosság összetételét tekintve nagy számban nehéz életfeltételek között élő, gazdaságilag inaktív, családjukat állami vagy önkormányzati támogatásból fenntartó, alacsony iskolai végzettségű, komfortnélküli, félkomfortos lakásokban élő lakosság alkotja. Döntő többségük roma család.

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. A 2001-es népszámlálási adatok szerint Mezőberényben is csak kevesen vallották magukat roma származásúnak. Becslések szerint a lakosság kb. 10%-át alkotják a roma származásúak.

A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Komoly anyagi problémákkal és krízishelyzetekkel küzdenek és alapvető szükségleteik kielégítéséhez szorulanak segítségre. Nagy dilemma az őket segítő munka, mely arra irányulna, hogy megtörténjen reintegrációjuk a munka világába. Míg alapvető szükségleteik nincs kielégítve ez a feladat nagyon nehéz, szinte lehetetlen.

A régi cigánytelepek felszámolásra kerültek ugyan, de elkülönülésük még ma is jellemző. A telepen élők, bár házaik már téglából épültek, víz és villany is bevezetésre került, az utcák aszfaltosak, nagyon nehéz szociális körülmények között élnek.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

A szegregátumban élő gyermekek többsége hátrányos HH, ill. halmozottan hátrányos (HHH) helyzetű, a tanulás iránt kevésbé fogékonyak, közülük kerül ki a legtöbbet hiányzó, és az iskolai és társadalmi normák követése is sok esetben problémát jelent számukra. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül a családok gyermekeinek többsége és az óvodáztatási támogatást is nagy számban veszik igénybe.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Mezőberény Város elkészítette a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződése folyamatainak áttekintésére a Mezőberény Város Integrált Városfejlesztési Stratégiáját és ennek részeként az anti-szegregációstervet.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjanak. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét. Az anti-szegregációs terv elkészítéséhez kidolgozott útmutató¹⁰ nyomán is szegregátum az a településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság - az aktív korú népességben belül a legfeljebb 8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők - aránya meghaladja az 50%-ot.

¹⁰ Útmutató az Anti-szegregációs terv kidolgozásához, In: Városrehabilitáció 2007-2013-ban, Kézikönyv a városok számára, 2007. október, Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Területfejlesztési és Építészeti szakállamtitkárság 117. o.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását, (közterületen és önkormányzati ingatlanokon)
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat (falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás) és szakosított ellátásokat (az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény).

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat tevékenységi körével felöleli a város szociális alapszolgáltatásainak és szakosított ellátásainak jelentős hányadát, a gyermekjóléti alapellátások teljes körét, valamint az egészségügyi alap- és szakellátások egy szeletét.

A szociális és gyermekjóléti ellátás területén Mezőberény Város Önkormányzata teljesíti a Szociális, és Gyermekvédelmi Törvényben meghatározott ellátási kötelezettségét, s a hátrányos helyzetű csoportokra irányuló szolgáltatásai elősegítik az esélyegyenlőség gyakorlatban történő érvényesülését.

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete megállapította és kialakította az egészségügyi alapellátások körzeteit, a területi ellátási kötelezettségre a szerződést az alapellátásban résztvevő orvosokkal megkötötte, így biztosítva a lakosság részére az egészségügyi ellátáshoz a hozzáférést.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	0	5	2
2009	0	5	2
2010	0	5	2
2011	0	5	2
2012	0	5	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Körzetek szerint 5 háziorvos látja el a felnőtt lakosságot és 2 gyermekorvos. A felnőtt és gyermek háziorvosi rendelők az orvosok magántulajdonában vannak, míg a központi ügyelet és a védőnői szolgálat önkormányzati tulajdonú épületben működik. A védőnői körzetek száma 4. A fogászati körzetek száma 3, mely kielégítő módon lefedi a település lakosságát. Fogászati szűrést a helyi fogorvosok végzik. Az orvosi rendelők jól felszereltek, modernizáltak.

A lakosság számára segítséget jelent a fizioterápiás ellátás és a laboratórium működtetése, a vérminta helyben történő levétele és az eredmény helyben történő átvétele. Megoldott a fül-orr- gége, a szemészeti szakrendelés is, azonban hiányként fogalmazódik meg több szakorvosi ellátás megoldatlansága. Magánrendelésen elérhető szolgáltatás pl. az ortopédia, bőrgyógyászat, nőgyógyászat.

Az iskola tanulóinak egészségügyi ellátását a két gyermekorvos látja el, akik munkáját két iskolavédőnő segíti.

Mezőberény városában 3 gyógyszertár működik, melyek közül kettő közvetlenül kapcsolódik az orvosi rendelőkhöz. Optikai üzlet 2 működik és biztosítja az ellátást.

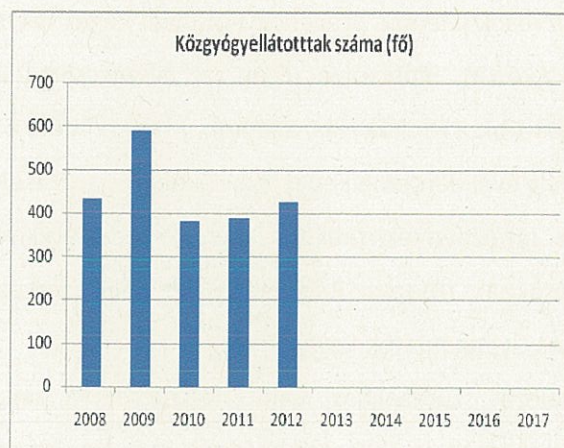
A területi ellátásért felelős kórház a békéscsabai Réthy Pál Kórház.

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségügyi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. A közgyógyellátás megállapítható alanyi jogon: tartósan beteg gyermekek részére, rokkantsági ellátásban részesülőknek, hadi gondozottaknak, normatív és méltányossági alapon jövedelem függvényében.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	434
2009	589
2010	381
2011	388
2012	427

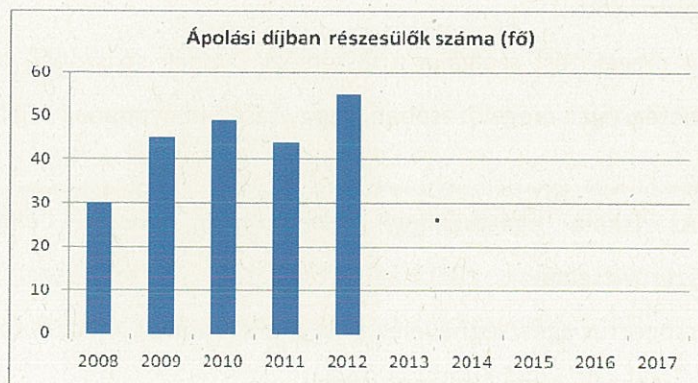
Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	30
2009	45
2010	49
2011	44
2012	55

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázat tükrözi a szociális rászorultak növekvő számát. Az elmúlt négy év alatt 70 %-kal nőtt az ápolási díjban részesülők száma.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A szociális, egészségügyi intézmények, civil szervezetek közötti kapcsolat kiemelkedő fontosságú a megelőzésben, a problémák kezelésében, a szűrőprogramokhoz jutásban. A Népegészségügyi Program is kiemelten kezeli a szervezett szűrővizsgálatokat.

Kóroki összetétel alapján vezető halálok a szív- és érrendszeri betegség. Ezt követik a daganatos betegségek, az emésztőrendszer és a légző rendszer betegségei. A háziorvosok statisztikai adatai szerint a felnőtt lakosság megbetegedései között a magas vérnyomás, a keringési zavar okozta szívbetegségek állnak az első helyen, ezt követik a mozgásszervi betegségek. Magas arányt képvisel a kor specifikus cukorbetegség, és a különböző légúti megbetegedések is.

Fontos, hogy a nőgyógyászati daganatos megbetegedések megelőzésében nagy szerepet játszó méhnyakrák szűrések folytatásához a városban továbbra is megfelelő szakrendelő álljon rendelkezésre, mely előfeltétele a nők minél szélesebb körű bevonásának is.

A háziorvosok jelentős prevenciós munkát végeznek, a városban egyre nagyobb szerep jut a megelőzésnek. Többek között hipertóniaszűrés, az anyagcsere betegségek feltérképezése, az egészségre ártalmas rizikófaktorokra (dohányzás, alkohol...) való felhívás a leggyakoribb.

Az elmúlt években emelkedett az onkológiai szűréseken résztvevők száma. Ezen a területen is jelentősége van az intézmények mellett a civil szervezeteknek és a különböző területekre benyújtott nyertes pályázatoknak. (Magyar Rákellenes Liga helyi szervezete, Vöröskereszt helyi szervezete, Cukorbeteg Klub, Vakok és Gyengénlátók Egyesülete)

A kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes bejelentkezés alapján mindenki számára hozzáférhető. A rendszeres szűrések körébe tartozó nőgyógyászati vizsgálatok köre (mammográfia, UH,) Békésen, Gyulán vagy Békéscsabán biztosított.

A megelőzést szolgálja a Kistérségi Óvodák só szobái, melyek több tagóvodában elérhetők és a légúti betegségek megelőzésében, gyógyításában nyújtanak segítséget.

Az iskola egészségügyi tevékenység keretén belül a gyermekeknél, tanulóknál egészségügyi szűrővizsgálatok, tisztasági vizsgálatok, fej tetvességi vizsgálatok, szomatikus fejlettségi vizsgálatok, csoportos egészségnevelés és egyéni mentális gondozás történik.

Mezőberényi Általános Iskola:	787 tanuló
Gimnázium:	567 tanuló
Óvoda:	365 gyermek

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat biztosítja a fejlesztő és rehabilitációs, alapvető ellátáshoz való hozzáférést. A településen működik Pedagógiai Szakszolgálat, mely a gyermekek fejlesztését oldja meg. A gyógytestnevelés, felismerve annak jelentőségét teljes körűen megoldott városunkban. Az úszás is a rehabilitáció egyik legfontosabb eszköze és ennek érdekében további feladat lehet a strandfejlesztése, a Kálmán Fürdő téliesítése.

A lakosság 10-12 %-a küzd valamilyen mozgásszervi, érzékszervi vagy mentális problémával, részükre az intézményesített ellátáson kívül Alapítvány és Egyesület is segítséget nyújt.

A statisztika szerint magas a mozgásszervi, kardiovasculáris (szív és érrendszeri), pulmonológiai (légúti) betegek száma és emiatt ortopéd, reumatológus, kardiológus, pulmanológus, bőrgyógyász szakrendelés bevezetésére, valamint röntgenbázis kialakítására is szükség lenne.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat biztosítja közétkeztetést is a Városi Közzolgáltató Intézmény által, és minden önkormányzati intézménye számára elérhetővé teszi. A különböző korosztályoknak megfelelő, egészséges étrendet biztosít, a vonatkozó előírásoknak megfelelően. Emellett több vendéglátó egység is bekapcsolódik a feladatellátásba.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Mezőberényben sokszínű, gazdag sportélet folyik. A sport koncepcióban megfogalmazott cél, hogy a már meglévő, jól működő részeit tovább erősítsük, kiemelten támogassuk a fiatalok sportolását, a fogyatékkal élők sportját, a családok, valamint a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok testmozgását.

Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a sport valamennyi formáját, beleértve a szabadidős tevékenységet, és az egészségmegőrzést is. Az önkormányzat sportpályákat, sportcsarnokot, tornatermet, sporttelepet, tenispályát tart fenn és biztosítja a sporttoláshoz való hozzáférést. A civil szervezetek között több mint 20 sportegyesület működik és folytat különböző sporttevékenységet.

A Molnár Miklós Sportcsarnok maximális kihasználtsággal működik, az igénybevétel miatt azonban felújításra szorul, és hasonló felújításra vár a sporttelep foci- és futópályája is.

A városban elérhető sportolási lehetőségek, szolgáltatások körét több magánvállalkozás is bővíti. (fitnesz, konditerem) Tervek között szerepel a Hosszú-tó környékének sportolásra alkalmassá tétele is, mely nagyban bővítené a sportolási lehetőségek körét.

A Városi Strand időszakosan biztosít sportolási lehetőséget az úszómedence megnyitásával és a diákok úszás oktatásával. Fejlesztésének megoldásával, a strand téli hasznosításával minden korosztály számára bővülne a paletta és a fogyatékkal élők számára is sportolási lehetőség nyílna.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Humánsegítő Szolgálat a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat biztosítja:

- a) Családsegítés (szociális, mentális és jogi tanácsadást, családgondozást is nyújt)
- b) Étkeztetés
- c) Házi segítségnyújtás
- d) Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- e) Támogató szolgáltatás
- f) Idősek Klubja
- g) Kapu Program önkéntesek bevonásával

Személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátás körében:

- a) Tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézmények működtetése: két Idősek Otthona

Személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások körében:

- b) Gyermekjóléti szolgáltatás, Gyermekek átmeneti gondozása – helyettes szülői hálózat működtetése
- c) Bölcsőde

Egészségügyi alapellátások körében:

- a) Védőnői szolgálat
- b) Iskola egészségügyi szolgálat
- c) Otthoni betegápolás
- d) Háziorvosi alapellátás

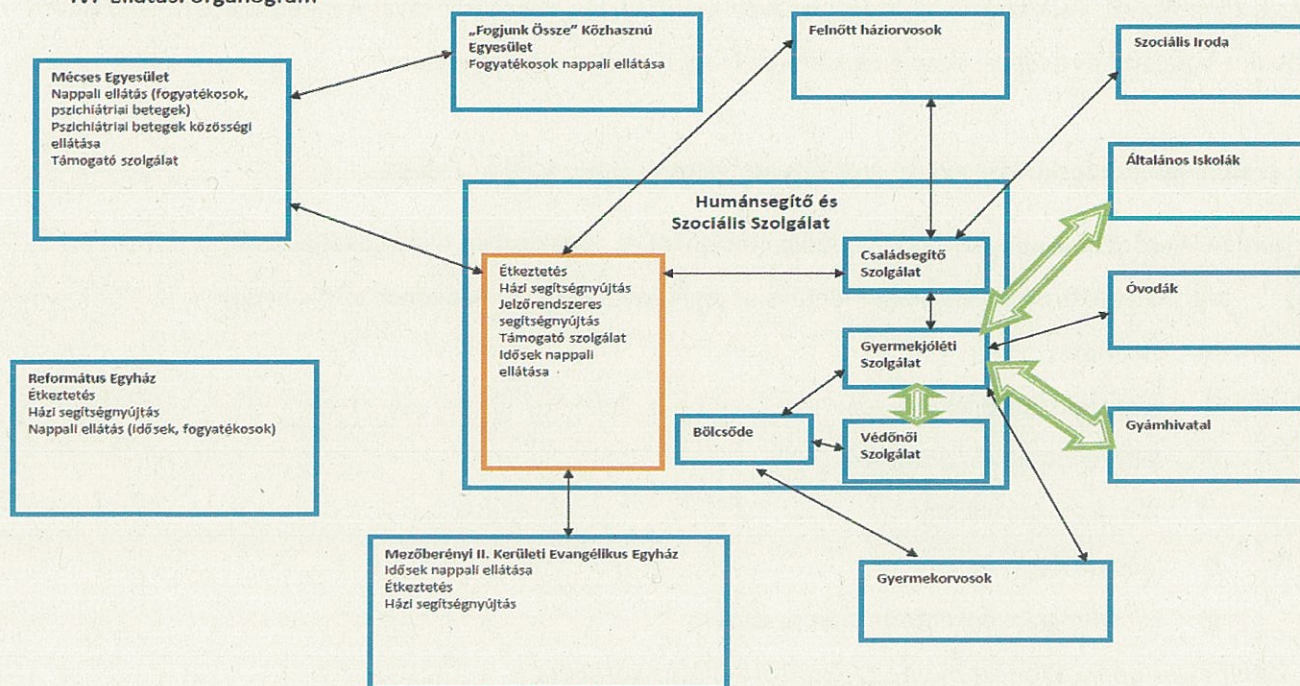
Egészségügyi szakellátások körében:

- a) J₀ típusú kislaboratórium
- b) Fizio- és mozgásterápia

A Humánsegítő Szolgálat mellett két egyházi intézmény, a II. ker. Evangélikus Egyházközség és a Református Egyházközség is ellát bizonyos szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat illetve a „Fogjunk Össze” Közhazsnú Egyesület és a Mécses Szolgáló Közösség Egyesület.

A Református Egyházközség az étkeztetést, házi segítségnyújtást, nappali ellátást (idősek, fogyatékosok részére), a II. ker. Evangélikus Egyházközség pedig idősek nappali ellátását, étkezést és házi segítségnyújtást. A „Fogjunk Össze” Közhazsnú Egyesület a fogyatékkal élő fiatalok nappali ellátását, a Mécses Szolgáló Közösség Egyesülete két Lakóotthont működtet fogyatékkal élő fiataloknak, Foglalkoztatót a megváltozott munkaképességűek számára és a Pszichiátriai betegek és fogyatékkal élők nappali ellátását szervezi.

IV. Ellátási organogram

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az önkormányzati intézmények az ügyintézés és a foglalkoztatás során is megelőzik és megakadályozzák a hátrányos megkülönböztetést, mindent megtesznek az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat, alkalmanként civil szervezettel, önkormányzattal összefogva, pályázati lehetőségeket is kihasználva keresi a megoldásokat az elsősorban meghatározott célcsoportok, gyermekek, családok számára nyújtható támogatási formák megtalálására.

Az elmúlt években az alábbi támogatási gyakorlatokat vezették be:

- A Magyar Máltai Szeretetszolgálat az EDF DÉMÁSZ Zrt. támogatásával „Hálózat a Közösségért” címmel meghirdetett pályázati lehetőségével élve 2009-ben 119 család, 2010-ben 42 család, míg 2012-ben 101 család áramtartozásának rendezése, illetve a kikapcsolt fogyasztók villamos-energiafogyasztásba való visszacsatolása történt meg.
- A Békés Megyei Önkormányzat pályázati lehetőségével élve, tartós élelmiszer-csomag jutott 7 család számára.
- a Mezőberényi Nagycsaládosok Egyesülete által elnyert, Európai Unió által támogatott tartós élelmiszer-csomag, mint egy 800 csomaggal
- Felajánlások - ruhanemű, bútor, élelmiszer, bébiétel - közvetítése.
- A „Légy Te is karácsonyi Angyalka” program
- Mezőberény Város Önkormányzata által szervezett adományozási programok: egy helyi szociálisan érzékeny vállalkozó által felajánlott adományok rászorult családokhoz való eljuttatása. Ennek keretében 2010-ben 20 család kapott vetőmag burgonyát. 2011-ben a támogatott családok száma 26 főre emelkedett, illetve a vetőburgonya apró magvakkal is bővült, majd 2012-ben 31 család részesült a támogatásban. A kedvezményezettek 2-3 hónapra elegendő háztartási felhasználásra szánt burgonyát, zöldséget termelhettek meg.

A Katicabogár Evangélikus Óvoda nehéz helyzetben lévő családjainak a helyi gyülekezet alapítványa (Erős Vár Alapítvány) rendszeres anyagi támogatást is tud nyújtani.

A közoktatási intézmények pályázatok és saját lehetőségeiken belül nyújtanak támogatást a célcsoportok tagja számára. A városban működő Spektrum Alapítvány ösztöndíjjal segíti a rászoruló, továbbtanuló diákokat.

Az I. ker. Evangélikus egyház több civil szervezettel összefogva, valamint az önkormányzat is, évente több alkalommal meleg ételosztásokat szervez. A városban a civil szervezetek saját tagságán belül él támogatással, segítőszándékkal a rászorulókat felé.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A városban a közösségi élet színterei sokrétűek, az intézményesített közösségek, a lakóközösségek, a munkahelyek, intézmények, a templomok, a civil szervezetek is megtalálhatók.

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete 1999. évben alkotta meg a közművelődésről szóló rendeletét. E rendelet tartalmazza a közművelődési feladatellátás elvi és intézményi kereteit és évente pályázati keretet biztosít olyan rendezvények támogatására, melyek szervesen kapcsolódnak a város kulturális életéhez, hagyományaihoz.

A kultúra és a közművelődés központja az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ, amely többcélú kulturális intézmény és az Orlai Petrics Soma Muzeális Gyűjtemény, a Művelődési Központ, a „Madarak Háza” Ökoturisztikai Látogatóközpont, a Városi Könyvtár és a Civil Fejlesztő Központ helyszíneit foglalja magába. Rendezvényeik minden korosztály számára gazdag programokat nyújtanak, lehetőséget a szabadidő kulturált eltöltésére. Az intézmény adja ki a város ingyenes, havonta megjelenő újságját, a Mezőberényi Hírmondót és felelőse a honlap kezelésének is.

Az önkormányzati intézmények mellett a civil szervezetek, egyházak is szerepet vállalnak a város kulturális életében.

Településünkön 67 civil szervezet működik, melyek kulturális, szociális, sport, egészségügyi és egyéb szabadidős tevékenységi területet fognak össze. Az önkormányzat és a civil szervezetek között az együttműködés jónak mondható. A civil szervezetek feladatok vállalásával, véleményezéssel segítik az önkormányzat munkáját, az önkormányzat pedig lehetőségéhez mérten, anyagi támogatást biztosít számukra feladataik ellátásához, működésükhöz.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Mezőberényben a 2001. évi népszámlálási adatok alapján a nemzetiségek száma a következőképpen alakult:

• a cigány nemzetiség száma a népszámlálási adatok alapján	414 fő
kisebbségi választói jegyzék alapján	89 fő
becslés alapján 2010. évben	1097 fő
• német nemzetiség száma népszámlálási adatok alapján	227 fő

	kisebbségi választói jegyzék alapján	86 fő
	becslés alapján 2010. évben	250 fő
• szlovák nemzetiség száma népszámlálási adatok alapján		285 fő
	kisebbségi választói jegyzék alapján	115 fő
	becslés alapján 2010. évben	400 fő

Mezőberényben jellemzően három nemzetiség él és elsősorban a kulturális életben meghatározó a szerepük.

A Német Nemzetiségi Önkormányzat, Mezőberény és a Mezőberényi Német Hagyományápoló Egyesület is a mezőberényi német nemzetiség kultúrájának, hagyományainak, nyelvének ápolására alakult. Támogatják a német nemzetiségi óvodai és általános iskolai oktatást. Kapcsolatot ápolnak az I. Kerületi (német) Evangélikus Egyházzal, székhelyük a parókia épületének udvarán lévő épületben van, ahol német néprajzi gyűjteményt létesítettek.

A Mezőberényi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat és a Mezőberényi Szlovákok Szervezete fogja össze a szlovák nemzetiségű lakosságot, célja a kultúra, nyelv- és hagyományápolás. Székhelye a II. Kerületi (szlovák) Evangélikus Egyház által fenntartott idősek klubjába került. Támogatják a szlovák nemzetiségi óvodai oktatást.

A helyi németek és szlovákok származási helye ismert, még valamelyest tartják a kapcsolatot őseik lakóhelyével. Ezek megjelennek többek között a testvér-települési kapcsolatokban is.

A helyi cigányság tényleges számáról csak becsült adataink lehetnek, annak ellenére, hogy nyomon követhető származásuk, a közösségükhöz való tartozásuk, a fizikai megjelenésük és a lakóhelyük szerint is. A cigányok/romák nem alakítottak kulturális-művészeti csoportokat, a hagyományápoló tevékenységük minimálisra csökkent.

A nemzetiségek az évek során a város érdekeit figyelembe véve több alkalommal szervezik közösen programjaikat, építik és őrzik kapcsolataikat.

Mezőberényre jellemzően elmondható, hogy az közösségi együttélés zökkenőmentes, nem beszélhetünk etnikai konfliktusokról, nemzetiségek közötti problémáról.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Mezőberény lakóira jellemző az adományozás, az önkéntes munka jelenléte. Vélhetően összefüggésben van ez azzal, hogy a közösségi, kapcsolati hálók fontos szerepet játszanak az adományozóvá és önkéntes segítővé válásban. A civil szervezetekhez, egyesületekhez, klubokhoz való tartozás erősíti az ilyen jellegű tevékenységeket. Az adományozásra hasonló hatással van az egyházi kötődés, a karitatív tevékenység.

Az Önkéntes Alapítvány kutatásai megállapították, hogy „a támogatások továbbra is alapvetően a közösségi célokat, nem pedig az adományozók saját érdekeit szolgálják. Szintén változatlan a támogatók társadalmi-demográfiai összetétele. A legjobb adományozók és önkéntes segítők ma is az iskolázott, magas társadalmi

státusú, középkorú, házasságban vagy élettársi kapcsolatban élő, 2 vagy legfeljebb 3 gyereket nevelő, a különböző civil szervezetekhez tagként is kötődő emberek. Ezen belül a nők az adományozásban, a férfiak az önkéntes munkában vesznek inkább részt. Érzékelhetően nőtt az egyházi kötődés jótékonyági magatartást befolyásoló szerepe. Növekszik a közösségért való egyéni felelősségvállalás hangsúlyozóinak száma. Az adományozás és az önkéntes tevékenységek végzése általában tudatos, elhatározásból végzett cselekvések.”

Mezőberényben a lakóközösségi alapon szerveződő önkéntes programot több éve indította el a Városi Humánsegítő Szolgálat és két megvalósított pályázatot követően saját forrásból működteti tovább. Képzett önkénteseik közül többen visszajárnak segíteni, valamint új önkéntesek is folyamatosan csatlakoznak a programhoz. Közöttük megtalálható olyan is, aki a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra kíván szerezni a 30 napos önkéntes tevékenység által jogosultságot.

A program elsősorban az otthonukban élő, rászoruló, idős, mozgáskorlátozott embereket célozza meg, valamint az Idősek otthonainak lakóit. Jelenlegi önkénteseik nagy többsége az idősek otthonait látogatja, s szakképzettséghez nem kötött tevékenységet végez, mint pl. a beszélgetés, felolvasás, segítség a sétánál, gépkocsival való szállításnál kíséret biztosítása, rendezvényszervezés, azokon való részvétel, levélkihordás, parlagfű mentesítés, fűnyírás, kertrendezés.

A program amellett, hogy hozzájárul a tartós munkanélküliek társadalmi integrációjához, tehermentesíti a szakképzett dolgozókat a mindennapokban.

A városban több civil szervezet végez adománygyűjtő akciókat és szervezi meg a rászorulóknak részére a kiosztását. Legjelentősebb ilyen irányú munkát a Nagycsaládosok Egyesülete, a Vöröskereszt helyi szervezete végzik.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A roma nemzetiség érdekképviselését a Mezőberényi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat látta el 2012. évi megszűnéséig. Jelenleg településünkön nem működik Cigány Nemzetiségi Önkormányzat.

A mélyszegénységben élők, a romák többsége a társadalom peremén élnek, helyzetük halmozottan hátrányos, jellemző rájuk az alacsony iskolázottság szintje, magasabb munkanélküliségi arány.

Az önkormányzat megszűnése óta képviselőjüket több helyi civil szervezet próbálja felvállalni. Aktív működési idejük alatt az önkormányzat részéről támogatásban részesültek, támogatták elképzeléseiket, működésüket. Egy erős, a romákért ténylegesen tenni akaró és tudó nemzetiségi önkormányzatra nagy szükség lenne.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szakképzetlen munkanélküliek magas száma	Helyi igény szerint szakképzés elindítása, szakképzésre irányítás, koordinálás
Adósságcsapda	Háztartásvezetési, családfenntartási tanácsadás, előadások lehetőségének biztosítása

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Mezőberényben a lakónépesség száma 10984 fő, ebből a

0 - 2 évesek száma	327
3 - 5 évesek száma	331
6 -14 évesek száma	949
15 -18 évesek száma	510

Az ellátórendszer támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat s emellett a megelőző tevékenységét a szociális, köznevelési, egészségügyi, közművelődési, sport és civil szervezeteinek hálóján keresztül és együttműködve tudja végezni. Elmondható, hogy a településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek- és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményben jelen van. A gyermekek, az iskoláskorúak ellátása, esélyegyenlősége az egyenlő bánásmód szerint jól működik.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

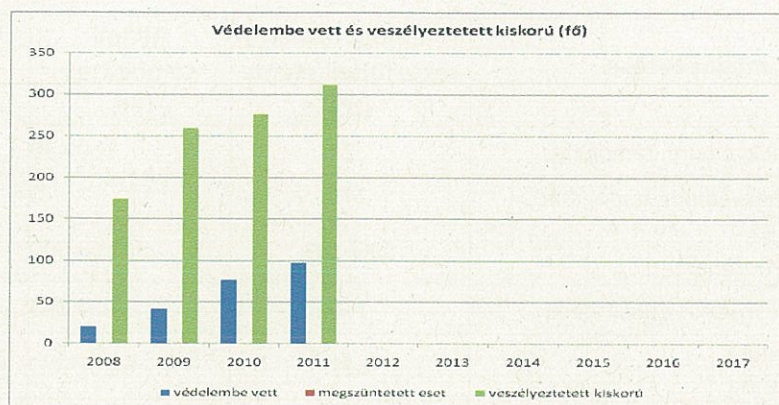
A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekvédelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	21	n.a	174
2009	43	n.a	259
2010	77	n.a	276
2011	98	n.a	312

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Településünkön biztosított ellátások:

- Pénzbeli és természetbeni ellátások:
 - a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
 - b) a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
 - c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
 - d) az otthonteremtési támogatás,
 - e) a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:
 - a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
 - b) a gyermekek napközbeni ellátása,
 - c) a gyermekek átmeneti gondozása.

Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások (2012.):

Ellátás megnevezése	Támogatásban részesültek száma (fő)	Állami támogatás (Ft)	Önkormányzatot terhelő kiadás (Ft)
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők (tájékoztató jellegű)	944		
Ebből: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény egyszeri támogatása (augusztus, pénzbeli támogatás)	900	5 220 000	0
Ebből: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény egyszeri támogatása (november, természetbeni támogatás, Erzsébet-utalvány)	916	5 316 800	0
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (augusztus, november)	2	33 600	0

Ellátás megnevezése	Támogatásban részesültek száma (fő)	Állami támogatás (Ft)	Önkormányzatot terhelő kiadás (Ft)
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	2	150 480	0
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	243	0	2 796 000
Gyermekétkeztetés (normatív+önkorm.rendelet)	826+189	56 168 000	242 310
Gyermekek nyári szociális étkeztetése	150	3 564 000	0
Gyermekek (tanulók) tankönyvtámogatása	521	6 252 000	0
Autóbusz (vásárolt bérletek)	1 250	0	743 750
Óvodáztatási támogatás (május)	104	1 220 000	0
Óvodáztatási támogatás (december)	103	1 320 000	0
Összesen:	5 206	79 244 880	3 782 060

A 2013. szeptember 1-jéig hatályos szabályozás értelmében:

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása 2006. január 1. napjától jegyzői hatáskör. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre. (tankönyvtámogatás, étkezési kedvezmény, illetve kétszer egy évben eseti támogatás)

Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások összesítőjének táblázata (lsd. előző pont) mutatja a 2012. évben gyermekvédelmi kedvezményben részesített gyermekek számát. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény eseti támogatás összege 5.800.- Ft gyermekenként. Az állam 100%-ban biztosította a támogatást.

2012. évben 944 fő gyermek részére került megállapításra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. 38 fő gyermek esetében a kérelem elutasításra került.

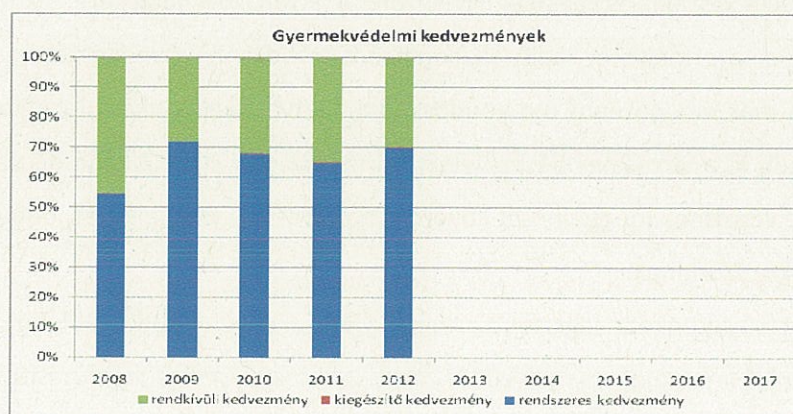
A Mezőberényben élő 0-18 éves gyermekek közel 46,45%-a jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. A megelőző évhez képest csökkent a támogatásban részesülők száma.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők közül halmozottan hátrányos helyzetű gyermek 410 fő, amely a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők 43,43 %-a.

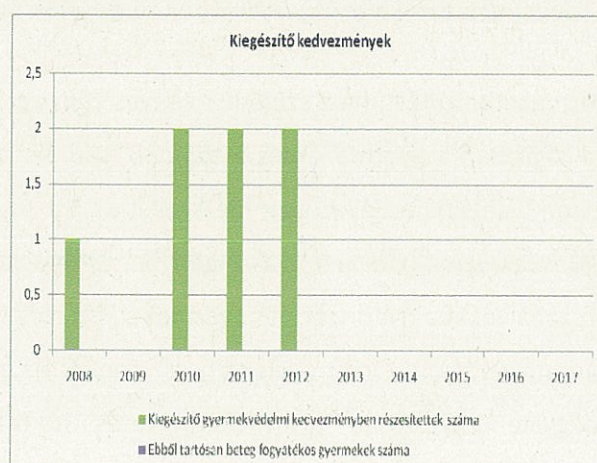
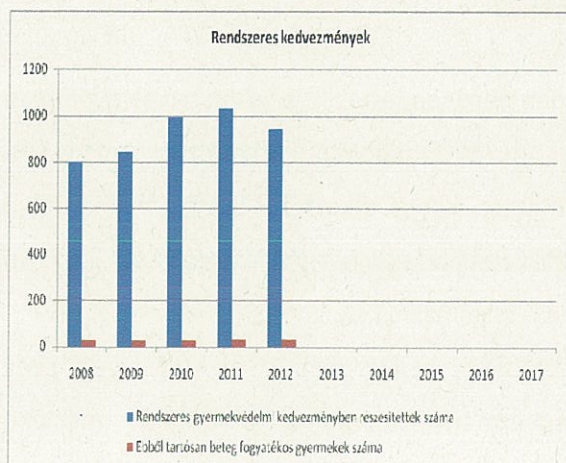
4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	799	30	1	0	659
2009	845	33	0	0	329
2010	995	32	2	0	464
2011	1028	35	2	0	549
2012	944	35	2	0	401

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultságot a családba fogadó gyám lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője - határozatlan időre - állapítja meg, amennyiben a gyám a gyermekvédelmi törvényben meghatározott ellátásban részesül. A kiegészítő gyermekvédelmi támogatás havi összege - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka (6.270.- Ft). Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesülő is jogosult egyszeri támogatásra, melynek összege 8.400.-Ft gyermekenként (jelenleg 2 gyermek részesül a támogatásban).

2009. január 1-jén hatályba lépett óvodáztatási támogatás, amelyet azok a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szülei vehetnek igénybe, akik megfelelnek a gyermekvédelmi törvényben szabályozott a kritériumoknak. (rendszeres óvodába járás) Az óvodáztatási támogatás összege első alkalommal 20.000.- Ft, ezt követően esetenként és gyermekenként 10.000.- Ft.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíthető gyermekvédelmi törvény és a helyi rendelet szabályainak megfelelően az a gyermeket gondozó család, amely időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megítélése a Szociális és Egészségügyi Bizottság átruházott hatásköre.

Elsősorban azokat a gyermekeket kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek eltartásáról családjá más módon nem tud gondoskodni, illetve alkalmanként jelentkező többletkiadások - különösen az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának elősegítése, a gyermeknevelésbe vételének megszűnését követő gyámhivatali visszahelyezés, betegség vagy iskoláztatás miatt anyagi segítségre szorúlnak.

A rendkívüli támogatás esetenkénti legkisebb összege gyermekenként 1.000.- Ft lehet.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban 2012. évben 243 család részesült, elutasított kérelem 55 fő volt, melynek oka, hogy a beadott kérelmek nem tartalmaztak rendkívüli élethelyzetet.

A helyi járatú autóbusz havi bérletéhez a Szociális és Egészségügyi Bizottság átruházott hatáskörében eljárva a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás keret terhére a Mezőberényben lakó, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, általános és középiskolai tanulók részére kérelemre, valamint a mezőberényi iskolák javaslata alapján elsősorban hátrányos helyzetű családoknak, a helyi rendeletben szabályozottak szerint természetbeni juttatásként támogatást nyújthat.

2011. és 2012. évben 125 gyermek részesült a fenti támogatásban 10 hónapon keresztül.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A gyermekétkeztetést, ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, a fenntartó az óvodában és az iskolában a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető (Gyvt. 151. §). Ezen szabályokat a nyári szociális gyermekétkeztetés esetében is alkalmazni kell.

A gyermekvédelmi törvény alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek mindegyike jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, melyet különböző mértékű kedvezményekkel vehetnek igénybe:

- bölcsődés, óvodás, 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek esetén a kedvezmény az intézményi térítési díj 100 %-a,
- három- vagy többgyermekes családoknál gyermekenként az intézményi térítési díj 50%-a,
- tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50%.

Emellett a Szociális és Egészségügyi Bizottság a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás keret terhére az oktatási intézmények (általános iskola, gimnázium, óvodák) részére a gyermekek étkeztetéséhez támogatást nyújt. Ilyen étkezési támogatásban 2012-ben 189 gyermek részesült.

A közétkeztetésben – különös tekintettel az egészségügyi, szociális és gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést biztosítanak. A közétkeztetést biztosító intézményeink mindegyike az életkornak megfelelő étrendet nyújtja, azonban az utóbbi években megnőtt az étkezéssel kapcsolatos „betegségek” száma (liszt-, tejcukor érzékenység), amely speciális étrendet igényel. Ez jelenleg nem megoldott a városi közétkeztetésben. A bölcsődében van egyedül mód a speciális étkezési igény kielégítésére, illetve a városban működő egyik vendéglátóegység, egyedi megrendelésre elérhetővé teszi a speciális étrendet.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Mezőberényben nincs tudomásunk magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekről.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6. §-a szerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön.

A gyermekvédelemben dolgozó szakemberek megállapításai alapján a veszélyeztetettség okai között elsődleges a szociális helyzet elégtelensége és ennek elsődleges közege a szegregált, telepszerű lakókörnyezet.

4.2.1. számú táblázat – A településen szegregált lakóköznyezetben élő gyermekek száma

A településen élő 0-6 éves gyermekek száma	A településen óvodai ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásaiban részesülő gyermekek száma	
	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él
fő	313+75	84	56		0	0
Adott településen található utazási idő (perc)	10-30 perc		10-30 perc		0	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál is sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében. A velük való foglalkozást helyben a „ Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület, valamint a Mécses Szolgáló Közösség segíti, de lehetőségeik végesek.

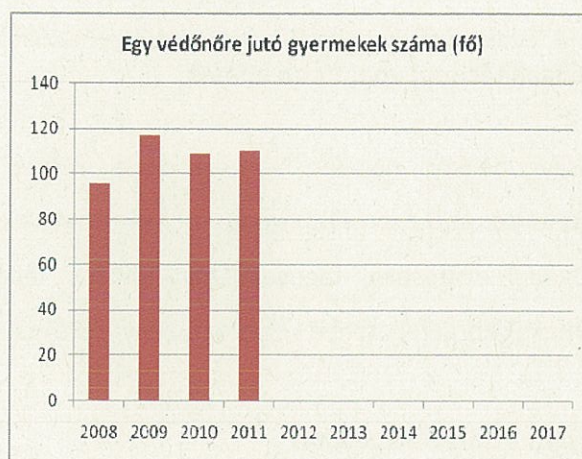
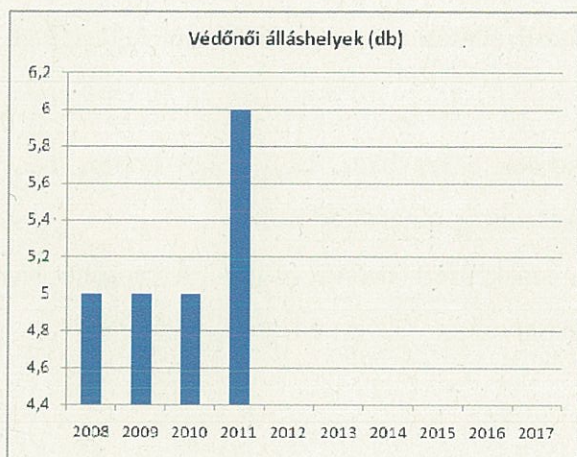
a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A Védőnői Szolgálat ellátási területe Mezőberény és Csárdaszállás 0-18 éves korú lakosságára, valamint a felnőtt lakosság azon rétegére terjed ki, akik szoros kapcsolatban állnak ezzel a korosztállyal, illetve valamilyen lakossági szűrésben érintettek. A feladatot jelenleg 4 területi védőnő, és 1 iskolavédőnő látja el. Az 5-ös számú területi körzet vegyes körzetté lett alakítva, melynek része a gimnázium és Csárdaszállás, az 1 számú iskolavédőnői körzet helyettesítéssel van megoldva.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	5	96
2009	5	117
2010	5	109
2011	6	110

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A védőnői munka során figyelemmel kísérik az újszülöttek, csecsemők, kisgyermekek testi-lelki- és szociális jólétét. Ha ebben bármilyen eltérést észlelnek, amit kompetenciájukon belül nem tudnak jó irányba előmozdítani akkor azt szóban, szükség szerint írásban jelzik a megfelelő intézménynek.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

Egészségügyi ellátás: az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény adja, amely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Mezőberényben 2 gyermekorvosi körzet működik. A gyermek szakorvosi ellátás a környező városokban, Békésen, Békéscsabán, Gyulán érhető el.

4.3.2. számú táblázat –háziorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekeorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2012	1 (helyettesítés keretében az ellátás megoldott)	9215	1562	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A kisgyermekkorú nevelés helyzetének elemzése során problémákat okoz, hogy nincs pontos helyi nyilvántartás az 5 éven aluli óvodáskorú gyermekek korai fejlesztéséről, rehabilitációról.

Az óvodai ellátásban, tagóvodákban történő fejlesztést, szakképzett óvónők végzik. A mezőberényi gyermekek korai fejlesztést vehetnek igénybe Békéscsabán a Napraforgó Gyógypedagógiai Központban.

d) gyermekjóléti alapellátás

Mezőberény Város Önkormányzata a kötelező feladat-ellátási körébe tartozó, személyes gondoskodás keretében nyújtott gyermekjóléti alapellátásokat integrált intézményén, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálaton keresztül biztosítja. A szolgáltatás valamennyi tevékenysége – a gyermekvédelmi törvény szellemiségére és szabályozására építkezve – a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul.

A veszélyeztetettség a gyermekvédelmi törvény szerint „olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza”.

A veszélyeztetettség már kora gyermekkorban megjelenik. A jelzőrendszer működésének köszönhetően ezek hamar kiszűrésre kerülnek városunkban, akik a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat javaslatára igénybe veszik a bölcsődei alapellátást.

2012. évben a bölcsődébe beíratott gyerekek között megnőtt a hátrányos helyzetű gyermekek száma, míg 2010-2011-ben a beíratott összes gyermek 24%, illetve 21%-a volt hátrányos helyzetű, addig 2012-ben 31%-ra emelkedett.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	1	67	n.a	30
2009	1	66	n.a	30
2010	1	63	0	30
2011	2	73	2	56
2012	2	80	5	56

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A DAOP 4.1.3/0 pályázati programnak köszönhetően Mezőberényben 2011-ben átadásra került egy korszerű, a nemzetközi előírásoknak is megfelelő új épület, amely jelentősen megnövelte a bölcsődei férőhelyek számát. Kihasználtsága így is maximális.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

év	családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	2	14
2012	2	14

Forrás: TelR, KSH Tstar, Intézményi

2011. decemberétől a Református Egyház fenntartásában 2 családi napközi kezdte meg működését, két külön helyiségben 7-7 gyermekkel. A családi napközit 20 hetes kortól 14 éves korig veheti igénybe a gyermek.

e) gyermekvédelem

A Gyermekjóléti Szolgálat feladatának ellátása érdekében veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszert működtet, illetve koordinál, mely lehetővé teszi a gyermekeket általában érintő veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztettségének időben történő felismerését. A jelzőrendszer tagjai különösen a védőnők, gyermekorvosok, köznevelési intézmények, rendőrség, ügyészség, bíróság, pártfogó felügyelői szolgálat, társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

A gyermekvédelmi rendszer hozzájárul és erősíti a reziliencia faktorait, vagyis a veszélyeztetett gyermek a rendszer együttműködése révén sikeresebbé válik, a testi-lelki szenvedés, illetve nehéz élethelyzetek átélése után gyorsabban vissza tudja nyerni eredeti, jó állapotát.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások településünkön korlátozottak.

A gyermeket nevelő családoknál a kialakult krízis helyzetet – ami főként anyagi helyzet miatt van – igyekszik a város közösen megoldani. A gazdasági válság, a munkanélküliség magával hozza, hogy egyre több család kerül még nehezebb anyagi helyzetbe, fokozatosan nő azok száma, akik segísége szorulnak, amit azonban csak lokalizálni tudunk, véglegesen megoldani a rendelkezésre álló forrásokból nem lehet.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Jellemzően a városban működő gyermekkel foglalkozó intézmények, szervezetek biztosítják a gyermekek számára egész évben a programokat.

Az OPSKK, az általános iskola, német nemzetiségi egyesület is szervez nyári táborokat, melyeket bárki igénye szerint, és anyagi helyzete függvényében igénybe vehet.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat az elmúlt 5 év mindegyikének nyarán megrendezte a már hagyománnyá vált nyári napközis tábort a Mezőberényben élő, főként halmozott hátrányokkal küzdő gyermekek számára.

A Szolgálat a HEP célcsoportja számára szervezi meg a Kamasz klubot, az önismereti csoportot, a kreatív foglalkozásait, ahol felzárkózást, az esélyegyenlőség javítását helyezik előtérbe. Fontosnak tartják, hogy közvetítsék a családok számára a hagyományőrzés és a családdal való ünnepi együttlét értékét.

Az utóbbi években városi szinten egyre jelentősebb a Tízváros Alapítvány tevékenysége, mely kifejezetten a célcsoport ifjúsági korosztályát célozta meg.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei), ingyenes tankönyv

Az oktatási intézmények a tanév során, közétkeztetés keretén belül biztosítják a gyermekétkeztetést. (Ild. 4.1. d)

Sajnálatos módon egyre több a szűkös anyagi körülmények között élő gyermekek száma, akik számára nem természetes, hogy naponta egyszer meleg ételt kapnak az iskolai szünet időszakában.

Mezőberény Város Önkormányzata az elmúlt 5 évben minden alkalommal élt a NEFMI által kiírt pályázati lehetőséggel, így minden évben 150-200 gyermek juthatott napi egyszeri ételhez 54 napon keresztül a nyári szünet időszakában a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat közreműködésével.

Mezőberényben 2012. évben 521 gyermek részesült tankönyvtámogatásban (Ild. 4. pontban)

a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével. Ingyenes tankönyvellátásra jogosult az a tanuló, aki tartósan beteg, testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, három- vagy többgyermekes családban él, valamint az a nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásra jogosult tanuló, aki pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

A hátrányos megkülönböztetés nem történt, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt eljárásra nem került sor, jelzéssel nem éltek.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat három éve a Mezőberényi Nagycsaládos Egyesülettel, a Mezőberényi Vöröskereszttel és a Spektrum Alapítvánnyal közösen szervezi meg a karácsonyi adománygyűjtést, - és osztást, eljuttatva a lakosság által felajánlott játékokat, édességeket és ruhaneműket az arra rászoruló gyermekeknek. Igyekeznek nemcsak a hátrányos helyzetű gyermekeknek kedveskedni, hanem az adományozó lakosságnak is. Minden évben egy zenés gyermekműsor zárja az „**Légy Te is karácsonyi angyalka**” elnevezésű adománygyűjtést, ezzel is megköszönve a település lakóinak összefogását.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az önkormányzat alapellátási kötelezettségei és önként vállalt feladatai ellátása értelmében gondoskodik oktatási-nevelési intézményei működtetéséről, a Mezőberényi Kistérségi Óvoda, a Mezőberényi Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálatról.

A „Leg a láb” Alapfokú Művészeti Iskola a néptánc elemeire oktatja a fiatalokat, ahol a hátrányos helyzetű fiatalok a tandíjból kedvezményeket kapnak, hogy részesülhessenek az intézmény nyújtotta szolgáltatásokból. A Széchenyi István Tagóvoda fenntartási jogát 2011. évben átadta az Evangélikus Egyházközségnek, 2012. évben pedig a Petőfi Sándor Gimnáziumot is átvette az Evangélikus Egyházközség. 2013. január 1-jétől az általános iskola fenntartója az állam lett, működtetője az önkormányzat maradt. Az óvoda önkormányzati működtetésére a várható támogatás feladatfinanszírozású lesz. Minden gyermeknek biztosítani tudják az óvodai férőhelyet és a szakember létszám is biztosított.

Az oktatási intézmények mindegyike rendelkezik esélyegyenlőségi tervvel.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	5	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	280	
Óvodai csoportok száma	13	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6 – 17.30	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	30 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	26	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	26	0
Fejlesztőpedagógusok létszáma	5	0
Dajka/gondozónő	13	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Az óvoda nyitvatartási ideje jól illeszkedik a munkában álló szülők munkaidejéhez is, a szülők már reggel 6 órától vihetik a gyerekeket, ahol este 17.30 óráig tartózkodhatnak. Az óvodák a nyári szünetben felváltva vannak nyitva, a gyermekek ellátása igény esetén az ügyeletes óvodában megoldott.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.

Az Ebtv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

A szakértői bizottság véleményének figyelembe vételével az oktatási intézmények biztosítják az a korai fejlesztést és gondozást az érintett gyermekek esetében. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

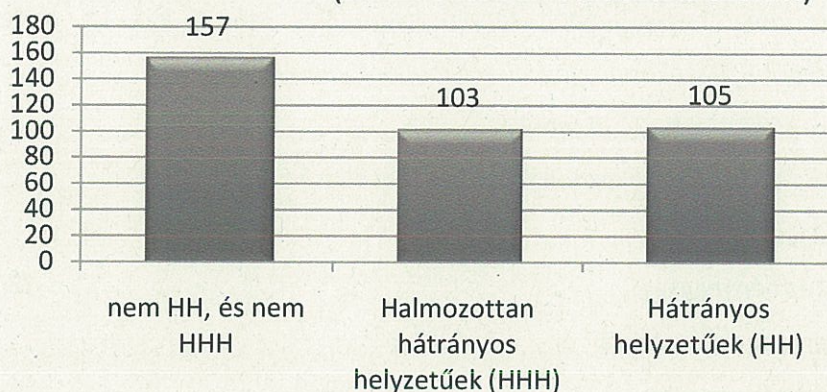
4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladatellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	279	15	320	5	342	0
2009	295	15	320	5	346	0
2010	331	15	320	5	347	0
2011	336	16	355	5	358	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A Mezőberényi Kistérségi Óvodában 365 fő gyermekből 2 gyermek van védelemben és további 19 gyermek alapellátásban, illetve jelentős a hátrányos helyzetű, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, melyet a tábla is érzékeltet.

Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek aránya a Mezőberényi Kistérségi Óvodában 365 gyermekből (2012. októberi statisztika szerint)

A Mezőberényi Kistérségi Óvodában a 2009-2010 nevelési évtől a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek Integrációs Pedagógiai Programban foglalt képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítésben vesznek részt. Ez a program támogatja leghatékonyabban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését, megkönnyíti az óvodai nevelésbe történő beilleszkedést, nevelő hatással bír a szülőre, ezen túl a gyermekek felzárkóztatását, társadalmi integrációját hivatott teljesíteni. Az integrációs program lényege: Az óvodás korú gyermekek felkutatása, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetűekre. Az érintett gyermekek óvodai beíratásának támogatása. Az óvodai nevelés biztosítása a hátrányos és halmozottan

hátrányos helyzetű gyermekek részére három éves kortól. A 3-7 éves hátrányos helyzetű gyermekek nevelése integrált szervezési formában, egyéni adottságaik és képességeik figyelembe vételével. Szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése. Az érintett szülők bevonási arányának növelése a gyermekek egyéni, eredményes beszoktatása érdekében, együttműködés és partneri kapcsolatok kiépítése a szülőkkel, gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása. Az iskolába való átmenet megkönnyítése. Prevenció a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzésre, illetve szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel, szervezetekkel és szakemberekkel. Az óvodába járó halmozottan hátrányos gyermekek szociális helyzetéből fakadó hátrányainak csökkentése, hiányzásuk minimalizálása mert a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, a rendszeres óvodába járás elérése. A gyermekek fejlesztése a DIFER mérések alapján.

A Katicabogár Evangélikus Német Nemzetiségi Óvodába a beírt gyermeklétszám 75 fő, s ebből a hátrányos helyzetű gyermek 20 fő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek 5 fő védelembe vett (ideiglenes hatályú elhelyezés miatt nevelőszülőnél) 1 fő.

Az Általános Iskola tanulói létszáma 2012. évben 908 fő (ebből 27 fő Bélmegyer, 74 fő Murony), melyből a mezőberényi alsó tagozat intézményegységben tanuló gyermekek száma 361 fő, a felső tagozat intézményegység 446 fő. *(ebből 1 fő szakorvosi javaslatra magántanuló)*

Alapfokú művészetoktatásban összesen 174 fő tanul.

Az iskola tanulócsoportokban segíti a gyerekek felkészülését Mezőberényben

Alsó tagozat intézményegység:	17
Felső tagozat intézményegység:	18
Napközis és tanulószobai csoportok száma	
Alsó tagozat intézményegység:	7
Felső tagozat intézményegység:	5
Napközis csoportok összesen:	12
Kollégiumi csoport:	1

Az iskolában a sajátos nevelési igényű tanulók száma 69 fő. ebből Mezőberényben 61 fő. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók száma 114 fő, ebből a Mezőberényben tanulók száma 97 fő.

Az oktatási intézmény biztosítja a tanulók, a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók, iskolai ellátását, a tanulási esélyegyenlőségét.

Ennek érvényesítéséhez a következő elvek szerint biztosítja a nevelő-oktató munka feltételeit: kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1–6. évfolyamon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése a 7-8. évfolyamon, a tanulók tanulási nehézségeinek, zavarainak feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén (BTMN tanulók fejlesztése, SNI tanulók rehabilitációs foglalkozásai, fejlesztő foglalkozások, tanórai és a fejlesztő foglalkozások vezetése egyéni fejlesztési terv szerint). A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása, a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül, adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása, egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési értékelési eljárások alkalmazása.

Az intézmény az elsők között volt, amely felvállalta az integrált oktatást, ezzel együtt gondoskodott a megfelelően képzett szakemberekről is. A tanulásban akadályozott tanulók is integrált keretek között, a normál tagozaton tanulnak.

A korai segítségnyújtásnak, a felzárkóztatásnak és a tehetséggondozásnak a kiemelt kezelésével a tanulók esélyei nőnek, melyet az alábbi tevékenységek segítenek elő: tanulási nehézségek feltárása, problémái megoldásának segítése. beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) tanulók fejlesztése, SNI tanulók rehabilitációs foglalkozásai, továbbtanulásra felkészítő foglalkozások, tehetségfejlesztő foglalkozások, szakkörök, sportkörök biztosítása., az SNI és a BTMN tanulók tanórai és a fejlesztő foglalkozásai egyéni fejlesztési terv szerint, a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek növelése. Képesség kibontakoztató és integrációs program (IPR) a helyi tantervben foglaltak szerint szerint működik. Az iskola pedagógusai különös figyelmet fordítanak a tanár-szülő-diák viszony javulására, a szülőkkal való kapcsolattartás erősítésére.

Az intézmény kidolgozta az egyénre szabott fejlesztőprogramját, a sajátos nevelési igényű tanulók körében is. A sajátos nevelési igény kifejezi az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét, ennek következtében a tanuló életkori sajátosságainak módosulását.

Az iskola a tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások, szakkörök, versenyek, vetélkedők, iskolai sportkörök, hagyományőrző tevékenységek, tanulmányi kirándulások, erdei iskola, iskolai könyvtár keretében is biztosítja a tanulók számára a délutáni, hétvégi szabadidő tartalmas, értékes eltöltését. Az iskolában nyelvtanító német nemzetiségi nevelés-oktatás is folyik, ezen kívül emelt szintű

testnevelést és idegen nyelvet tanuló osztályai is vannak, felmenő rendszerben bevezetve pedig sportiskolai osztályai is lesznek.

A helyi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium tanuló létszáma 2012/2013. évben közel 600 diák. A tanévben az általános tantervű gimnáziumi képzés nyelvi előkészítő évfolyammal 5 évfolyamon, a magyar-német két tanítási nyelvű képzés 5 évfolyamon, Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja 5 évfolyamon és általános tantervű gimnáziumi képzés 4 évfolyamon történik.

A 2010/2011. évi adatokat elemezve a tanulók száma 590 fő volt, ebből sajátos nevelést igénylő (1 fő) 0,2 %, hátrányos helyzetű a diákok (172 fő) 29,2 %-a, míg a szülők iskolai végzettségét is tükröző halmozottan hátrányos helyzetű (33 fő) 5,6 %-a. A TÁMOP-3.1.4-08/2-2008-0001 azonosító számú „Kompetencia alapú oktatás feltételeinek megteremtése Mezőberény és mikro-térségének nevelési-oktatási intézményeiben” című projekt keretében a kompetencia alapú oktatás elterjesztéséhez újszerű tanulásszervezési eljárásokat sajátítottak el, vezettek be, szegregációmentes, együttnevelési környezetet alakítottak ki, a digitális technikákat széles körben alkalmazták, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességeket fejlesztették.

A kompetencia alapú oktatást az alábbi kompetenciaterületen vezették be: szövegértés, matematika, élő idegen nyelv, szociális és életviteli és életpálya-építés. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók a 2009/2010. tanévtől az oktatási és kulturális miniszter által kiadott Integrációs Pedagógiai Program (IPR) szerint képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítésben vesznek részt.

A programba a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulókon kívül részt vehetnek a hátrányos helyzetű (HH) tanulók is, de az ő létszámuk nem haladhatja meg osztályonként a HHH tanulók létszámának 10%-át.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az általános iskolás gyermekek fejlesztésére irányuló munkát az intézmények pedagógusai mellett az általános iskola fejlesztő pedagógusai, gyógypedagógusai, pszichológusa végzik az Pedagógiai Szakszolgálat keretein belül. A gyógypedagógusok, a pszichológusok kellő érzékenysége, szakmai tudása, a fogadó pedagógus szemlélete, nyitottsága, segítőkészsége, kreativitása, megfelelően alkalmazott pedagógiai módszerei, elengedhetetlen feltétel az eredményes munkának.

2013. január 13-i adatok alapján:

Logopédia	202 fő
SNI rehabilitáció	78 fő
(óvoda: 11 fő, iskola: 65 fő, gimnázium 2 fő)	
BTMN fejlesztés	138 fő
(óvoda: 22 fő, iskola: 103 fő, gimnázium: 13 fő)	
Pszichológus által gondozottak:	23 fő

Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium 2011. október 15-én az iskola Akkreditált Kiváló Tehetségpont lett. E megtisztelő címet az évek óta magas színvonalú tehetséggondozó tevékenységével érdemelte ki. A Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja munkáját segíti pszichológus munkatárs.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

Mezőberényben az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetés nem történt, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt eljárásra nem került sor.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A településen egy általános iskola és egy gimnázium működik.

Az óvodai nevelés 4 önkormányzati fenntartású telephelyen, illetve 1 egyházi fenntartású evangélikus óvodában történik.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az iskolához tartozó kollégium elsősorban a HH és HHH helyzetű családok gyermekeit fogadja be, ami azért is fontos, mert ezeknek a gyermekeknek csak így biztosított a másnapi felkészülés, a nyugodt pihenés.

A szociális hátrányok enyhítése, a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése érdekében az általános iskola és a középfokú iskola képesség kibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló

tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével.

A képesség-kibontakoztató, hátránykompenzáló felkészítésben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló vehet részt. A köznevelési intézmények a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára fejlesztő programot szerveznek, melynek keretében a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet folytatnak.

Mezőberényi Általános Iskola az Útravaló Esélyegyenlőségi Ösztöndíjra pályázott sikeresen, ami olyan 7-8. osztályos tanulókat támogat, akik hátrányos – elsősorban halmozottan hátrányos – helyzetűek, és tanulmányi munkájuk megfelelő. Ebben a tanulmányi munkához kötődő – ezt anyagilag ösztönző – pályázatban a 2012/13-as tanévben 8 továbbfutó tanuló, 4 mentorral, és 22 új résztvevő gyermek, 12 mentorral vehet részt.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nőtt a mélyszegénységben élő gyermekes családok száma	étkezési támogatások, nyári étkezés, nyári táborok, programok szervezése
Megnőtt a működési zavarokkal küzdő családok száma, egyre több a deviáns gyermekek száma	életesélyeket romboló devianciák előfordulásának csökkentése.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nemek közötti esélyegyenlőséget Európai Uniósi irányelvek és további törvények is biztosítják. Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében azonos jogok illetik meg. A nőket és férfiakat egyenlő bánásmód illeti meg a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel, a szociális biztonság, stb. területén.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági, a munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezedenek rájuk, s ez a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára.

A gyermekgondozási szabadságról (GYES, GYED, GYET) visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. A munkaadók sokszor gondolják azt, hogy a gyermeket nevelő nők kevésbé terhelhetők, gyermekük esetleges betegségei, a család ellátása miatt kevésbé kiszámíthatók. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltathatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabbidőt töltöttek távol). Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. Az Ebtv. pedig megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség, kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetük számos okra vezethető vissza. Ilyen többek között az anyaság, az iskolázottság, az életkor.

A HEP elkészítése folyamán vizsgált adatok tükrében (pl. 2. sz. tábla) megállapítható, hogy a nők száma városunkban magasabb, mint a férfiak száma, a település összlakosságának 52 %-a nő. A népesség

nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.

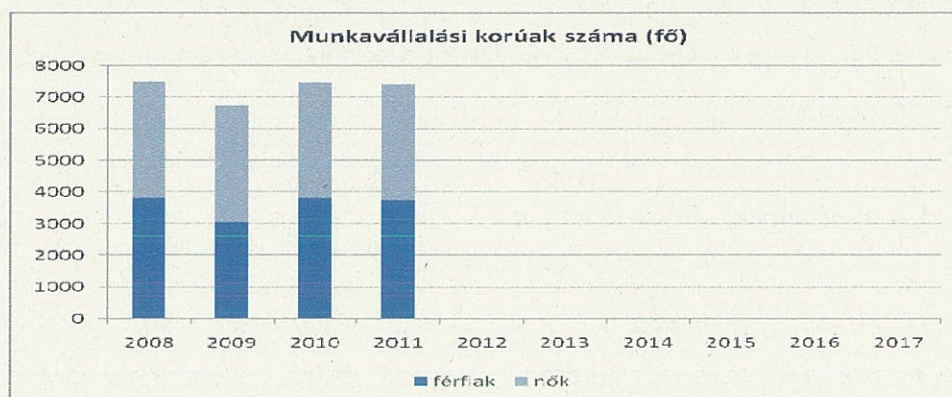
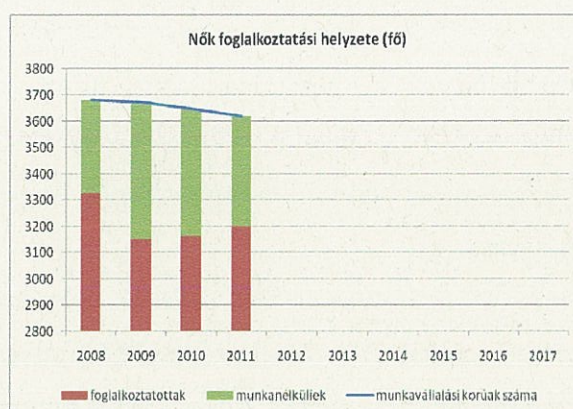
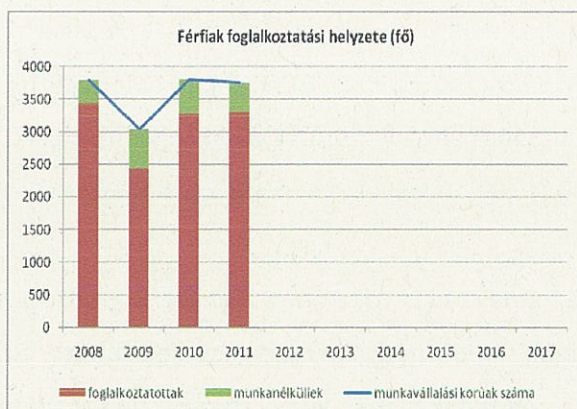
A nők számát az aktív korú lakónépesség arányában vizsgálva megállapítható, hogy ebben a korosztályban számuk a férfiakénál alacsonyabb, amely a nyilvántartott álláskereső viszonylatában is egyenes arányban van. (3.2.1. számú tábla)

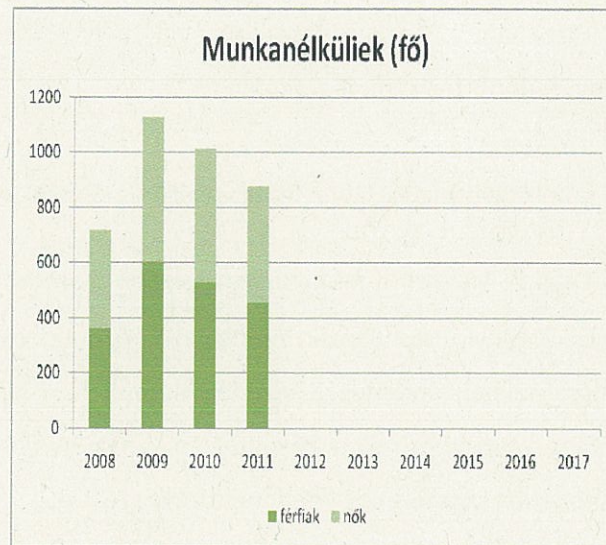
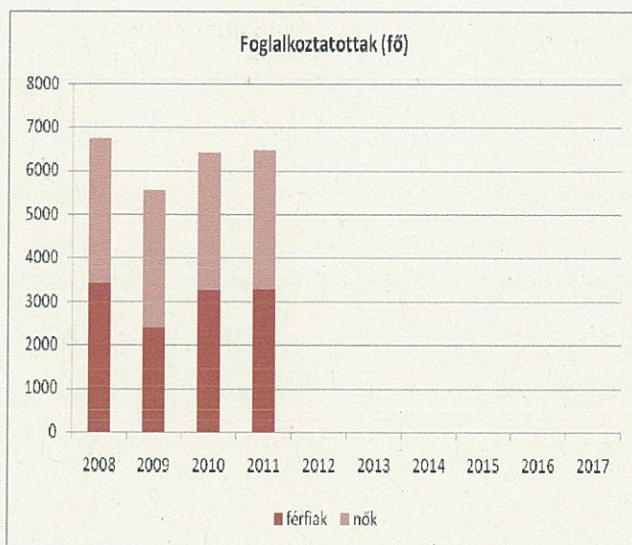
Az állami foglalkoztatási szerv adatait a nők foglalkoztatási esélyeinek tekintetében vizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál régebben nyilvántartásban szereplő nők aránya 25%-al magasabb a férfiakénál. (3.2.3. számú tábla)

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	15-64 év közötti lakónépesség (Munkavállalási korúak) száma (fő)		Foglalkoztatottak, inaktívak: tanulók, GYES, GYED, Rokkantsági ellátásban részesülők (fő)		Regisztrált álláskereső száma (fő)	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	3786	3679	3421	3323	365	356
2009	3031	3672	2424	3148	607	524
2010	3792	3646	3259	3161	533	485
2011	3750	3618	3291	3197	459	421

Forrás: Teir és helyi adatgyűjtés

A foglalkoztatás és a munkanélküliség alakulásának a nők körében a településen nem lehet okozati tényezője a bölcsődei, óvodai férőhelyek száma, hiszen az településünkön, mindenki számára elérhető szolgáltatás.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

A nők foglalkoztatottságával kapcsolatban csak a 2001-es népszámlálás adataira tudunk hagyatkozni. A Békési kistérségben az 1000 aktív korú nőre, illetve férfira jutó foglalkoztatottak számát az alábbi táblázat szemlélteti. Szembetűnő, hogy mind a négy területi egység vonatkozásában a nők foglalkoztatottsága alatta marad a férfiakénak, s a Békési kistérségben az 1000 aktív korúra jutó foglalkoztatottak száma mindkét nem tekintetében negatív irányban tér el mind a megyei, mind a régiós, mind a hazai értékektől.

1000 aktív korúra jutó foglalkoztatottak száma nemeként bontva 2001		
Területi egység	1000 aktív korú férfira jutó férfi foglalkoztatottak száma (fő)	1000 aktív korú nőre jutó női foglalkoztatottak száma (fő)
Békési kistérség	534	456
Békés megye	561	500
Dél-Alföld	623	526
Magyarország	640	551

Forrás: TEIR/KSH-NEPSZ

A Békési kistérségben a nők foglalkoztatottsága felülreprezentált a kereskedelem, vendéglátás, a pénzügyi tevékenységek és a közösségi, személyi szolgáltatások nemzetgazdasági ágazatokban. Az oktatásban közel négyszer, az egészségügy és szociális ellátás területén közel ötször több nő dolgozik, mint férfi. A férfiak száma magasabb a közigazgatás, ingatlanügy, gazdasági szolgáltatás és a feldolgozóipar nemzetgazdasági

ágazatokban. A mezőgazdaságban és a szállítás, raktározásban háromszor, míg az építőiparban hússzor annyi férfi dolgozik, mint amennyi nő.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A városban kifejezetten nők foglalkoztatást segítő és képzési programokban való részvételéről tudomásunk nincs. A helyi intézmények, munkaügyi központ, civil szervezetek által szervezett képzésekben, pályázati programokban építenek a nők jelenlétére. A pályázatok lehetőséget biztosítanak arra, hogy a képzés, tréning alatt gyermekfelügyeletet tudjanak nyújtani. (2009. évben ilyen program volt a HEFOP által támogatott szociális területen indított képzés)

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A nők elhelyezkedési esélyeit csökkenti az alacsony iskolai végzettség, a származás, etnikai hovatartozás, vagy ha hátrányos helyzetű kistérségekben élnek. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akiknél ezek a tényezők együttesen jelentkeznek.

Az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési lehetősége a település és agglomerációja kínálta munkahelyeken alacsony.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség. Hivatalos észrevétellel nem éltek a foglalkoztatás területén jelentkező hátrányos megkülönböztetésről.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, mert esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják.

A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. A gyermekek napközbeni ellátását biztosító 56 férőhelyes intézmény a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek szakszerű gondozását – nevelését végzi. Ezen túlmenően a gyermekek életkorának és egészségi állapotának megfelelő, foglalkoztatást és étkeztetést biztosít azon gyermekek számára, akiknek szülei munkavégzésük, betegségük, szociális helyzetük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. 2012-ben 80 gyermek vette igénybe a bölcsődét, ez 10-el több mint az előző évben.

A településen biztosított az óvodai és iskolai ellátás is. Nem merült fel probléma ellátatlan gyermek kapcsán, illetve elutasított felvételtől. Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény és felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti. Az általános iskolában Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

Az önkormányzati intézmények saját hatáskörön belül oldják meg a nők rugalmas foglalkoztatását, összeegyeztetve a munka, a család, gyermeknevelés feladatát.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

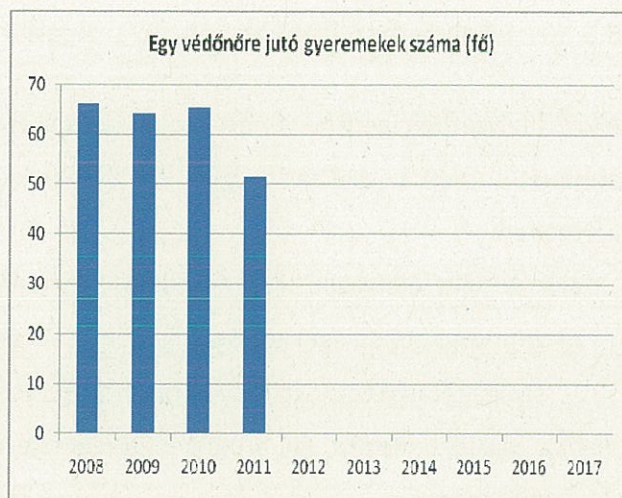
A védőnő nyilvántartja a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitel szerűen élő várandós anyákat. Célzott és szükséglet szerinti gondozást végez családlátogatás és védőnői tanácsadás keretén belül. Írásban értesíti a gyermekvédelmi szolgálatot, ha észleli a várandós anya válság helyzetét.

Várandós gondozás során a 2012-es évig válsághelyzetbe nem került egy kismama sem a várandóssága 9 hónapja alatt. Veszélyeztetettsége miatt fokozott gondozást igényelt éves szinten több kismama, akiknek egy része egészségügyi okok miatt, más része szociális körülményei miatt került ilyen helyzetbe.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	5	331	66
2009	5	321	64
2010	5	327	65
2011	6	309	52

Forrás: TelR és helyi adatgyűjtés

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak megelőzésénél fontos a probléma korai feltárása. A veszélyeztetett populáció elsősorban a nők és a gyerekek, ezért fontos, hogy tisztában legyenek azzal, hogy a sérelmükre elkövetett erőszakos cselekmények esetén kihez fordulhatnak segítségért. Növelni kell az áldozatok részéről a

bejelentési aktivitást, tudatosítva, hogy csak akkor lehet segíteni, ha szakemberekhez fordulnak. Az önkormányzat szociális ellátó rendszere a háziorvosi szolgálat, a védőnő, a családsegítő szolgálat, óvoda és iskola, a szomszédok sokat tehetnek az észlelés érdekében.

A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak összefüggésben van a gyermekbántalmazással, és az elhanyagolás is jelen van a gyermekek életében. Az előző évi adatokhoz képest közel háromszorosára emelkedett a fizikai bántalmazások száma, míg a lelkieké 50%-kal nőtt. Az elhanyagolás mind fizikai, mind lelki síkon emelkedő tendenciát öltött az elmúlt 5 év viszonylatában.

Az érintett gyermekek családjaira jellemző, hogy többségük szociálisan hátrányos helyzetű és rendszeresek a szülők közötti konfliktusok. A bántalmazások hátterében főként anyagi, párkapcsolati, pszichés problémák és szenvedélybetegség állt.

Bántalmazott gyermekek száma	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Fizikai	2	4	2	3	8
Lelki	16	6	17	8	12
Szexuális	2	1	0	0	0
Elhanyagolt gyermekek száma					
Fizikai	7	20	12	12	37
Lelki	16	20	49	40	80

Forrás: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Helyi adat

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások településünkön korlátozottak. Nincs anyaoththon, családok átmeneti otthona. A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat tud segítséget nyújtani, családsegítés keretében:

- a) a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- b) az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- c) a családgondozást, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- d) közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezését,
- e) a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adóssághalmozással és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,

- f) a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programokat és szolgáltatásokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

A helyettes szülői hálózat a gyermekjóléti szolgálat koordinálásával működő a szolgáltatás, mely a gyermekek átmeneti gondozását biztosítja. A szülő kérelmére vagy beleegyezésével, ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátást biztosít, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte, vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban megoldani nem tudja. Két helyettes szülő összesen 4 férőhelyet biztosított. A szolgáltatásra már hosszú évek óta nem jelentkezik igény.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők közéletben betöltött szerepét vizsgálva, nem szabad elfelejteni először is, hogy az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői		Községi testület tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	14	4	0	0	1	0
2009	14	4	0	0	1	0
2010	7	5	0	0	1	0
2011	7	5	0	0	1	0
2012	7	5	0	0	1	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Mezőberényben a 2010. évi választásokon a képviselő-testületbe a 12 megválasztott képviselőből 5 nő került, azaz 42 % volt az arányuk. Ez az előző évekhez képest emelkedést jelent. A Polgármesteri Hivatal vezető beosztású alkalmazottainak 50%-a nő. A város jelenlegi alpolgármestere is nő.

Mezőberényben az önkormányzati intézmények és intézmények vezetői között viszont a vizsgált számok tükrében több a nő. A 8 intézmény vezetői közül 5 nő, ami 62 %-ot jelent. (OPSKK, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Városi Községi Intézmény, PSEG, Mezőberényi Általános Iskola, Óvoda, Katicabogár ENN Óvoda, Mezőberényi Polgármesteri Hivatal)

Érdekes a nők szerepvállalása a civil szférában is, ahol a 2013. évi adatok alapján az 57 civil szervezet vezetői közül 21 (36,8%) a nő, ellenben a szervezetek tagságában az aktív tagok közül több a nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezésekről nehéz beszélnünk, mivel az önkormányzat intézményei nagyon kevés adattal rendelkeznek a gender szempontok és problémák tekintetében, illetve a nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem könnyű objektíven, tényszerűen regisztrálni.

Az önkormányzatnak az egészségügy, oktatás, területfejlesztés, foglalkoztatás, gazdaság, a helyi politika kultúra terén a szolgáltatások kialakítása során tekintettel kell lenni a nemek eltérő helyzetére és szükségletére, és törekedniük kell speciális, éppen nemük miatt jellemző problémák megoldására.

A nők helyzetét vizsgálva ismert probléma a gyermeket vállaló anyák elhelyezkedése, illetve nőket érintő családon belüli erőszak, amiről korábban az 5.4. pontban már szó volt. A gyermeket vállaló anyák elhelyezkedésénél elsősorban a kisgyermek napközi ellátását biztosító férőhelyeket (bölcsőde) kell biztosítani, mely Mezőberényben megoldott, sőt az utóbbi években pályázat útján bővítésére is sor került.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas a nők tartós munkanélkülisége	Több nő bevonása a közfoglalkoztatásba
Nehéz a visszatérés, a munkába állás a gyermeket vállaló anyák esetében	Segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések, bölcsődei férőhelyek bővítése, önkéntes munka,

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Mezőberény lakosságszámának vizsgálatakor megállapítható, hogy a népességszám csökken, ellenben az időskorúak száma emelkedik. Mezőberény jellemzően előregedő település.

A demográfiai adatokat vizsgálva az idősök helyzetére jellemző, hogy kevesebb a házaspár, megnő az özvegyek, az egyedül élők száma. Ugyanakkor elmondható, hogy növekszik az átlag életkor, a nő a nők élettartama.

Az idősök nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülnek, a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú; és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít számukra.

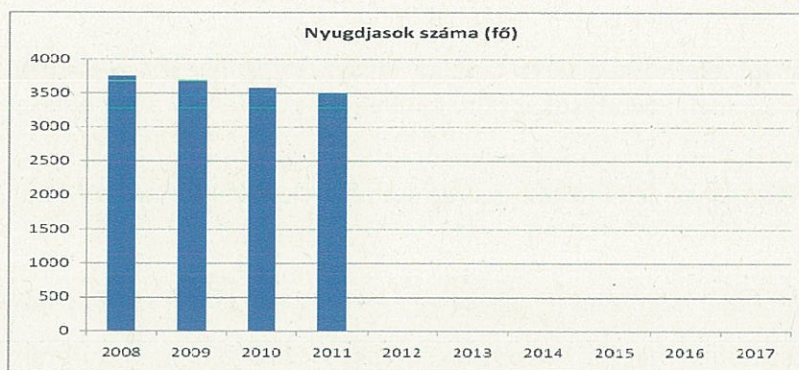
A saját jogú nyugellátások körébe tartozik az öregségi nyugdíj és a rehabilitációs járadék.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás az özvegyi nyugdíj; az árvaellátás; a szülői nyugdíj; a baleseti hozzátartozói nyugellátások valamint az özvegyi járadék.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	1529	2221	3750
2009	1522	2159	3681
2010	1478	2101	3579
2011	1433	2069	3502

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorra jellemző a szellemi és fizikai aktivitás csökkenése, önálló képességük beszűkülése, a betegségek megjelenése. Az egyedüllét miatt gyakori a depresszió és a demencia kialakulása, a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

Általános tendencia, hogy a megélhetési gondok miatt az eltartó családtagoknak megnőtt a munkával töltött idejük, kevesebb időt tudnak az idős családtagokra fordítani. Így megnőtt az igény a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokra, mely a városban biztosított. Ugyanakkor elmondható, hogy Mezőberényben még mindig erősnek mondható az időseket támogató családi kapcsolati rendszerek hálózata. Generációk élnek együtt és segítik egymást.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Ma Mezőberényben az önkormányzati intézmények nem foglalkoztatnak nyugdíjas korúakat. Vizsgálva az idősek korúak foglalkoztatását településünkön is az országos tendencia érvényesül. Nehezen lehet elhelyezkedni, munkát találni 55 év felett.

Magyarországon a KSH adatai szerint 2010-ben az 55 év feletti korosztály foglalkoztatási rátája alig haladta meg az 50 százalékot. Az intézmények, vállalatok ritkán alkalmaznak időseket, hiszen magasabb bért és addicionális költséget jelentenek számukra.

Egy tanulmány szerint a két legerősebb érv, amit az 50 év feletti munkavállalók alkalmazása ellen megfogalmaznak: az idegen nyelvtudás és a megfelelő számítástechnikai ismeret hiánya. Ugyanakkor számos érv szól az alkalmazásuk mellett is: a munkában töltött évek alatt komoly szakmai tudásbázist halmoztak fel és jóval pontosabbak és megbízhatóbbak a fiataloknál (nem fognak más munkát keresni, megbecsülik a feladatokat), kevésbé kritikusak a felső vezetéssel és a vállalat működésével szemben és erős elkötelezettséget mutatnak a munkahelyük iránt. Emellett pedig részmunkaidőben, vagy akár kiszervezéssel is hajlandók dolgozni. Ugyanez a megállapítás vonatkozik a nyugdíjas foglalkoztatottság vizsgálatánál.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Az idősellátás területén egyre jelentősebb szerep jutott a civil szektornak, egyházi, alapítványi és magán szervezeteknek.

Mezőberényben több civil szervezet is biztosítja, szervezi az idősek szabadidő eltöltésének sokszínű programját. Pályázatok útján szervezik képzéseiket, bekapcsolódva megyei, térségi rendezvényekbe. Helyi szinten ki kell emelni az OPSKK Városi Nyugdíjas Klubját, mely évek óta több mint 100 fő időskorúnak az összefogását vállalta fel. Programjaik sokrétűek, az egész évet lefedő találkozási alkalmakat teremtenek.

Emellett szakkörök, foglalkozások, klubok is elérhetők az érdeklődők számára. Az OPSKK évente újabb és újabb lehetőséget hirdet a közösségi összejövetelekre, figyelembe véve az idősek által jelzett igényeket.

A helyi önkormányzat kiemelt figyelmet szentel az idősekre, évente megrendezésre kerül az idősek napja, idősek karácsonya.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket

Az 55 év felettieket, illetve a tartós munkanélkülieket jobban érinti a foglalkoztatás terén fellépő hátrányos megkülönböztetés.

A jelenlegi jogszabályok szerint a munkavállalása anyagi szempontból előnytelen a nyugdíjasok számára.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú.

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat többek között a házi segítségnyújtásban részesülő időseket az elmagányosodás megelőzése érdekében bevonja az Idősek Klubja foglalkoztatásaiba. Havonta 1 alkalommal lehetőséget biztosít a gépkocsival történő beszállításra, így az érdeklődők részt vehetnek a kreatív foglalkozásokban, jeles napok előkészületeiben, megünneplésében.

A bentlakásos intézményekben élőknek hitélet gyakorlására ad módot a városban jelenlévő egyházakkal való szoros kapcsolat, mely során heti rendszerességgel az intézmény területén istentiszteletet, valamint a vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi szertartásokat tartanak.

A Városi Könyvtár a fogyatékkal élők, nehezen mozgó, akadályoztatás esetén biztosítják a könyvek házhoz szállítását önkéntesek segítségével.

Az egyházak részéről több területen találhatunk lehetőséget ebben a témakörben.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

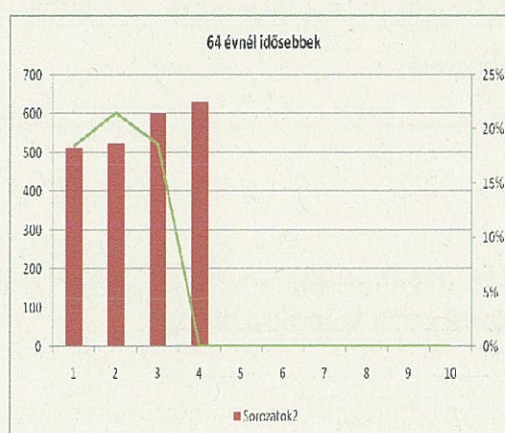
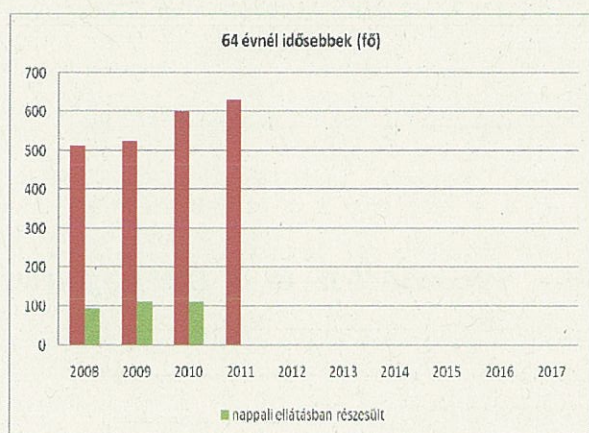
A személyes gondoskodást nyújtó, időseket érintő szociális ellátásokról, köztük az idősek átmeneti elhelyezéséről az önkormányzat a kötelezendően ellátandó feladatai között biztosítja.

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	510	94	18%
2009	522	112	21%
2010	599	111	19%
2011	627	n.a	0%

Forrás: TelR, KSH Tstar

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

Önként vállalt feladataival pedig ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódó szükségletekhez alkalmazkodik.

A harmadik szektorhoz tartozó egyházi szervezetek kötelező önkormányzati feladatok felvállalásával lehetővé teszik az időskorúak számára, hogy a szolgáltatásokat lakóhelyeikhez közel vehessék igénybe. Az idősök ellátásában szerepet vállaló intézmények, civil szervezetek: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Mécses Szolgáló Közösség Egyesület, Mezőberényi Református Egyházközség, Mezőberényi I. kerületi Evangélikus Egyház, Mezőberényi II. Kerületi Evangélikus Egyház szolgáltatásai.

Mezőberény Város Önkormányzatának ellátási kötelezettségéről és azok teljesítéséről

Megnevezés	Ellátási kötelezettség	Rendelkezésre álló ellátás
Alapszolgáltatások		
- Étkeztetés	x	x
- Házi segítségnyújtás	x	x
- Családsegítés	x	x
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás		x
- Támogató szolgálat		x
- Szenvedélybetegek közösségi ellátása		
- Pszichiátriai betegek közösségi ellátása		
- Nappali ellátás:	x	x
Időskorúak	x	x
Pszichiátriai betegek		
Szenvedélybetegek		
Fogyatékos személyek		
Hajléktalan személyek		
Bentlakásos átmeneti elhelyezés /szakosított ellátás/	x	x
Időskorúak		x
Pszichiátriai betegek		
Szenvedélybetegek		
Fogyatékos személyek		
Hajléktalan személyek		
Bentlakásos tartós elhelyezés /szakosított ellátás/	x	x
Időskorúak	x	x

Az intézményesített idősgondozás két szintén történik. Az egyik szint az idős saját lakókörnyezete, a másik a bentlakást biztosító idősok otthona. A kétféle ellátási forma átjárható az idősok igényeinek, szükségleteinek megfelelően.

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat adatai alapján elmondható, hogy az étkeztetés keretében napi egyszeri meleg ételt biztosítanak azoknak a szociálisan rászorultaknak, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai, vagy szenvedélybetegségük, hajléktalanságuk miatt. Az étkezést igénybevevők számában az elmúlt 5 évben emelkedő tendencia mutatkozik. Az étkezők többsége, 62%-a 71 és 90 év közötti. A 90 év feletti idősok aránya 3%. A 60 év alattiak átlagosan 14%-os arányt képviselnek. Az egyszemélyes háztartásban élők aránya 2011-ben volt a legmagasabb, 66%, 2008-ban csupán 18%-ot tett ki. Jövedelmi helyzetüket általánosságban jellemzi, hogy ellátottak 17%-ának jövedelme a nyugdíjminimum

100 és 200%-a közötti tartományban van. A nyugdíjminimum 200 és 300%-a közötti tartományába az ellátottak 48%-ának jövedelme sorolható.

A házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely biztosítja az ellátott önálló életvitelének fenntartását lakásán, lakóközösségében. Segítséget nyújt az ellátást igénybe vevő életkorának, egészségi állapotának és szociális helyzetének megfelelő fizikai, mentális és szociális szükségleteinek biztosításában. Házi segítségnyújtás keretében biztosítjuk az ellátottnak a környezetével való kapcsolattartását, háztartásának vitelében és a higiénia biztosításában való segítségnyújtást (bevásárlás, takarítás, mosás, meleg étel biztosítása), a háziorvos utasításainak megfelelő gondozási, ápolási feladatok ellátását. A gondozónő az ellátottal segítő kapcsolatot alakít ki, s a krízishelyzet kialakulásának megelőzésében, illetve a kialakult krízishelyzet elhárításában nyújt támogatást.

A szolgáltatást igénybe vevők életkora nagyon előrehaladott, 74%-uk tartozik a 71-90 éves korcsoportba, 5,5%-uk pedig 90 év feletti. Az időskorcsoportban jellemzően a nők javára eltolódott nemek aránya az ellátottak esetében is tetten érhetően 74 és 78% közötti. A házi segítségnyújtásban részesülő idősek összkomfortos háztartásban élnek, nem számottevő a komfort nélküli háztartások aránya. Az idősek 51%-ának jövedelme a nyugdíjminimum 200 és 300%-a közötti jövedelmi tartományba sorolható. A nyugdíjminimum 100 és 200%-a közötti intervallumba a jövedelmek 15%-a tartozik.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, életkoruk és szociális helyzetük miatt rászoruló idős személyek nagyfokú biztonsággal történő ellátását teszi lehetővé. Az idősek otthonában lévő diszpécserközpontban Mezőberényben 28 db készülék tartozik. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybevevők 95,8%-a 65 év feletti korosztályhoz tartozik, illetve 93%-a egyszemélyes háztartásban él.

Az idősek klubja tagjainak létszáma viszonylagos állandóságot mutat. A nemek közötti arány vonatkozásában itt is érvényesül a nők túlsúlya (63 és 71,4% között ingadozik). A szolgáltatást igénylők között a 71-80 év közötti korosztály képviselteti magát legnagyobb arányban (39%).

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek önálló életvitelének megkönnyítése, önrendelkezési jogának biztosítása, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosításával.

Az elmúlt 5 évben támogató szolgáltatást igénybevevők 71,9%-ának életkora 86 év fölötti, a gyermekek, fiatalok aránya, csupán 9,2%. Az ellátottak kétharmadát teszik ki a nők, arányuk 2008-ban volt a legmagasabb, közel 90%.

A Humánsegítő Szolgálat lakóközösségi alapon szerveződő önkéntes programot két megvalósított pályázatot követően saját forrásból működteti. Program elsősorban az otthonban élő rászoruló idős, mozgáskorlátozott embereket célozza meg, valamint az Idősek otthonainak lakóit. Jelenlegi önkénteseink nagy többsége az idősek otthonait látogatja, s szakképzettséghez nem kötött tevékenységet végez, mint pl. a beszélgetés, felolvasás, segítség sétánál, gépkocsival való szállításkor kíséret biztosítása, rendezvényszervezés, azokon való részvétel, levélkihordás, parlagfű mentesítés, fűnyírás, kertrendezés.

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat két telephelyén, 50 és 52 férőhellyel, a Mezőberényi Református Egyházközség 130 fővel biztosítja az idős emberek tartós bentlakásos elhelyezését. Ez az ápolást, gondozást nyújtó intézmény egyszerre nyújt biztonságot, családot, kapcsolatot, ellátást és szállást. Az ellátás során napi háromszori étkezést biztosítanak. Az ellátottak ételmezését a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat két telephelyén a Közszolgáltató Intézmény által működtetett konyha biztosítja, lehetőséget adva egy-egy betegség csoport kapcsán diétás étkezésre.

Az Szt-ben meghatározott feltételek fennállása esetén a nyugdíjkorhatárt elért, de szolgálati idővel nem rendelkező idős emberek részére **időskorúak járadéka** állapítható meg. Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A támogatás megállapítására 2007. január 1-jétől van lehetőség, amely 2012. december 31-éig jegyzői hatáskörben volt.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	1
2009	1
2010	2
2011	1
2012	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Mezőberényben a célcsoport igénybe tudja venni az egészségügyi szakellátást, és részt tud venni rendszeres szűrővizsgálatokon. A városban rendszeres szűrővizsgálatokat szerveznek az érintett intézmények az időseknek. Ilyenek a dementia vizsgálatok, orthopaediai, urológiai szűrővizsgálatok, fogászati szűrések.

Megfelelően működik az érintettek tájékoztatása a szociális juttatásokról, szolgáltatásokról valamint azok igénybevételi lehetőségeiről.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A városban kulturális programok, események, intézmények biztosítják az idősebb korosztály szabadidő eltöltéséhez való jogának érvényesülését, továbbá segítik a szolgáltatások megközelítésének közlekedési lehetőségét, akadálymentességét, a kedvezményes igénybevétel lehetőségeit. A szervezők munkájának köszönhetően az idősek rendszeres látogatói a színházi előadásoknak, koncerteknek, múzeumoknak, városi rendezvényeknek, báloknak, sporteseményeknek. A programok főszervezői az OPSKK munkatársai, a klubok vezetői, egyházak, egyéb intézmények, de az időseket ellátó, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat is lehetőséget nyújt közösségi együttlétre, kulturális foglalkozásokon való részvételre, foglalkoztatásra.

c) idősek informatikai jártassága

Az elmúlt években az OPSKK szervezésében a Civil Fejlesztő Központ adta lehetőségeket kihasználva számítógépes képzésekre került sor. A célcsoport megismerte a számítógépet, a kezelését, használatát. Szervezés alatt vannak a TÁMOP informatikai jártasságra irányuló képzések is. Az igény egyre nagyobb a célcsoport részéről, mely betudható az internet elterjedésének, de megemlítendő a családtagok elköltözésének, munkavállalás miatti távolság esetén a kapcsolattartás egyik módjának is.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A célcsoporttal kapcsolatos sajátos igények kielégítését célzó programok felsorolásánál meg kell említeni az önkormányzat, valamint a református és az evangélikus egyház által fenntartott összességében 120 férőhelyet számláló idősek klubjainak szolgáltatásait, mely biztosítja az idősek nappali ellátását, és lehetőség nyílik a közösségi együttlétre, szabadidős programokban való részvételre. Az idősek klubjában tagnak lenni annyi, mint egy plusz családdal rendelkezni. A klubtagok rendszeresen találkoznak egymással, új ismeretségek szövődnek, felelevenedtek régiak. A klubtagok részére rendszeresen szerveznek programokat, életkoruknak, egészségi állapotuknak, érdeklődési körüknek megfelelően.

Minden évben megszervezésre kerül a városban több helyen az orvos-betegtalálkozó, ahol gyógyászati segédeszközöket lehet felírni. (éve szinten több intézmény, több civil szervezet is)

A tavalyi év folyamán a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, az NCSZI pályázati támogatásának köszönhetően olyan programokat tudott megvalósítani, mely az idősügyi cselekvési terv célkitűzéseivel volt összhangban. A programsorozat magába foglalt szakemberek által megtartott előadásokat az egészséges életmódról, az időskor pszichés változásaival foglalkozó csoportos beszélgetést, az időskor jellegzetességeihez alkalmazkodó tanácsokat, gyakorlatokat a megfelelő testmozgáshoz. Továbbá kulturális rendezvényeket, amelyek során az egészséges táplálkozás jegyében vendégül látták a jelenlévőket.

Kulturális tevékenység körében az aktuális ünnepek, hagyományok felidézésére a népi szokások megismerésére nyílik lehetőség. A régi mesterségek tiszteletére kézműves foglalkozások során felelevenítik a fazekasság, szőnyegszövés elfeledett fortélyait.

A rendőrség és a Családsegítő Szolgálat közös munkájának eredménye a tanya program, a magányos, a várostól távol élő idős emberek segítése, figyelemmel követése.

Az időseket megcélzó rendezvények sorát bővítik az egyházak, civil szervezetek által meghirdetett események.(előadások, kirándulások)

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Elmagányosodás	Idők számára aktivitást megőrző programok szervezése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy az, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Magyarországon a 2001.évi adatok alapján 577 ezer fogyatékkal élő ember él, városunkban élő fogyatékkal élőkről nincs pontos adat. A helyzetelemzés során a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos adatok nem mutatnak teljes képet, mivel a szakemberek megállapítása alapján nincs megfelelő alátámasztottságú adat.

A településen több civil szervezet foglalkozik érdekképviselésükkel, foglalkoznak a fogyatékkal élők egy-egy közösségével, de teljes átfogó képet mindez nem mutat. Az oktatási intézményekben, egészségügyi ellátásban található rész adatok, de ezek nem fedik le a teljes településen fogyatékossgal élő személyek egészét.

A szociális ellátórendszer a fogyatékossgal élők számára a városban jól kiépítettnek mondható, elérhető számukra a nappali ellátás, a támogató szolgáltatás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.

A fogyatékkal élők tekintetében a város intézményei mellett a civil szervezetek szerepe igen jelentős. Mezőberényben a teljesség igénye nélkül „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület és a Mécses Szolgáltató Közösség Egyesület valamint a Mozgáskorlátozottak, a Vakok és Gyengén látók egyesületének munkája kiemelendő. Meg kell említeni a Nyereghen Alapítvány tevékenységét is, mely a lovaglás lehetőségét kínálja a célcsoport számára.

A „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület fenntart egy fogyatékkal élők nappali ellátását biztosító intézményt, míg a Mécses Szolgáltató Közösség Egyesület két lakóotthont működtet fogyatékkal élő fiatalok részére, foglalkoztatott megváltozott munkaképességűek számára, valamint pszichiátria betegek és fogyatékkal élők részére nappali ellátást.

A közszolgáltatások esetében a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés még nem megoldott, annak ellenére, hogy a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. tv.

7/B. §-a alapján az állam által fenntartott közszolgáltatásokhoz való hozzáférést 2010. december 31-ig kellett volna teljesíteni.

Azon közszolgáltatást nyújtó épületekben, ahol még nincs meg, szükséges mind a fizikai, mind az infokommunikációs akadálymentesítés megvalósítása.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.

Településünkön sajnos nem jellemző az integrált, és a védett foglalkoztatás. Az önkormányzat intézményei leginkább a törvényi előírásnak megfelelően foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű személyeket (többnyire a rehabilitációs hozzájárulás fizetési kötelezettség miatt). A fogyatékos munkavállalókkal kapcsolatos probléma oka elsősorban az, hogy a teljesítménykényszer miatt nincs lehetősége a szervezeteknek a fogyatékos személy speciális munkavégzési körülményeit, igényeit figyelembe venni, emiatt sokszor alkalmazásuk is meghiúsul.

Vizsgálatok alapján, a fogyatékos személyek többségének egészségi állapota lehetővé tenné az aktívabb munkaerő-piaci részvételt, de munkalehetőséget csak erősen korlátozott mértékben tud kínálni számukra a hazai munkaerőpiac. Az Európai Unióban a fogyatékos személyek 40%-a dolgozik, ez az arány ma Magyarországon 7-9%, amely rendkívül alacsony, különösen amellet, hogy az aktív korú célcsoport 80 - 85%-a akar és tudna is dolgozni, védett vagy nyílt munkaerő-piaci körülmények között.

A fogyatékos személyek esélyegyenlőségének növelése érdekében szükséges mind a védett, vagy nyílt munkaerő-piaci lehetőségek bővítése, és a fizikai, illetve az infokommunikációs akadálymentesítés megteremtése az önkormányzat közszolgáltatásain túl a lehetőségekhez mérten a közlekedésben is.

Városunkban az intézmények többsége részben akadálymentesített, megközelíthető. Ez azért is fontos, mert elsődlegesen az akadálymentesítés hiánya az, ami miatt a fogyatékos emberek inkább otthon dolgoznak, vagy olyan munkahelyet próbálnak választani, melyet jól megközelíthetnek.

A Békési Kistérség Esélyegyenlőségi Programjában (BKEEP), mely Mezőberényre is vonatkozik, a fogyatékos személyek munkaerő-piaci helyzetét a 2001-es népszámlálás adatai alapján, illetve Békés Megye Fogyatékosügyi Programjában (2004.) foglaltak felhasználásával, megyei adatokra támaszkodva, elemelve megállapítható, hogy a fogyatékos személyek többsége olyan típusú és fokú egészségkárosodással rendelkezik, amely lehetővé tenné a rendszeres munkavégzést, de a hazai munkaerőpiac csak erősen korlátozott mértékben tud munkalehetőséget kínálni számukra.

Amint a következő táblázat adataiból is kitűnik, a fogyatékos és nem fogyatékos emberek gazdasági aktivitási mutatói gyökeresen eltérnek egymástól.

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint Békés megyében, 2001. év

Gazdasági aktivitás	Teljes népesség	Nem fogyatékos személyek	Fogyatékos személyek
	körében (%)		
Foglalkoztatott	31,5	33,8	8,7
Munkanélküli	5,0	5,2	2,4
Inaktív kereső	36,8	32,5	79,4
Eltartott	26,7	28,5	9,5
Összesen:	100,0	100,0	100,0

Forrás: KSH/2001. évi népszámlálás adatai

A BKEEP elemzése szerint 2001-es népszámlálás időpontjában a megyében élő nem fogyatékos személyek harmada volt foglalkoztatott, ugyanakkor a fogyatékosoknak csak kevesebb, mint tizede. Ez a hatalmas különbség csak részben magyarázható a két csoport eltérő korstruktúrájával, miszerint a fogyatékosok körében jóval nagyobb az időskorúak aránya. Az is inkább csak árnyalja a képet, hogy nyilvánvalóan a fogyatékosok típusa és súlyossága alapvetően befolyásolja a munkavállalást. Az egy fogyatékoskal élők inkább tudnak munkát vállalni, mint a halmozottan fogyatékosok. A fő problémát elsősorban az jelenti, hogy a fogyatékos, tartós egészségkárosodással élők eleve hátránnyal indulnak a munkahelyekért folyó versenyben, mely hátrány gyakran a munkaerőpiacról való kiszorulást is jelenti számukra.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Gyakran előforduló probléma, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)

A fogyatékos személyek foglalkoztatása akkor is megíúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, a településen belüli közlekedési akadályok miatt, és különösen, ha a támogató szolgáltatótól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek.

Mezőberényben nem jellemző problémáról van szó, jelzés ilyen jellegű problémáról nem érkezett.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A támogató szolgálat a saját lakókörnyezetben, lakóotthonban élő fogyatékos személyeknek nyújt alapszolgáltatást, amely a közösségi és szabadidős szolgáltatások elérésben (szállítási, kommunikációs) ad támogatást, emellett az igénybevevő saját környezetében, lakásán nyújt fejlesztési, gondozási, segíti az önálló életvitelt, támogatja az önérték-értékesítést.

A saját lakókörnyezetben élő fogyatékos személyeknek a nappali ellátás is fejlesztési, étkezési lehetőséget nyújt, segíti az önálló életvitelt, a társadalmi szerepek gyakorlását.

A gondozást igénylő fogyatékos személyek átmeneti elhelyezést, tartós bentlakásos szociális intézményi ellátást (rehabilitációs, ápoló-gondozó) is igénybe vehetnek.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek számára igénybe vehető ellátási, támogatási formákról a különböző szintű jogszabályok rendelkeznek. (pl. Fot., Szt., Cst.)

A fogyatékkal élő felnőttek legnagyobb részének sokszor egyetlen megélhetési forrása az általában alacsony összegű rokkantsági nyugdíj, rokkantsági járadék, rehabilitációs ellátás, illetve plusz juttatásként a feltételek fennállása esetén a fogyatékosági támogatás. A gyermekeket tartós betegségük okán magasabb összegű családi pótlék illeti meg.

A fogyatékos személyeket a rendszeres szociális ellátások megállapítása során az Szt. rendelkezései alapján további kedvezmények illetik meg (pl. a lakásfenntartási támogatásnál, aktív korúak ellátásánál a fogyasztási egység fogyatékosági, tartós betegség esetén +0,2-vel növekszik). A gyermekvédelmi törvény alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jövedelemhatára tartós beteg gyermeket nevelő családok esetén magasabb.

A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében a súlyos mozgáskorlátozott személyek gépkocsi szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) jogosultak. Sajnos az Szt. alapján korábban járó közlekedési támogatás megszűnt.

A közlekedőképességében súlyosan akadályozott, látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősülő, a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősített, vagy a vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősülő személy parkolási igazolványra jogosult.

A fogyatékos személyek számára alap- és szakosított ellátási formák is rendelkezésre állnak.

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás.

Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon.

A fogyatékkal élő vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők gyakran a megfelelő információk hiányában nem részesülnek a számukra a jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban. A fogyatékos emberek helyi szervezetei, önkormányzati intézmények ebben segítséget tudnak nyújtani.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A törvényi kötelezettség szerint az összes költségvetési intézménynek, az összes önkormányzati és közszolgáltatást nyújtó intézményeknek akadálymentesnek kellene lennie.

Fontos, hogy a közszolgáltatás tényleges igénybe vételéhez nem elég az épületbe bejutni, azt be is kell tudni járni - legalább a közszolgáltatás igénybevételéhez szükséges mértékben-, valamint veszély esetén biztonsággal el kell tudni hagyni.

A közszolgáltatás akkor hozzáférhető, ha a fizikai megközelítés lehetőségén túl az épületen belüli tájékozódás lehetősége biztosított a vak és gyengén látó, a siket, és nagyothalló, az értelmi fogyatékos, az autista, a súlyosan-halmazottan fogyatékos személy számára. A mozgássérültekkel kapcsolatban leggyakrabban a biztonságos és akadálymentes, vakok esetében pedig az érzékelhető környezetről van szó.

Mezőberény város közintézményeinek akadálymentesítettségi kimutatása mozgáskorlátozottak vonatkozásában

Általános Iskola:

Petőfi Sándor u. 17-19.

Luther tér 3.

Liget téri nevelési intézmény

Martinovics u.

Molnár Miklós Sportcsarnok

részleges

megoldatlan

teljes

megoldatlan

részleges

Városháza

részleges

<u>Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium</u> Kollégium	teljes teljes
<u>OPSKK Művelődési Központ</u> Könyvtár Fejlesztő Központok Liget (Madarak Háza) Muzeális Gyűjtemény <u>Orvosi rendelők</u>	megoldatlan megoldatlan részleges részleges megoldatlan részleges (kivétel: Széchenyi úti szemészet megoldatlan)
<u>Óvodák</u>	megoldatlan
<u>Városi Közszolgáltató Intézmény</u> Sporttelep Piacsarnok Kálmán Fürdő épülete medencék	részleges részleges részleges teljes megoldatlan
<u>Humánsegítő Szociális Szolgálat</u> Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat Védőnői Szolgálat Idősek Klubja Bölcsőde Labor Juhász Gy. u. Idősek Otthona Puskin u. Idősek Otthona	komplex részleges teljes komplex teljes részleges részleges

Közüntézmények egyes belső tereit, emeleiteit szinte sehol nem tudják használni a fogyatékosok. A jelen követelmények alapján saját forrásból szinte lehetetlenség megvalósítani bármilyen további akadálymentesítést, melynek kivitelezhetősége csak pályázati források igénybe vételével lehetséges.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A helyi önkormányzat számos alkalommal kinyilvánítja, hogy számára fontosak a településen élő fogyatékos személyek. Támogatja a rendezvényeiket, pl. a „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület által a Fogyatékkal élők Világnapján megrendezett eseményt. Szervezetek, egyesületek partnereként támogatását adja pályázatok beadásához. A szakemberek elmondása alapján az elszigetelten élő, fogyatékkal élő vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők vagy fogyatékosat ápoló családtag nehezen nyit a kapcsolatteremtésre, a közösségi programokra. Nem szívesen vesznek részt nyitott rendezvényeken. Ezt a tendenciát igyekeznek megtörni sikerrel, a célcsoporttal foglalkozó civil szervezetek.

A helyi média, a Mezőberényi Hírmondó, a városi honlap is nyitott a célcsoportot érintő cikkek, rendezvények eseményeinek megjelentetésére. A fogyatékos ember alapvető joga, hogy hozzájusson a

közérdekű, valamint a jogai gyakorlásához szükséges információhoz. Ez a hozzáférés jelenti egyrészt azt, hogy a fogyatékos személy érzékeli az információkat (a vak személy hallja, a siket személy látja azokat), másrészt azt, hogy biztosított legyen számára a megfelelő értelmezés lehetősége. Ennek érdekében további fejlesztésre vár a honlap, hiszen hiányzik a hangos és a vakok és gyengén látók számára szükséges verziók telepítése.

Az önkormányzatunk lehetővé teszi a lakosság által igénybe vehető elektronikus kapcsolatot, vagyis az ügyintézéshez szükséges adatlapok, űrlapok, nyomtatványok letölthetőségét. Az e-közigazgatás kiépítésével, szolgáltatás bevezetésével az önkormányzat növelné az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét is.

A településen a helyi kábel TV által megoldott a testületi ülések élő televíziós közvetítése is, mely nem csak a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét segíti elő, hanem a kábelszolgáltatást igénybe vevő lakosság információhoz jutását.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Mezőberényben a munkahelyek többségénél nem megoldott az akadálymentesítés és az egyéb intézmények esetében is fejlesztésre vár. Akadálymentesnek csak az az épület tekinthető, amelyben minden szerkezet, berendezési tárgy minden ember számára – beleértve az átmenetileg vagy tartósan fizikai, érzékszervi, értelmi fogyatékossgal élő embereket is – önállóan használható. Az épületben lévő munkahelyek önállóan, külső segítség nélkül, korlátlanul és biztonságosan igénybe vehetők, mert az ehhez szükséges megfelelő méretű hely, információ, jelzésrendszer és műszaki háttér adott.

Nem biztosított az autóbusz megállóknál, a vasútállomáson, a Rendőrség épületében és a templomok akadálymentesítése. Részben megoldott a gyógyszerárak, vendéglátóhelyek (étterem), nagyobb kereskedelmi és gazdasági egységek elérhetősége.

Az Unió pályázatok előírásai szerint a Mezőberényben az infrastrukturális fejlesztésben részesült vállalkozások és civil szervezetek esetében viszont követelményként írták elő a részbeni akadálymentesítést, melyek már megvalósultak illetve folyamatban vannak.

Az érintett civil szervezetek székhelyeinek akadálymentesítése többnyire megoldott, mindennapi munkájukhoz, a foglalkoztatáshoz, alapszabályukban rögzítetteknek megfelelően.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Település	Portalanított utak aránya	Parkolóhelyek száma		Autóbusz várakozóhelyek száma		Egyenletes síkfelületű járdák aránya	Gyalogos átkelőhely süllyesztett járdaszegéllyel
			ebből: akadálymentes		ebből: akadálymentes		
Mezőberény	98%	630	23	41	4	90%	100%

Forrás: Békési Kistérségi Társulás Esélyegyenlőségi Programja 2011-2016.

Mezőberényben a mozgássérültek számára parkolóhelyek, illetve akadálymentes autóbusz várakozóhelyek 4%-os arányban, egyenletes, síkfelületű járdák kialakítása közel 100%-os arányban kerültek kialakításra. A gyalogos átkelőhelyek süllyesztett járdaszegéllyel történő ellátása Mezőberényben nagyrészt megoldott.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A közlekedéssel kapcsolatos törvényi szabályozás is arra irányul, hogy a közlekedési eszközök, utasforgalmi létesítmények, illetőleg az ezekhez tartozó jelző és tájékoztató berendezések a különféle fogyatékossgal élő személyek által biztonságosan használhatóak legyenek. Városunkban ez még nem mindenhol megoldott, pl. a parkolók mérete és néhol az elhelyezése sem megfelelő a különböző fogyatékossgal élő emberek biztonságos igénybevételéhez.

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek önálló életvitelének megkönnyítése, önrendelkezési jogának biztosítása, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosításával. A Városi humánsegítő és Szociális Szolgálat adatai alapján az igénybevevők 55%-a él egyszemélyes háztartásban. A fogyatékkal élő személyek háztartásainak 85%-a összkomfortos, 10%-a komfort nélküli. A fogyatékossg típusa szerint a 2012. évben ellátottak az alábbi csoportokba sorolhatók: mozgásfogyatékosok: 15 fő értelmi fogyatékosok: 10 fő látásfogyatékosok: 14 fő hallásfogyatékosok: 1 fő autista: 1 fő. A feladategységek kihasználtsági mutatója Városi Humánsegítő Szociális Szolgálatnál 2010. évben 128%, míg a Mécses Szolgáló Közösség Egyesületnél 126% volt. A támogató szolgáltatást legnagyobb százalékban a 70-79 éves fogyatékos személyek veszik igénybe (25%). Szinte egyenletes eloszlásban vannak jelen a 19 és 69 év, valamint a 80 és 89 év közötti ellátottak (16-18%). Az alsó tagozatosok, az 5 év alatti korosztály, majd a felső tagozatos diákok zárják az ellátást igénylők sorát. Nemek közötti arányt vizsgálva, az igénybevevők 64%-a nő.

Mezőberényben a Mécses Szolgáló Közösség 1999-ben alakult. Az egyesület által nyújtott ellátások a támogató szolgálat, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, fogyatékosok nappali ellátása 50 fő részére, fogyatékos személyek lakóotthonai 18 fő részre, pszichiátria betegek nappali otthona 60 fő részére,

valamint szociális étkeztetés és az akkreditált és szociális foglalkoztatás. A két nappali otthonban összesen 110 ellátott van, akik valamilyen fogyatékkal élnek, pszichiátriai betegek is vannak köztük. A támogató szolgálat 42 család életét segíti. A Mécses Szolgáló Közösség Egyesülete két telephelyen, 6 és 12 férőhellyel tart fenn fogyatékos személyek számára ápoló-gondozó célú lakóotthoni ellátást. A fogyatékkal élők 58%-a férfi. Korcsoportos megoszlásukat tekintve, az ellátottak 89%-a tartozik a 19-39 éves, míg 11%-uk a 40-59 éves korosztályba.

A 2008. december 1-jén alakult „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület az Önkormányzattól kapott iskolaépületben foglalkozik az értelmi fogyatékos emberekkel nappali ellátásban. Létszámuk 22 fő, ebből rendszeresen 16 fő látogatja az intézményt. A nemek eloszlása 13 férfi/fiú 9 nő/lány, az életkoruk 17-től 58 éves korosztály, ezen belül is a 17- 25-évesig 9 fő, 26-40-évesig 3 fő, 41-58-évesig 9 fő.

A Mezőberény Város és Környéke Mozgáskorlátozottainak Egyesülete (MVKME), 2007. december 27-én alakult 64 fővel. 2011 év végére már a felnőtt korú taglétszám 330 fő, illetve 8 kiskorú személyre bővült. Több, városi szinten megtartott rendezvényen megtalálhatók, programokat szerveznek, sorstársi segítő szolgáltatást működtetnek a város lakosainak (nemcsak a tagjaik részére), ügyintézésben nyújtanak segítséget (pl. gépjárműszerzési támogatás, fogyatékosági támogatás, méltányossági nyugdíj...).

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A Civil Fejlesztő Központban helyet biztosítunk a Mozgáskorlátozottak helyi szervezetének, amely működésüket segítő infrastrukturális háttérrel biztosít. Megoldott az akadálymentesítettség is.

A Városi Könyvtárban lehetőség van hangos könyvek használatára és kölcsönzésére, felolvasó szofter, felolvasó gép és öregbetűs könyvek kölcsönzése.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Akadálymentesítés hiánya	akadálymentesítés
A fogyatékkal élő vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők, ápoló családtag kapcsolatépítés lehetőségének hiánya	Ellátottak, szülők, családtagok, civil szervezetek részére programok, képzések szervezése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Jellemző a szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, egymást kiegészítik. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja. Ezek pontos számáról, szervezettségéről nem állnak adatok rendelkezésünkre.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzati-nemzetiségi önkormányzati együttműködést kétoldalú megállapodás szabályozza. Az együttműködés pénzügyekhez kapcsolódó adminisztrációs feladatok ellátására, rendezvények lebonyolítására is kiterjed. Biztosítja a működési feltételeit, a városban elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést és támogatja a szellemi és tárgyi örökségük védelmét.

Mezőberényben az utóbbi években megerősödtek a civil szervezetek és munkájukat agilis, a település érdekeit figyelembevevő vezetők irányítják. Az önkormányzat folyamatosan keresi a lehetőséget, hogy munkájukat segítve támogatásban részesítse őket. A civil szervezetek esetében az Oktatási és Kulturális Bizottság átruházott hatáskörben szakmai munkájuk függvényében pályázati úton támogatja rendezvényeiket. (sporttámogatás, városi rendezvények, nemzetközi kapcsolatok) Nagy rendezvényeiket külön kérelem alapján a képviselő-testület lehetőségéhez mérten támogatja.

A szlovák és német nemzetiségi önkormányzatok munkáját a törvényi előírás függvényében segíti, bevonja a véleménynyilvánítás, a települést érinti ügyek döntés előkészítésébe. Elsősorban kulturális területen kapcsolódnak a város életébe és hagyományápoló tevékenységükkel gazdagítják a helyi civil életet. Jelenleg a cigány nemzetiség nem képviselteti magát a közeletben, a célcsoport érdekvédelmét elsősorban a hivatalos szervek látják el. Civil szervezetek szervezett programjaikkal igyekeznek elérni a cigány/roma lakosságot és segíteni őket.

Az egyházi szervezetek jelentős szerepet töltenek be a város életében az óvodai, gimnáziumi intézményeik által is. Részt vesznek a városi pályázatokon és nyitott rendezvényeikkel várják az érdeklődőket.

Erősnek mondható az önkormányzat- civil szervezetek- egyház - önkormányzati intézmények közötti együttműködés, mely megnyilvánul az eredményekben, sikeres rendezvényekben.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Az önkormányzat a város érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Első sorban szociális területen erős az együttműködés, de a kultúra területén is partneri viszony alakult ki, pl. „Körös-körül”. Ezen kívül az információs sztrádakiépítésében közös üzemeltetésű informatikai hálózat működik.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Szoros a kapcsolat a működő német és szlovák nemzetiségi önkormányzat között. Sajnálatos, hogy a cigányságot jelenleg nem képviseli hivatalos nemzetiségi önkormányzat a településen. A nemzetiségi önkormányzatok érdekképviselőt is ellátnak, képviselik a nemzetiségük érdekeit, törekednek az esélyegyenlőség megtartására.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A városban működő civil szervezetek többsége kapcsolódik, illetve részt vesz a közfeladatok ellátásában. A 67 civil szervezet az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan is az esélyegyenlőség elérésére törekszik. A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat, társadalmi párbeszédet kezdeményeznek szükség esetén, támogatják lehetőségükhöz mérten a látókörükben élő rászoruló célcsoport tagjait.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában

Az önkormányzat számára fontos a helyi vállalkozások szerepvállalása, a város érdekeit figyelembe vevő intézkedéseik megtétele. Törekednek a jó partneri kapcsolat kialakítására, mely eredményeként közös akarattal tudnak lépéseket tenni az esélyegyenlőség megteremtéséért.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába**

Adatgyűjtés folyamán, mely kiterjedt az önkormányzat intézményei, vezetői, képviselői felé megfogalmazódtak a településen élők problémái, esélyegyenlőség biztosítása kapcsán felszínre kerülő akadályok. Az adatgyűjtés kiterjedt a kistérségi és helyi dokumentumokra, a Mezőberényt érintő területekre. Az adatgyűjtés folyamán mód lett megismerni a megkérdezett szervezetek jellemzőit, lehetőségeit, szabályozásukat és mindazt, amit eddig tettek és tesznek a saját területükön az esélyegyenlőség biztosítása érdekében. Példák, esetek tanulmányozása is megtörtént.

Az elkészült dokumentum tervezet a helyben szokásos módon, a városi honlapon került közzétételre, melyről az állampolgárok is véleményt mondhatnak.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.**

A szervezeteknek és a lakosság számára is elérhetővé válik az elfogadott, városi honlapon közzétett esélyegyenlőségi program. A határidőket figyelembe véve, az intézkedések eredményeiről nyílt bizottsági és képviselő-testületi üléseken történik beszámolás és ilyen módon biztosított lesz a megvalósítás ellenőrzése is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Szakképzetlen munkanélküliek magas száma	Helyi igény szerint szakképzés elindítása, szakképzésre irányítás, koordinálás
	Adósságcsapda	Háztartásvezetési, családfenntartási tanácsadás, előadások lehetőségének biztosítása
Gyermekek	Nőtt a mélyszegénységben élő gyermekes családok száma	Étkezési támogatások, nyári étkezés, nyári táborok, programok szervezése
	Megnőtt a működési zavarokkal küzdő családok száma, egyre több a deviáns gyermekek száma	Életesélyeket romboló devianciák előfordulásának csökkentése
Idősek	Elmagányosodás	Idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése,
Nők	Nehéz a visszatérés, a munkába állás a gyermeket vállaló anyák esetében	Segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések, önkéntes munka, bölcsődei férőhelyek bővítése
Fogyatékkal élők	Akadálymentesítés hiánya	Intézmények akadálymentesítése
	A fogyatékkal élő vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők, ápoló családtag kapcsolatépítés lehetőségének hiánya	Ellátottak, szülők, családtagok, civil szervezetek részére programok, képzések szervezése

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Romák és/vagy mélyszegénységben élők munkaerő-piaci helyzetének javítása – Helyi igény szerint szakképzés elindítása, szakképzésre irányítás, koordinálás	Munkaügyi Központ, Képző intézmény Civil szervezetek: Mécses SZKE, Tízváros Alapítvány
	Háztartásvezetési, családfenntartási tanácsadás, előadások lehetőségének biztosítása	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Intézmények és civil szervezetek
Gyermekek	Étkezési támogatások, nyári étkezés, nyári táborok, programok szervezése	Mezőberényi Polgármesteri Hivatal, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Városi Közszolgáltató Intézmény, civil szervezetek,
	Életesélyeket romboló devianciák előfordulásának csökkentése	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Mezőberényi Ált. Iskola, civil szervezetek
Idősek	Idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése,	OPSKK, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, civil szervezetek, egyházak, Rendőrség
Nők	Segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések, önkéntes munka	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat civil szervezetek, egyházak
Fogyatékkal élők	Akadálymentesítése	Mezőberényi Polgármesteri Hivatal, intézmények, egyházak
	Ellátottak, szülők, családtagok, civil szervezetek részére programok, képzések szervezése	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, OPSKK, civil szervezetek (Mécses KSZE, „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület), egyházak

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák nem élnek mélyszegénységben, munkaerő-piaci integrációjuk sikeres.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők ne küzdjenek mindennapi megélhetési problémákkal, alapvető szükségleteik kielégítettek legyenek.

Kiemelt területnek tartjuk a gyermekek biztonságát, veszélyeztetettségük megelőzését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek egészségmegőrző programjaira, aktív programokkal csökkentjük az elmagányosodás folyamatát.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő bánásmódot, a társadalmi beilleszkedésük segítségét, elismerését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők egyenlő bánásmódjára, akadálymentes, biztonságos, állapotuknak megfelelő intézmények létrehozásával.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Romák és/vagy mélyszegénységben élők munkaerő-piaci helyzetének javítása -helyi igény szerint szakképzés elindítása, szakképzésre irányítás, koordinálás-
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Szakképzetlen munkanélküliek magas száma
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Munkaügyi Központtal, civil szervezetekkel való kapcsolattartás erősítése Tájékoztatás, szórólapok biztosítása, Képzések megszervezése-helyi, térségi helyszínen
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés Adatbázis készítés az érintettekről, képzésekről, Kapcsolatfelvétel a partner intézményekkel, civil szervezetekkel és képzőkkel koordinálás, közvetítés,
Résztvevők és felelős	10-12 fő résztvevő Mezőberényi Polgármesteri Hivatal
Partnerek	Munkaügyi Központ, Képző intézmények Civil szervezetek: Mécses SZKE, Tízváros Alapítvány
Határidő (k) pontokba szedve	2014. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Képzés létszáma, tanulmányi szerződés, jelenléti ív, időszaki jelentések, statisztikák, tanúsítvány
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Helyi képzés létszámának hiánya-felvétel a térségből
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás Felnőttképzéssel foglalkozó munkaerő-piaci programra csatlakozás

Intézkedés címe:	Romák és/vagy mélyszegénységben élőknek háztartásvezetési, családfenntartási tanácsadások, előadások szervezése, lehetőségének biztosítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A Szociális Csoport és a Családsegítő Szolgálat szolgáltatásait igénybe vevők köre, az anyagi jellegű problémák miatt nőtt az elmúlt években. Eladósodás, adósságcsapda jelentkezett.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az érintettek megszólítása, bevonása, a probléma megfogalmazása Csoportok, előadások szervezése Önfenntartó, problémamegoldó képesség erősítése, alternatív jövedelemszerzés feltérképezése (krumpli),
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, szükséglet felmérés, szórólapok, tájékoztatás Életvezetési tanácsadások, előadások
Résztvevők és felelős	Érintettek Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Szociális Osztály, Civil szervezetek

Partnerek	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Intézmények és civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2014. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdektelenség, motiváltság csökkenése
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás

Intézkedés címe:	Étkezési támogatások, nyári étkezés, nyári táborok, programok szervezése,
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nőtt a mélyszegénységben élő gyermekes családok száma
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A gyermekéhezés megelőzése Adatbázis kialakítása az érintettek számára A rendszeres meleg étkezés feltételeinek megteremtése Nyári étkezés megszervezése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, önkormányzati igényfelmérés, Tájékoztatás, szervezés, Lebonyolítás
Résztvevők és felelős	Érintett célcsoport Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Szociális Osztály Civil szervezetek
Partnerek	Mezőberényi Polgármesteri Hivatal, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Városi Közszolgáltató Intézmény, Civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2013. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák, elszámolások
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Betegség, hiányzások, Tájékoztatás, közös megoldáskeresés
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, helyi szakemberek bevonása

Intézkedés címe:	Életesélyeket romboló devianciák előfordulásának csökkentése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Megnőtt a működési zavarokkal küzdő családok száma, egyre több a deviáns gyerekek száma
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az alapellátásba kerülő gyermekek száma csökkenjen Gyermek és szülői csoportok szervezése Támogató közösségek létrehozása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tájékoztatás, szervezés, Lebonyolítás
Résztvevők és felelős	Érintett célcsoport Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Civil szervezetek
Partnerek	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Mezőberényi Ált. Isk., civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2013. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A családok működési zavarainak elmélyülése tájékoztatás, közös megoldáskeresés, egyéni- és családterápiák
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, szociális szakemberek bevonása

Intézkedés címe:	Idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Elmagányosodás
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az egyedülálló, idős emberek programokba történő bevonása, a hovatartozás érzésének erősítése Tájékoztatás a célcsoportot érintő helyi ellátásokról, szociális támogatásokról
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tájékoztatás, szervezés, Lebonyolítás
Résztvevők és felelős	Érintett célcsoport Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Egyházak, civil szervezetek
Partnerek	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, OPSKK, Rendőrség Civil szervezetek, egyházak
Határidő (k) pontokba szedve	2014. december 31.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Megbetegedés, depresszió Fokozott tájékoztatás,
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, szociális és kulturális szakemberek bevonása

Intézkedés címe:	Segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések, önkéntes munka
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nehéz a visszatérés, a munkába állás a gyermeket vállaló anyák esetében
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A nők munkába állásának segítése Közösségi programok szervezése, és elavult szakmák helyett korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések szervezése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tájékoztatás, szervezés, Lebonyolítás
Résztvevők és felelős	Érintett célcsoport Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Civil szervezetek
Partnerek	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, egyházak, civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2014. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Munkahelyhiány, Önkéntes munka – lehetőségek keresése
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, szociális szakemberek bevonása

Intézkedés címe:	Akadálymentesítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Akadálymentesítés hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az intézmények akadálymentesítése, a közlekedés biztosítása

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tervezés Kivitelezés
Résztvevők és felelős	Mezőberényi Polgármesteri Hivatal
Partnerek	Mezőberényi Polgármesteri Hivatal, Intézmények, egyházak
Határidő (k) pontokba szedve	2014. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Kivitelezés dokumentumai
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Forráshiány, Pályázatfigyelés
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, Önkormányzati forrás, vállalkozás bevonása

Intézkedés címe:	Ellátottak, szülők, családtagok, civil szervezetek részére programok, képzések szervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A fogyatékkal élő vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők, ápoló családtag kapcsolatépítés lehetőségének hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A célcsoport helyi érdekképviselésének erősítése Adatbázis készítés a helyi érintettek köréről, Közösségi programok szervezése, tréningek, tanácsadások megszervezése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tájékoztatás, szervezés, Lebonyolítás
Résztvevők és felelős	Érintett célcsoport Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Civil szervezetek
Partnerek	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, OPSKK, Egyházak, civil szervezetek (Mécse KSZE, „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület)
Határidő (k) pontokba szedve	2014. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák, adatbázis
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Állandó közösségi tér megszűnésének kockázata, folyamatos, kiszámítható pályázati támogatás
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, helyi szakemberek (pedagógusok, szociális szakemberek)

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetilemzés és következtetés eiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléréni kívánt célja	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
1. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Romák és/vagy mélyszegénységben élők munkaerő-piaci helyzetének javítása - helyi igény szerint szakképzésre irányítása, bevonása, koordinálása	Szakképzetlen munkanélküliek magas száma	munkaerő-piacon való helyt állás	A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Reform Program	képzések	Munkaügyi központ, Képző intézmények, civil szervezetek: Mécses SZKE, Tízváros Alapítvány	2014.12.31.	Képzés létszáma, tanulmányi szerződés, jelenléti iv, időszaki jelentések, statisztikák, tanúsítvány	pályázati források, helyi szakemberek bevonása	munkaerő-piacon való elhelyezkedés esélye
2	Romák és/vagy mélyszegénységben élőknek háztartásvezetési, családfenntartási tanácsadók, előadások szervezése	A Szociális Csoport és a Családsegítő Szolgálat szolgáltatásait igénybe vevők köre, az anyagi jellelű problémák miatt nőtt az elmúlt években. Az előadások, adósságcsoportok jelentkezett	Önfenntartó, problémamegoldó képesség erősítése,	1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról ¹ EU 2020 stratégia	előadások, tanácsadások	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, intézmények, civil szervezetek	2014.12.31.	jelenléti iv, statisztika	helyi szociális szakemberek, pályázati források,	önfenntartó képesség

II. A gyermekek esélyegyenlősége										
	Étkezési támogatások, nyári étkezés Nyári táborok szervezése, szervezett programok	Nőtt a mélyszegénységben élő gyermekek családok száma	A gyermekekhez s megelőzése	"Legyen jobb a gyerekeknek!" Nemzeti Stratégia, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény	Étkezés megszervezése	Mezőberényi Polgármesteri Hivatal, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat	2013.12.31.	jelenléti iv, statisztika, elszámolás	pályázati forrás és helyi szakemberek	az étkezési kultúra kialakítása, beépülése a mindennapokba
1										
2	Életesélyeket romboló devianciák előfordulásának csökkentése	Megnőtt a működési zavarokkal küzdő családok száma, egyre több a deviáns gyermekek száma	Csökkenjen az ellátásba kerülő gyermekek száma	A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény "Legyen jobb a gyerekeknek!" Nemzeti Stratégia	Egyéni és családterápiák, tájékoztatás, közös megoldáske resés	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, Mezőberényi Ált. Isk., civil szervezetek	2014.12.31.	jelenléti iv, statisztika	pályázati forrás és szociális szakemberek	Közösséghez való alkalmazkodás és problémamegoldó képesség kialakítása
III. A nők esélyegyenlősége										
	Segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések, önkéntes munka	Nehéz a visszatérés, a munkába állás a gyermeket vállaló anyák esetében	A "visszatérő" nők munkába állásának segítése,	A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény	Képzések, programok szervezése	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, civil szervezetek, egyházak	2014.12.31.	jelenléti iv, statisztika, elszámolás	pályázati forrás, pedagógusok, szociális szakemberek	A munka és a családi élet összehangolásának képessége
1										
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
	Idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése	Elmagányosodás	Az egyedülálló, idős emberek programokban történő bevonása, a hovatartozás érzésének erősítése, tájékoztatás	1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról ¹	Programok, előadások	OPSKK, civil szervezetek, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, egyházak, Rendőrség	2014.12.31.	jelenléti ívek,	pályázati forrás, szociális és kulturális szakemberek bevonása	Időskori prevenció szemléletének erősítése
1										

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Akadálymentesítés	Az akadálymentesítés ének hiánya	Akadálymentes közlekedés biztosítása	1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról 46/2003. (IV. 16.) OGY határozat az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról 10/2006. (II. 16.) OGY határozat az új Országos Fogyatékosügyi Programról	Tervezés, kivitelezés	Mezőberényi Polgármesteri Hivatal, intézmények, egyházak	2014.12.31.	Kivitelezés dokumentumai	pályázati források, Önkormányzati forrás	Zökkenőmentes közlekedés
2	Ellátottak, szülők, családtagok, civil szervezetek részére programok, képzések szervezése	Fogyatékkal élő, vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők, ápoló családtagok kapcsolattéptési lehetőségének hiánya	Érdekképviselőt erősítése, és a célcsoportnak közösségi programok szervezése, integrálás	1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról, 46/2003. (IV. 16.) OGY határozat az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról	Programok, előadások	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, egyházak, civil szervezetek: Mécses KSZE, „Fogjunk Össze” KHE, OPSKK	2014.12.31.	jelenléti ív, statisztikák, adatbázis	pályázati forrás, helyi szakemberek	Társadalmi integráció

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

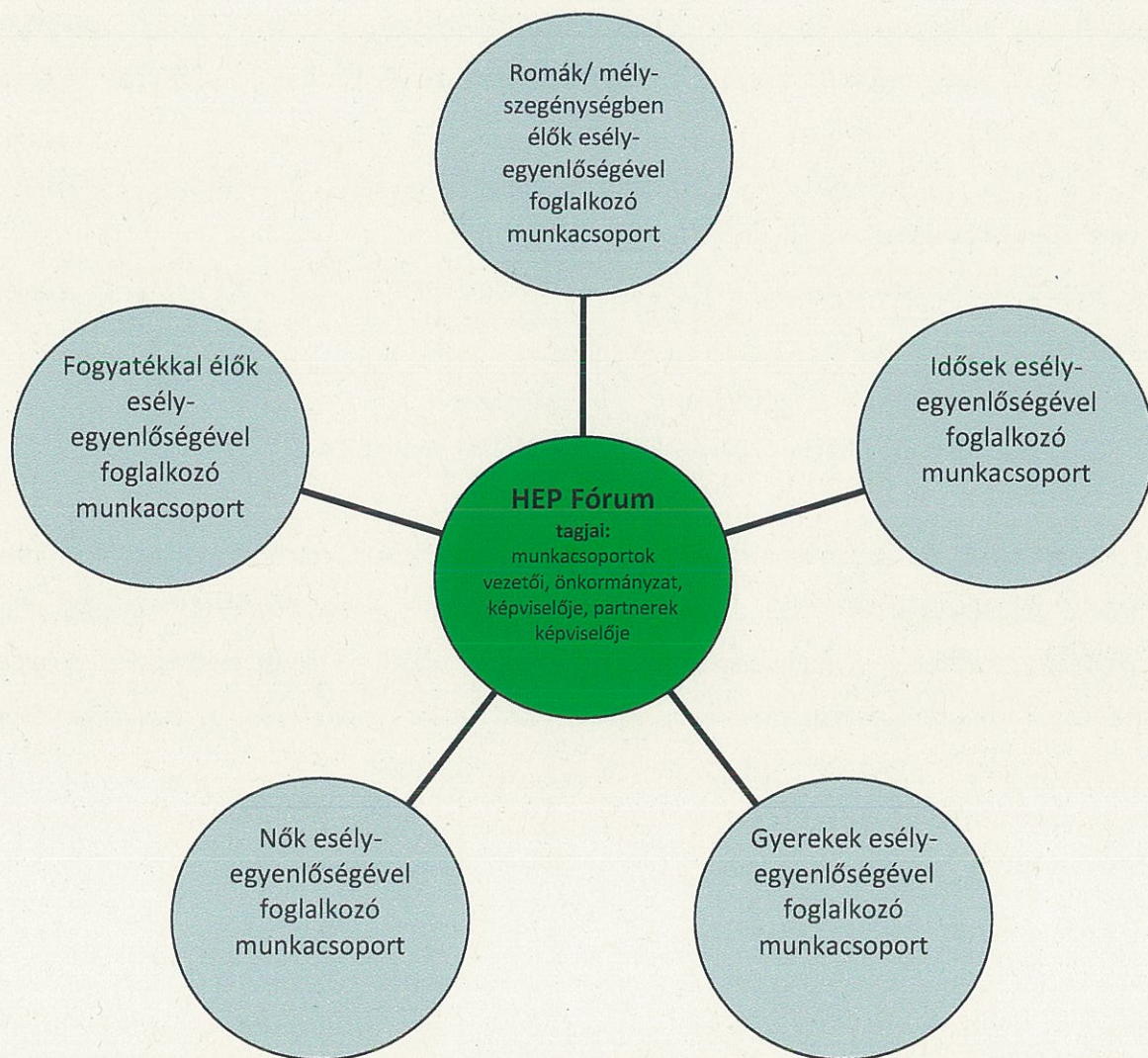
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről **a mindenkori polgármester** felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.

- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési

kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. **Mezőberény város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának** szakmai és társadalmi vitája megtörtént.

Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően **Mezőberény város Képviselő-testülete** a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Mezőberény, 2013. június 2.

Dátum

Aláírás

A Mezőberény Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

HEP elkészítési jegyzék¹¹

NÉV ¹²	HEP részei ¹³										Aláírás ¹⁴
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

HEP elkészítési jegyzék¹⁵

¹¹ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértéssel és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum.

¹² A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

¹³ A jegyzék oszlopai a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatja, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

¹⁴ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

NÉV ¹⁶	HEP részei ¹⁷										Aláírás ¹⁸
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

¹⁵ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

¹⁶ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

¹⁷ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatja, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

¹⁸ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

NÉV ¹⁹	HEP részei ²⁰										Alírási ²¹
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

¹⁹ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

²⁰ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatja, ellenzte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenzte.

²¹ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

